

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXIX., št. 5
maj – veliki traven

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
v. d. glavnega urednika
Edvard Krašna
Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Poljič – Diana

IZ VSEBINE:

B. Mahne:	Kako naprej?	224
IZ DNEVNEGA TISKA		226
MNENJA IN PREDLOGI		228
M. Konečnik, M. Kranjc, T. Pridigar:	Zimsko krmljenje divjadi – da ali ne, kje in kdaj?	228
B. Rak:	Ohranjanje in negovanje grmovne podrasti v gozdovih je najuspešnejši sonaravni ukrep pri preprečevanju škod od divjadi	230
F. Kranjc:	Z udejanjanjem zakonitih določil strokovnih smer- nic in etičnih norm do vitalnejše parkljaste divjadi, s poudarkom na srnjadi!	231
J. Mehle:	Ko lovci izbiramo na podlagi rogovja ...	233
R. Savič, P. Bernard:	Uporaba sokolarskih metod pri rehabilitaciji prostoživečih ptic ujed	236
M. Kersnik:	Kako bomo oddajali uplenjeno veliko divjad v tej lovskih sezoni?	237
B. Kavčič:	8 x 57 IS ali vojakova vrnitev	241
R. E. Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem	244
PO LOVSKEM SVETU		245
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	245
B. Leskovic:	Los – tako drugačen od drugih jelenov ...	246
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		247
L. Korošec:	Beli greh in pokora?	247
LOVSKA ORGANIZACIJA		249
A. Krapež:	LD Kozje Stena je aktivna	249
F. Rotar:	Bomo s sosedi lovsko enakopravni zaradi ptičje gripe?	250
F. Rotar:	39. lovska razstava Mežiškega LGB	250
D. Vešner:	LD Rače podarila preparirano lisico OŠ Rače	251
J. Marhl:	Bazenska lovska razstava v Radljah ob Dravi	251
B. Krže:	Zanimiva prireditve	252
D. Lepšina:	»Dva mandata sta dovolj!«	252
F. Černigoj:	Tod hodimo Vrhovci ...	253
G. Rettinger:	9. mesto pripadlo našemu oponašalcu	254
J. Dejak:	60 let LD Cerklje ob Krki	255
D. Lepšina:	Naših šestdeset	255
F. Rotar:	Uspešno gospodarjenje z divjadjo na tromeji na Goričkem	257
B. Tucovič:	34. tradicionalni lov v Dobravi	258
E. Lenarčič:	Občni zbor LD Rakek	258
JUBILANTI		259
LOVSKI OPRTNIK		260
M. Skudnik:	Zaradi ljubezni do petja in narave – vodja Lovskega okteta LD Peca - Mežica	260
A. Logar:	Nevsakdanji »ulov«	260
M. Cerar:	Skalni strnad	261
M. Dovžan:	Ugibanj o jelenu brez uhljev ni več!	261
P. Nared:	Volkovi so prestali zimo brez izgub	262
A. Bizjak:	Žična ograja je bila usodna za jelena	263
D. Cortese:	Lahka lovska zločljiva pohodniška palica nam bo v pomoč	264
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	264
V SPOMIN		265
LOVSKA KINOLOGIJA		266
M. Žigon:	Pregled iskanj obstreljene divjadi v letu 2005 Pomoč pri iskanju obstreljene divjadi vam lahko ponudijo	266
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	270

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srnjak – *Capreolus capreolus*
Foto: L. Skvarča, Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.-31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.-31. 12.

mladica:
1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.-31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.-31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.-31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.-31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.-31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.-31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.-28. 2.
ovca:
1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.-31. 1.
svinja:
1. 7.-31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica:
1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.
Rakunasti pes (enok):
1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pišmavka

1. 8.-31. 3.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-15. 1.

Poljska jerebica (gojena):

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Šoja

20. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Siva vrana

10. 8.-28. 2.

Kako naprej?

Skoraj en mesec je že od volilnega občnega zbora LZS, ki je z veliko večino glasov delegatov potrdil izvolitev svojih organov, razen Upravnega odbora LZS. Člane le-tega bomo volili takoj, ko bomo dobili odločitev pritožbenega organa. Ta bo odločal o pritožbi treh članov LZS, ki svojo pritožbo utemeljujejo z navedbo, da bi o naši organiziranosti moral odločati organ, ki ga sami lovci nismo opredelili v svojih Pravilih o delovanju Lovske zveze Slovenije. Ta zgodba je le vrh zaključka aktivnosti in pravno-procesno dopustna, težko pa bi jo opredelil kot skrb za to, da lovci lovsko pošteno in korektno odločamo o naši organiziranosti sami in v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi, ne pa da to postaja predmet sodnih in upravnih organov pa tudi drugih udeležencev, ki se pri tem škodoželjno nasmihajo.

V svoji dolgi zgodovini smo preživeli in prerasli že več takšnih »razpotnih« trenutkov, vendar je vedno prevladalo večinsko in demokratično prepričanje in vedenje o tem, kako lovci skupaj z drugimi partnerji v našem naravnem prostoru organiziramo in vodimo svoje delo, ki je namenjeno naši temeljni dejavnosti – to je skrbi za divjad in naravo.

V zadnjem mesecu sem se udeležil več občnih zborov območnih zvez lovskih družin (OZLD) oz. zvez lovskih družin (ZLD) po Sloveniji z namenom, da »na terenu« slišim mnenja in predloge starešin in članov LD o problematiki lovstva v Sloveniji. To svoje delo bom opravljal tudi v prihodnje, tako da bom vsaj enkrat na leto obiskal vsako ZLD. Skupaj s sodelavci strokovnih služb LZS smo se sestali s tajniki ZLD in poleg problematike delovanja informacijskega sistema Lisjak predstavili tudi pregled stanja delovanja posameznih zvez ZLD. Ocena stanja temelji na zaznavanju strokovnih tajnikov ter naših pričakovanj o tem, kako naj bi območne zveze in njihovi strokovni tajniki delovali v prihodnje.

Naj ponovno poudarim, da je med lovsko družino (LD) in LZS treba vzpostaviti organizacijsko obliko, ki ju bo trdno povezovala. Pri oblikovanju našega stališča smo izhajali iz analize odgovorov, pri čemer smo se predvsem osredotočili na vsebino nalog, ki jih opravljajo strokovne službe oz. strokovni tajniki ZLD, in sicer na način njihove organizacije dela in na finančni prispevek LD, ki je namenjen pokrivanju stroškov njihovega delovanja. Natančnejša analiza bo pripravljena za začasni organ upravljanja oz. za novoizvoljeni Upravni odbor LZS. Pri nadaljnjem delovanju območnih lovskih zvez izhajamo iz osnovne pravice LD, da se po določilih Zakona o društvih povežejo z drugimi LD in skupaj opredelijo namene in interese zveze.

Kako torej organizirati delo strokovnih služb ZLD/LZ v prihodnje? LZS bo pripravila predlog, ki bo posredovan vsem območnim zvezam v okviru LZS in bo vseboval minimalni obseg nalog, ki naj bi jih le-te opravljale ter tudi izračun stroškov, ki bodo potrebni za pokrivanje teh nalog. Namen predloga je postaviti temeljna izhodišča za delovanje ZLD/LZ tako, da ne bi prihajalo do nerazumevanja med LD in območno zvezo in posledično do konfliktov znotraj območne lovske zveze, ki se pogosto končajo z vprašanjem o smiselnosti obstoja zvez.

V prihodnje bo ena izmed nalog ZLD tudi izobraževanje lovskih pripravnikov in lovskih čuvajev. Na podlagi določil Zakona o divjadi in lovstvu (Zdlov-1) bo LZS javno pooblastilo za izobraževanje lovskih pripravnikov in lovskih čuvajev decentralizirala tako, da bo slednje potekalo v okviru predavateljskih aktivov in izpitnih komisij na ZLD/LZ v skladu s sprejetim Pravilnikom o izobraževanju ter Navodili za izvedbo, ki smo jih sestavili na LZS ob sodelovanju pedagoških institucij in Zavoda za gozdove. Za omenjeno izobraževanje bodo člani izpitnih komisij predlagani v potrditev pristojni ministrici. Menim, da moramo na področju izobraževanja doreči še način sodelovanja s katero od pedagoških institucij z namenom verificiranja programov za naše nadaljnje izobraževanje članov LZS (lovski mojster in inženir lovstva).

Področje predloga delovanja območnih lovskih zvez naj sklenem z ugotovitvijo, da je treba ZLD/LZ oblikovati kot servis LD, ki jim bo nudil celotno podporo pri opravljanju nalog iz obveznosti, ki sledijo iz določil ZDLov-1, izpolnjevanju zahtev slovenskih računovodskih standardov, izvajanju programa LISJAK, skupnih nalog s področja lovske kinologije, lovskega strelstva, lovske kulture ter različnih administrativno-tehničnih opravil.

Tako organizirana in delujoča strokovna služba območne lovske zveze lahko postane tudi servis za delovanje Območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) in se na takšen način lahko tudi rešijo nepotrebni »zapleti«, ki so se pojavili ob začetku delovanja OZUL-a na nekaterih območjih Slovenije. Na tem mestu ne bi ponavljal stališč in predlogov o sodelovanju med OZUL in ZLD oz. njeno strokovno službo, ki jih je v uvodniku februarske številke Lovca letos argumentirano in dovolj jasno zapisal cenjeni lovski tovariš Goran Šuler, in ki jih v celoti sprejemam in podpiram.

Tako kot obstoj območnih zvez podpira delo LD tudi strokovna služba LZS, ki je namenjena podpori delovanja lovske organizacije v odnosu do državnih organov in institucij, kjer zastopa in predstavlja strokovno argumentirane interese Lovske zveze Slovenije. Hkrati pa nudi podporo ZLD/LZ oz. posameznim LD tako, da na podlagi problemov, ki se pojavljajo v več območnih zvezah ali LD, pripravi izhodišča za reševanje le-teh. Pri tem mislim prav na konkreten primer načina reševanja škode od divjadi in na njej, ki se je v zadnjem času posebej izpostavilo, saj je več LD prejelo zelo visoke tožbene in regresne zahtevke za škodo zaradi trkov divjadi z avtomobili in za škodo v sadovnjakih. Ugotavljamo tudi veliko škodo, ki jo imajo v letošnji zimi in pomladnem času zaradi povozov divjadi posamezne LD. Predlog, kako se lotiti reševanja problematične škode, je oblikoval začasni organ že na letošnji aprilski seji, zato bodo ponujene konkretne rešitve vsem ZLD/LZ in LD. Pri problematiki reševanja škode je treba LD posebej opozoriti na obveznosti, ki jih imajo do oškodovancev, zlasti še na spoštovanje rokov za reševanje prijavljene škode.

Delovanje strokovne službe LZS dopolnjujejo komisije UO LZS. V kandidacijskih postopkih, ki so bili opravljeni pred volilnim občnim zborom, so bili evidentirani številni lovski

tovariši, ki so strokovno usposobljeni in tudi želijo tvorno delovati v komisijah LZS. Predlog članov komisij bo dopolnjen še z morebitnimi predlogi območnih lovskih zvez, komisije pa bodo delovale tako, da bo LZS, ob soglasju zunanjih strokovnjakov, imenovala listo izvedencev LZS. Za vpis na listo izvedencev so bili že povabljeni številni slovenski akademski strokovnjaki z vseh treh slovenskih univerz, katerih področje proučevanja so biološke, gozdarske, veterinarske, ekološke in pedagoške vede, mnogi od njih so svoje sodelovanje že potrdili. Predlagam, da se na listo izvedencev uvrstijo tudi lovski praktiki, ki se z navedenimi področji raziskovanja ukvarjajo tudi zunaj akademskih ustanov, je pa njihovo strokovno delo že znano in odmevno v našem prostoru.

ZDLov-1 je v veljavi že skoraj dve leti. V praksi se je izkazalo, da bo treba nekatere, zlasti podzakonske akte dopolniti, saj so bili mnogokrat sprejeti tako, da LZS ni uspela s predlogi, za katere so strokovni organi LZS menili, da bi bili ustrežnejši. Strokovnjakom ZGS bomo na prihodnjih, že dogovorjenih sestankih predlagali določene rešitve, prav tako pa to velja tudi za sodelovanje z zaposlenimi na Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Tudi z Ministrstvom za okolje in prostor (MOP) smo navezali delovne stike, predvsem na področju priprave stališč in odgovorov na zapis delovnega gradiva Zakona o divjadi in lovstvu, ki ga je MKGP pripravilo na zahtevo Vlade RS. Glede na številna in zelo nasprotujoča si stališča glede divjadi in lova na Slovenskem, ki jih to delovno gradivo vsebuje, menim, da je preuranjeno o njih na tem mestu zapisati še kaj več. LZS bo skupaj z vsemi, ki sodelujemo v postopku priprave besedila novega zakona, sodelovali tako, da bi čim bolj argumentirano in strokovno poskušali prepričati predlagatelje nove ureditve, da je veljavna zakonska ureditev lovstva na Slovenskem primerna. Kot sem že omenil, so potrebne nekatere uskladitve podzakonskih aktov. Tako radikalne zahteve, kot jih predlagajo nekatere politične opcije (zasebna lovišča brez nadzora inšpekcije in koncesijskih dajatev?!), pa bi pomenile ekstremno strokovno škodo in upad ugleda organiziranosti slovenskega lovstva v tujini.

Letos utemeljeno pričakujemo izdajo predpisov, s katerimi bodo urejena koncesijska razmerja, kot to določa ZDLov-1. Iz informacij, ki jih imamo, izhaja, da je pristojno ministrstvo Vladi RS že posredovalo predlog uredbe. Vlada pa o tem ustreznega sklepa do danes, ko to pišem, še ni sprejela.

Lovski informacijski sistem Lisjak bomo letos dopolnili in nadgradili tako, da bo predstavljal temeljno bazo podatkov, potrebnih za delo naših LD, ZLD in LZS. Od nekaterih državnih institucij in zavodov pa tudi partnerjev, s katerimi sodelujemo v mednarodnih projektih, so prišle pobude in predlogi o zajemu podatkov iz naše osnovne baze. Res bi bilo nepravilno, da se ne bi podatki, ki jih zbiramo lovci, uporabili pri njihovem strokovnem delu. LZS ne sme oporekati takšnemu načinu sodelovanja, nasprotno: vzpostaviti je potrebno partnerski odnos, v katerem bosta upoštevani obe strani in bodo obema priznani učinki njunega že vloženega dela.

Pred nami lovci sta v prihodnjem letu poleg drugih zelo pomembnih nalog tudi sprejetje odločitev o tem, kje in v kakšnem obsegu nadaljevati s tradicijo Slovenskega lovskega muzeja, in odločitev o prihodnosti Lovskega doma Zlatorog na Župančičevi ulici v Ljubljani. Lovski muzej ima svojo zbirko v enem od stavb gradu Bistra pri Vrhniki. Ta grad je v postopku denacionalizacije. Upravna enota na Vrhniki naj bi postopek končala še letos. Iz dosedanjih informacij vemo, da naj lastniki ne bi vztrajali pri vrnitvi gradu v naravi, ampak pri odškodnini. V takem primeru mora LZS skupaj s Tehniškim muzejem Slovenije, v okviru katerega Lovski muzej sedaj deluje, in pristojnim Ministrstvom za kulturo podpisati pogodbo o prenovi prostorov in o načinu strokovnega sodelovanja. Pri tem ne smemo pozabiti na sredstva, ki jih je LZS za potrebe muzeja vložila v zadnjih 40 letih. O navedeni problematiki pričakujemo sestanek na Ministrstvu za kulturo že maja. Stališča Ministrstva za kulturo bomo posredovali organom LZS v pristojno obravnavo.

O Zlatorogu – lovskem domu slovenskih lovcev – ni veliko povedati. Stavba je zunaj in znotraj spomeniško zavarovana, vendar je potrebna nujne sanacije. Strokovna komisija, ki je bila že imenovana lani, mora pripraviti predlog, v katerem je treba odgovoriti na vprašanje, ali je primernejše stavbo obnoviti ali pa je gospodarnejša odločitev, da se stavbo proda, kupnino pa namenijo za novogradnjo ali nakup prostorov, ki bi ustrezali dejavnosti LZS.

Pred nami je torej veliko dela in izzivov. Vem, da smo jih skupaj sposobni izpeljati in s primernimi odločitvami ter uspešnimi rešitvami utrjevati in razvijati lovstvo na Slovenskem.

Bogdan Mahne,
predsednik LZS

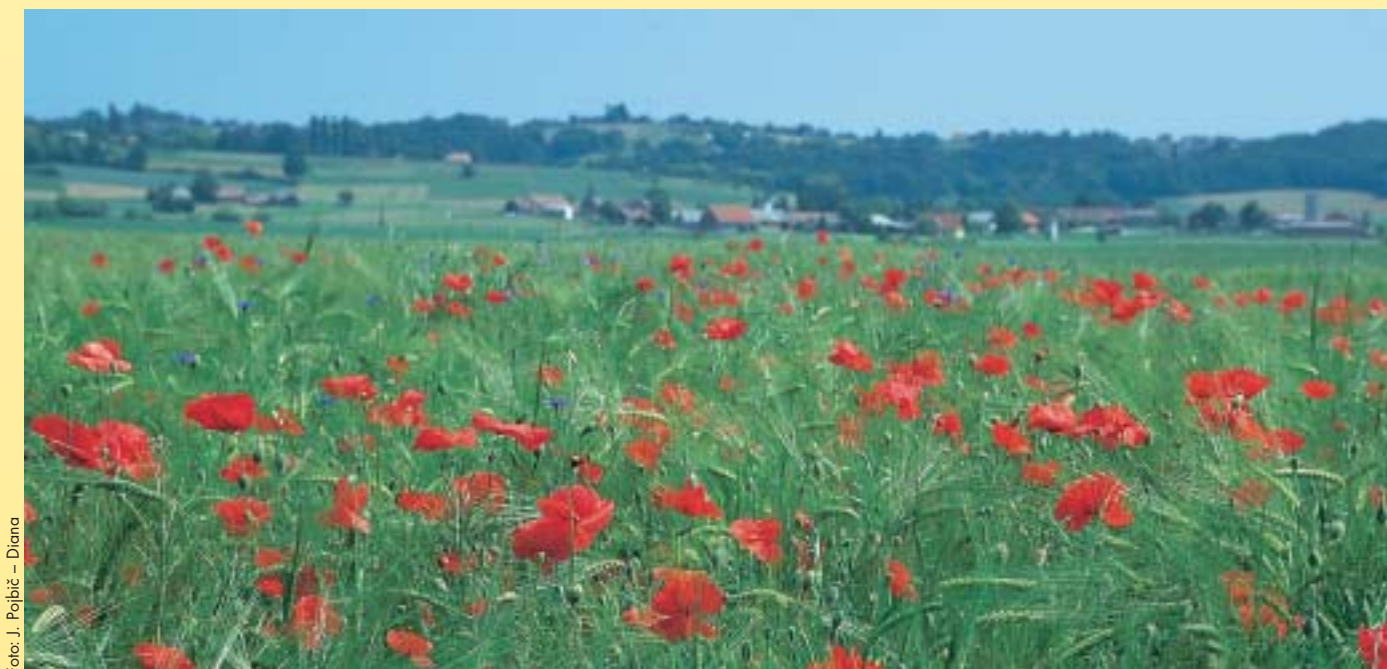

Foto: J. Poljič – Diana

Foto: L. Skvarča – Diana

LOČITI »DIVJAD« IN »ZVERI«

Primorske novice, 14. 3. 2006 (Dora Turk). – Novembra je kot strela z jasnega prišla novica, da je lovec na preži ustrelil medveda. Kmalu je bil v Slovenskih novicah objavljen članek, kje in kako je lovec ustrelil medveda, da ga ne bi smel in vse mogoče. Podpisnica pisma je prepričana, da bi v vasi lahko pomrli vsi ljudje, pa tragedija ne bi bila deležna takšne pozornosti. Po njenem je lovec storil dobro delo, zato bi ga morali nagraditi, ne pa kaznovati.

Podpisnica pisma na koncu piše: »Divjad je vedno bila in naj tudi bo, vendar je treba ločiti, kaj je divjad in kaj so zveri.« Toda pravilnejša je misel, ki jo je gospa Turkova zapisala na začetku svojega pisma: »Zveri sodijo v gozdove, ne pa v naselja, kjer neposredno ogrožajo ljudi!«

REŠITEV: VEČJI ODSTREL DIVJADI

Gorenjski glas, 14. 3. (Cvetko Zaplotnik). – V Železnikih je kranjska območna enota Zavoda za gozdove skupaj s krajevno enoto Železniki pripravila zanimivo delavnico: Gozd – divjad. Domačini, razdeljeni v pet skupin, so z veliko večino podprli zahtevo po povečanju odstrela preveč številčne divjadi. Čeprav so na območju Jelovice v zadnjih desetih letih letni odstrel

jelenjadi povečali s 100 na 250, večji odstrel še ni vplival, da bi divjad manj pojedala drevje.

Isti časnik je v začetku marca objavil prispevek z naslovom Huda zima ogroža tudi divjad. Samo v Lovski družini Jošt so, na primer, v zimskih mesecih našli 36 povoženih in poginulih srn, kar je skoraj 60 % več kot ponavadi.

SLOVENSKI RISI SO SLOVAŠKE KRVI

Delo, 15. 3. (Klara Škriňar). – Iz daljšega članka bralci izvejo, da je bil ris pri nas iztrebljen v drugi polovici 19. stoletja. Potem so leta 1973 s Slovaške pripeljali tri samce in tri samice in jih naselili na Kočevskem. Njihov razpoznavni znak so kosmate (daljše dlake) konice uhljev. O risu imamo tudi Zbornik z naslovom Ris v Sloveniji, ki ga je uredil prof. dr. Ivan Kos, pripravilo pa več soavtorjev, strokovnjakov za velike zveri pod okriljem skupine za ekologijo živali z Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

PETSTO ŠIVOV ZARADI UGRIZOV PSOV

Dnevnik, 18. 3. (Sven Berdon, Uroš Praš). – Tržičan

Stanislav Meglič, ki so ga sredi Ljubljane napadli psi zdravnice **Zore Roter**, ima po vsem telesu okrog petdeset ugrizov, zaradi katerih bo imel posledice vse življenje. Če ne bi posredovali policisti, bi bilo še huje. Žal je ena od policijskih krogel pristala v sobi stanovanja v sosednjem bloku, ki pa na srečo ni nikogar zadela. **Janez Rupnik** z generalne policijske uprave je povedal, da v tujini proti popadljivim psom uspešno uporabljajo paralizatorje. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj mislijo o tem lastniki psov med lovci, ki jih, kot vemo, ni malo.

PSI POKONČALI DVE SRNI IN TRI SRNJAKE

Večer, 22. 3. (Miha Šošterič). – Člani LD Vinski Vrhovi iz Miklavža pri Ormožu so v ograjenem lovišču našli pet pokončanih glav srnjadi. Psi, katerih lastniki so znani, so pretrgali zaščitno ograjo in pokončali dve srni in tri srnjake.

Večer, ki objavlja največ člankov o lovu, lovcih in divjadi, je poročal tudi o 60-letnici radeljske LD, ki so jo učenci radeljske šole počastili s poučno razstavo. Zanimiva je bila tudi Večerova predstavitev »lovca med lovci«: Norvežana **Andersa Besseberga**, prvega moža med lovci na smučeh, sicer pa predsednika mednarodne biatlonske zveze

(IBU), ki je bil pri nas na obisku, toda tokrat na smučeh, ne s puško v roki.

SPET MRHOVIŠČA V NAŠIH GOZDOVIH

Delo, 23. 3. (Simona Fajfar). – Na ZGS in na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravljajo novo mrežo mrhovišč, ki naj bi pomagala zagotoviti zadrževanje medvedov v gozdovih. **Ciril Štrumbelj**, eden večjih poznavalcev velikih zveri pri nas, je prepričan, da je ponovna uvedba mrhovišč primerna rešitev, saj bi morali medveda ceniti kot ekološko vrednoto in ne zaradi mesa ali kože. Po zadnjih ocenah, ki jih je obelodanil MOP, je v Sloveniji od 500 do 700 medvedov, največ na kočevsko-notranjskem območju.

Kmečki glas je objavil vest o javnem razpisu za sofinanciranje nakupa električnih mrež in pašnih aparatov za preprečevanje škode zaradi divjih zveri. Razpis je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 26/2006. Vse informacije o tem je mogoče dobiti na Agenciji RS za okolje, Sektor za ohranjanje narave.

Naj dodamo še informacijo, da se je aprila začel odlov medvedov, ki jih bodo iz Slovenije prepeljali v Francijo. Seveda pa jih tam ne pričakujejo vsi z odprtimi rokami. »Ni naša naloga hraniti slovenskih medvedov,« je pisalo

na plakatih, ki so jih nosili nasprotniki slovenskih kosmatincev na francoski strani Pirenejev.

BOBRI SO SE V SLOVENIJI »PRIJELI«

Dnevnik, 25. 3. (Ernest Sečen). – »V začetku leta 1998 je brežiški ribič **Ivan Komar** v reki Krki pri Velikem Mraševem v krški občini po nekaj stoletjih prvi pri nas zagledal bobra, po tistem pa so si ti vodni kosmatinci našo deželo očitno znova izbrali za svoje bivališče,« ugotavlja pisec članka. **Andrej Hudoklin** z novomeškega Zavoda za varstvo narave ocenjuje, da jih na treh doslej odkritih lokacijah živi približno trideset. Po znanih virih naj bi zadnjega bobra na Slovenskem uplenili leta 1658 pri Vurberku v okolici Ptujja, v naslednjem stoletju pa so ga iztrebili.

Isti avtor je v Dnevniku poročal tudi o izgradnji stolpa za opazovanje ptic na območju Jovsov pri Dobovi. Redke ptice bodo odslej opazovali iz ptičje perspektive. Pri Jovsih je, kot piše pisec, raznolik in varovan močvirnat svet med kapelskimi griči in mejno reko Sotlo.

DIVJAD OGROŽAJO BOLEZNI, LJUDJE IN KONKURENCA

Delo, 28. 3. (Tomaž Branc). – Članek prinaša vest o lovski dejavnosti v Triglavskem na-

rodnem parku. Lovišče s posebnim namenom (LPN) Triglav obsega 58.800 hektarov. Operativna dela na terenu opravlja 13 nadzornikov, lovskih čuvajev. V lovišču so lovci odstrelili 359 živali, med njimi največ srnjadi (155), gamsov (97) in jelenjadi (69). Raziskava vzorcev, ki so jih poslali na veterinarsko fakulteto, je pokazala, da so bili vzorci gamsov in kozorogov pozitivni na gamsje garje, vsi sumi stekline pa so bili ovrženi.

Glavna ugotovitev nadzornikov je, da se življenjske razmere za divjad nenehno slabšajo. Ugotovili so tudi 12 primerov prisotnosti medveda v TNP. Populacija alpskega svizca in jelenjadi se večja, manjša pa se število srnjadi in rastišč divjega petelina.

Primorske novice so objavile vest o 100 kg težkem medvedu, ki je na odseku med Ravbarkomando in Uncem poginil pod tovarnjakom. Na progi Ilirska Bistrica-Reka je vlak povozil 2 do 3 leta starega kosmatinca. Da medvedi prihajajo iz svojih zimskih brlogov, je občutil tudi domačin iz Loške doline, ki mu je medved iz staje, ki jo ima pri Ložu, odnesel tri ovce. Gorenjski glas je poročal o lovski sreči, ki se je nasmehnila **Franciju Ažmanu** iz Lesc: uplenil je namreč sto kilogramov težkega medveda.

Ljubljancane je, kot poroča Dnevnik, prestrašila fazanka, ki se je nad podhodom Ajdovščina zaletela v okno in obležala, kajti marsikdo je takoj pomislil na

Foto: G. Šink

Matjaž Erzar je na novinarski konferenci, ki je bila v njegovem gostinskem lokalu, skupaj z mag. **Jankom Mehletom** in **Tomažem Pirihom** (vsi trije so na fotografiji) novinarjem predstavil knjigo *Divjačina in predvsem poslanstvo, ki naj bi jo knjiga opravila med bralci*.

ptičjo gripo. Fazanka je romala na nacionalni veterinarski inštitut, kjer bodo ugotovili vzrok pogina.

Dnevnik je pod naslovom Človek živalim prijatelj objavil sestavek o edinem slovenskem zavetišču za prostoživeče živali na Mlaki pri Kranju, ki skrbi za 50 živali. Kot je povedala oskrbnica **Nina Orehar**, v zavetišču doma la vse živali družijo enaka usoda: ljudje jih najdejo, jim pomagajo in prinesejo ali pripeljejo v zavetišče. Prve živali so sprejeli leta 2004, zgodbe jelenov in sov ter celo štorkele pa so si na las podobne.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je v začetku marca predstavilo novo monografijo Ptice Ljubljanskega barja avtorjev **Davo-**

rina Tometa, Andreja Sovinca in Petra Trontlja, ki smo jo že predstavili v prejšnji številki Lovca.

»Gurmani, kuharji, divji lovci in pošteni jagri smo bogatejši za kuharsko bukvo o divjačini, ki jo je podpisal **Matjaž Erzar - Matiček**,« nam med drugimi tiskanimi mediji celo Playboy predstavlja novo knjigo, ki je izšla v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije. O knjigi, ki je izšla kot redna knjiga Zlatorogove knjižnice, je 28. 2. poročalo tudi Nedelo in drugi časopisi ter revije. Erzar je lovec, kuharski mojster in lastnik po dobrih divjačinskih jedeh znane kranjske gostilne Pr' Matičku. Knjigo je skupaj s predstavniki založništva in soavtorji predstavil v svojem gostišču 16. februarja letos.

Foto: S. Lavrič - Diana

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. marca 2006 je bilo z območja 58 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 133 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 99 lisic, 7 psov, 8 mačk, 9 kun, 1 ovco, 2 glavi govedi, 2 jazbeca, 4 srnjadi in 1 miš. Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedrta Maurer Wernig,
dr. vet. med.
VURS

Zimsko krmljenje divjadi - da ali ne, kje in kdaj?

Pijanec se drži plota - vendar kaj se zgodi, če je pijanec lovec?

Zakon o divjadi in lovstvu navaja, da upravljanje z divjadjo med drugim pomeni tudi preprečevati škodo na divjadi in da morajo upravljavci, ki jim je dana lovska pravica, zagotavljati ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega prostora. Lovci pa moramo ob zavedanju, da je treba divjad ohranjati, ker je naše naravno bogastvo, posegati v populacijo zaradi gospodarskih, veterinarsko-sanitarnih, zdravstvenih in drugih utemeljenih razlogov. Divjad posameznih vrst je treba vzdrževati v ravnovesju z okolju danimi življenjskimi razmerami. O tem ni nobenega dvoma.

Zavod za gozdove, ki mu Zakon o divjadi in lovstvu nalaga najpomembnejše naloge na področju lovstva, **prepo-veduje krmljenje srnjadi pod tisoč metrov nadmorske višine**. Osebnostne pisne prepovedi sicer nisem videl, znano pa mi je, da lovske družine v svojih lovsko-gospodarskih letnih načrtih ne predvidevajo krmljenja divjadi. Med lovci se širi ustno sporočilo o prepovedi krmljenja divjadi v zimskih razmerah pod 1000 metri nadmorske višine.

Letošnja zima je bila huda, dolga, mrzla, z veliko snega. Srnjad je stradala. V dolgih tednih brez hrane so oslabele in prezeble živale vse pogostejše zahajale na dvorišča kmetij in hiš, v naselja, kjer so iskale hrano. Hodile ... včasih so se bolj vlačile, tudi po cestah. Zato je bilo veliko povozov, oslabela srnjad je bila lahek plen psov in tudi divjih lovcev. Srnjad se je zatekala v grape, kjer je iskala zavetje pred mrazom in si iskala hrano, pa tudi na rečne struge, kjer je prav tako lažje razbrskala sneg. Veliko glav

krmiti. Redki smo bili, ki smo bili plat zvona, opozarjali, zahtevali, da je divjad le treba krmiti v takšnih razmerah, vendar je bilo vse zaman do marca, ko je tudi v lovske družine prišlo, najverjetneje spet ustno ali morda tudi pis-

Veliko poginule srnjadi je bilo v grapah; številne živale so utonile v vodi.

srnjadi je poginilo v grapah, številne so utonile v vodi ... Ljudje, nelovci, so začudeno spraševali, zakaj so krmišča prazna, zakaj lovci ne pomagamo divjadi v stiski. Med lovci pa je še kar naprej veljalo: **divjad je prepovedano**

no, dovoljenje, da je divjad treba krmiti. A zima je tedaj že mahala z repom, škode na divjadi, ki je nastala, ni bilo mogoče več popraviti. Rekel bi, končno je pri nekom zmagal razum! Čeprav pozno, je vendar boljše kakor nikoli ...

Sam sem krmil srnjad od prvega obilnega sneženja naprej. Ni bilo težko ugotoviti, da je v gozdu ležala tudi do 60 cm visoka snežna odeja, da je sneg pomrznil in je nastala trda skorja, ki je srnjadi še dodatno oteževala gibanje. Opazoval sem svoja številna polna krmišča in ugotavljal, da prihaja tudi do 20 glav, da se srnjad zadržuje predvsem okrog krmišč; silažna in suha krma ter kornjača je reševala srnjad. Pri krmljenju so mi pomagali kmetje v revirju, čeprav niso lovci, so pa srčni ljudje. Vsaka prepoved krmljenja divjadi v hudih naravnih razmerah je, po mojem skromnem mnenju, ne le v neposrednem nasprotju z lovsko etiko, temveč tudi v nasprotju z zakonskimi določbami Zakona o divjadi in lovstvu. Če divjad poginja, namesto da bi načrtovali optimalen poseg v populacijo z odstrelom, je takšno početje v neposrednem nasprotju z gospodarsko funkcijo lova. Dohodek od uplenjene divjadi je poglaviti finančni vir upravljavcev lovišč. S pametnim in selektivnim posegom v populacijo je treba zagotavljati ravnovesje divjadi skupaj z danostmi okolja in možnostmi za njeno preživetje. **Agonija in pogini lačnih in oslabele srn ter mladičev zaradi posledic prepovedi krmljenja v zimskih razmerah je, vsaj kar zadeva mene, sramota za vse lovske družine, ki v svojih letnih načrtih o potrebnosti krmljenja divjadi v zimskih razmerah sploh ne govorijo več**. Po mojem mnenju se noben srčen lovec ne bi smel ozirati na administrativno prepoved krmljenja divjadi, če ostre naravne razmere terjajo drugačno ravnanje! Rad pa verjamem, da so tudi takšni lovci, ki zadovoljno prikimavajo takim birokratskim ukrepom, ker sta jim delo v lovišču in pomoč divjadi le breme. Vem pa tudi, da ravno »kimavci« takšnim nehumanim ukazom in ukrepom potem že prvi mesec, ko se lov odpre, v eni ali dveh osebah postrelijo do 50 % dovoljenega odstrela srnjadi.

Foto: M. Konečnik

Zakon navaja ohranjanje divjadi, trajnostno gospodarjenje z divjadjo ... **Kaj je odtegotovanje pomoči v hudi zimi?** To ni ohranjanje divjadi, niti gospodarjenje, temveč mučenje živali in negospodarno početje, ki poleg vsega moralno škoduje ugledu lovcev. Zelo sem razočaran tudi nad naravovarstveniki, nad raznimi društvi proti mučenju živali, ki niso povzdignili glasu, čeprav so skozi okna svojih hiš opazovali, kako se hirajoča divjad potika po naseljih. Če bi se oglasila civilna družba, bi se mogoče prebudili tudi lovci, in sicer ne šele marca, temveč v začetku decembra, ko je zapadel prvi sneg, ki je resno ogrozil gibanje in prehrano v naravi živečih živali.

Minula zima je bila lepa, takšna, kot se jih spominjamo iz svojih otroških in mladostnih let. Tedaj smo gledali lovce, kako so v velikih vrečah, privezanih na saneh, vozili krmo v krmišča in hranili divjad. Pri mojem očetu, čeprav ni bil lovec, je bila krma za divjad vedno na voljo. Letošnja zima je bila, kljub svoji prvobitnosti, zame žalostna zima, saj sem moral pobrati veliko poginule, povožene, pogrizene, utopljene srnjadi. Večino sem uspel tudi fotografsko dokumentirati.

Na tem mestu izrekam spoštovanje vsem, ki so letošnjo zimo pomagali živalim v naravi. Še posebno izrekam spoštovanje kolegom lovcom, ki se niso ravnali po zaukazani prepovedi krmljenja kakor »pijanec plota«, temveč so razmišljali z lastno glavo in zavestno ravnali v skladu s svojo temeljno lovsko dolžnostjo, da moramo divjadi najprej pomagati, skrbeti zanjo, za lovišče, zmanjševanje populacije in izločanje iz narave pa opraviti umno in gospodarno. Le tako je odstrel za pravega lovca lovski užitek, za lovsko organizacijo pa pomeni ekonomsko korist. Pobiranje poginule divjadi zaradi nedohranjenosti, shiranosti pa je za lovske organizacije sramota in ekonomska škoda.

Marjan Konečnik
Podgorje

Iz navodil za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (Pripravi ZGS, februar 2001; usklajeno z LZS, maj 2001)

NAVODILA ZA USMERJANJE RAZVOJA POPULACIJ SRNJADI

3. UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU

- **Krmljenje srnjadi ni potrebno in ni dovoljeno.**
- Vzdrževanje pasišč v gozdnem prostoru, namenjenih za vse vrste rastlinojede divjadi.
- Vzdrževanje grmišč v gozdnem prostoru, namenjenih za vse vrste rastlinojede divjadi.
- Sajenje plodonosnega drevja in grmovja.
- Sečnja v zimskem času in izdelava gozdnih lesnih sortimentov po koncu zime.
- Ukrepi za zmanjšanje nenaravnih izgub, predvsem povozov, kot so vonjalne ograje, silhute, odsevniki, plašilne naprave pri kosilnicah, cestnoprometni znaki ...
- Zagotavljanje zmanjšanja nemira v času poleganja mladičev in v zimskem času.

Pripis uredništva:

*Glede prepovedi zimskega krmljenja srnjadi, ki ga omenja M. Konečnik, smo zaprosili za razlago Zavod za gozdove Slovenije, od koder nam je odgovor poslal **Martin Krajnc**, univ. inž. gozd., z območne enote Maribor, ki je napisal:*

»Sporočam vam, da v Desetletnem lovskogojitvenem načrtu za Ptujsko-Ormoško in Slovensko-Goriško LGO za obdobje 2001–2010 krmljenja srnjadi nismo prepovedali. Na str. 25 smo zapisali: **13.2.5 Vlaganje v življenjsko okolje**

Razen solnic, ki pa so bolj lovsko-tehnični objekt, večjih vlaganj v življenjsko okolje srnjadi ni.

Zimsko krmljenje srnjadi po naši oceni nima pozitivnih učinkov na srnjad, zato v zadnjih dveh letnih lovskogojitvenih načrtih tudi ni bilo predvideno.

Tudi v gozdarstvu ni bilo potreb po posvečanju posebne pozornosti tej problematiki. Se pa že pojavlja problem, ki se odraža z vedno bolj sromašnimi gozdovi s podrastjo. Vzrok je znan. Lastniki gozdov vse manj sekajo. K temu jih ne spodbuja ne cena lesa na trgu, niti cena fosilnih goriv. Izboljšanje stanja lahko pričakujemo že ob občutnem povečanju cen nafte – kuril-

nega olja. Nekateri znaki že kažejo na to: les za kurjavo že postaja zanimiv.«

Neposredno pred oddajo v tiskarno pa smo dobili tudi tale odgovor:

Razumel bi, če bi članek napisal nekdo, ki ni lovec in tako razmišlja o divjadi; po merilih človeške etike. Vsekakor pa pričakujemo od lovcev, da gledajo na stvari s širšega biološkega vidika in da se ne držijo, kakor je sam napisal, »kot pijanec plota« in oklepajo preživelih živinorejskih metod. Le-te nimajo z upravljanjem s srnjadjo nič skupnega, v naravi veljajo popolnoma druge zakonitosti. Obstoj posameznega osebk, najsibo to žival ali rastlina, je podrejen višjemu nivoju – populaciji in življenjski skupnosti.

Zdajšnje sonaravno usmerjeno lovstvo, če želi biti uspešno, mora tudi v zdajšnji kulturni krajini v največji mogoči meri upoštevati naravo. Le-ta ima za usklajevanje razmerij med divjadjo in okoljem še vedno več vrst samoohranitvenih mehanizmov.

Eden od njih je prava zima, kakršna je bila letos.

Razkrila nam bo, v kak-

šnem stanju je populacija srnjadi. Biološki kazalci, ki jih pri srnjadi in v okolju spremljamo v Pohorskem LUO, kamor spada tudi LD Golavabuka, kažejo na preveč številčno srnjad (trendi telesnih tež, številni »gumbarji«) in je v veliki meri posledica nedoseganja načrtovanega odvzema srnjadi v zadnjih letih. Prepričani smo, da bo letošnja zima populaciji srnjadi samo koristila. V pretežni meri je (bo) izločila manj vitalne osebk, ki bi jih moral lovec že prej. Tako očiščena populacija zaživi na novo, kar bodo pokazali ugodni trendi gibanja biokazalcev v prihodnjih letih.

Poleg preživetja manj vitalnih osebkov so slabe strani krmljenja tudi take, da nastajajo večje koncentracije, medsebojni stiki in večje možnosti prenosa bolezni na zdrave živali. Ob nepravilni sestavi krme pa pomeni tudi povečano objedanje gozdnega mladja. Znano je, da suha krma in močna krmila (koruza), s katero je avtor članka krmlil srnjad, povzročajo prebavne motnje, ohlajenje živali in povečuje potrebo po vodi, zato jo sili k povečanemu objedanju mladja.

Za Slovenijo ocenjujemo, da je okolje tako ohranjeno, da bo srnjad kot populacija preživela, zato **krmljenje ni potrebno in ni dovoljeno.**

Ustavil bi se še ob pisanju, **da Zavod dovoljuje krmljenje srnjadi nad 1000 m nadmorske višine.** To vsekakor ni res. Velika napaka bi bila poskusiti s krmljenjem zadržati srnjad v tako neugodnih življenjskih razmerah. Pozimi si zna sama poiskati bistveno ugodnejše nižje ležeče lege, kjer preživi zimsko stisko, na katero se je prilagodila v milijon letih obstoja. Le tako je preživela do danes. Še naprej jo moramo obravnnavati in ohraniti kot divjo žival, ki je sposobna preživeti sama.

Tone Pridigar,
univ. dipl. inž. gozd.,
vodja Odseka za gozdne
živali in lovstvo,
ZGS OE Slovenj Gradec

Ohranjanje in negovanje grmovne podrasti v gozdovih je najuspešnejši sonaravni ukrep pri preprečevanju škod od divjadi

Ugotavljanje bonitete življenjskega prostora jelenjadi

Vosemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je na območjih višje ležečih lovišč lovskih družin Gornje Savinjske doline, v predgorju Savinjskih Alp, začela postopoma, vendar vztrajno pojavljati jelenjad. Do konca devetdesetih let se je razmnožila do take mere, da lahko govorimo o stalno naseljeni populaciji jelenjadi. Vsestransko ugodne življenjske razmere, gozdnatost in ohranjenost naravne krajine ter ugoden biotski potencial nastajajoče populacije so vplivali in vplivajo na razmeroma hitro rast populacije. Kljub vsakoletnemu solidnemu odstranilu (odvzemu) po številu in sestavi se številčnost populacije večja iz leta v leto. O tem pričajo tudi pojavi škod na gozdnem drevju, mladju in na podrasti. Vse tako kaže, da sta se številčnost in sestav populacije približala zmogljivostim okolja. Številčnost populacije nikoli ne miruje; neprestano niha in tako sledi spremembam v življenjskem okolju. Gospodarjenje mora spremembe iz leta v leto ugotavljati in ustrezno ukrepati. Ukrepi gospodarjenja s posegi v populacijo in okolje spreminjajo naravne razmere v gozdni življenjski združbi (biocenozi). S tem tudi vplivajo na življenjske razmere jelenjadi in na škode, ki jih le-ta povzroča. Škoda na gozdnem drevju se povečuje, vendar v veliki meri tudi zaradi siromaščenja gozdnih sestojev.

Za vsako škodo na gozdnem drevju prehitro krivimo predvsem jelenjad, zato je treba njeno številčnost neprestano zmanjševati. Zmanjšanje številčnosti sicer izboljša pašne razmere preostalim živalim, ne vodi pa vedno do želenih rezultatov, ki smo si jih obetali.

Glavno življenjsko okolje jelenjadi je gozd; v njem in od njega živi. Zato ji mora gozd nuditi vse, kar potrebuje za življenje in trajnostni obstoj. Pri gojenju gozdov ne štejemo več vsega preostalega rasti v gozdu, razen gospodarsko pomembnih vrst

drevja, med »plevel«. Kjer tako raste neposredno ne ovira razvoja gospodarskih vrst drevja, ga navadno puščamo. V gozdu, ki ga naseljuje jelenjad, pa bi moral gozdar bolj kot sicer paziti, da preveč ne odstranjuje grmovne podrasti. Puščal naj bi jo povsod

Foto: L. Skvarča – Diana

tam, kjer je to le mogoče. Zavedati bi se moral, da je bogata podrast v gozdu, predvsem grmovna, najučinkovitejša in najcenejša sonaravna zaščita gozda pred škodo od jelenjadi. Posebno pomembna je grmovna podrast pozimi, ko je talna podrast pokrita s snegom. Tedaj jelenjad objeda poganjke grmovja. Na njem najde dovolj naravne paše, da ji ni treba objedati samo mladja gospodarsko pomembnih drevesnih vrst in glodati lubja. Grmovje naj bi raslo predvsem ob robovih gozdnih sestojev, ob poteh, posekah in jasah, v sestojih pa povsod tam, kjer ne ovira rasti drevja. **Ralph Waldo Emerson** piše: »Plevel pravimo tistim rastlinam, katerih prednosti še ne poznamo!« Grmovne podrasti v življenjskem prostoru jelenjadi

nikakor ne smemo obravnavati kot plevel. Jelenjad se pozimi rada zbira ravno tam, kjer raste mnogo leske. V zimi 1953, ko je na Kočevskem zapadel visok sneg, je iz gozdov prišla jelenjad na pašnike, obrasle z grmovjem, kjer se je krmila samo s poganjki leske.

Zaokroženo lovskoupravljalško območje vzhodnega dela Kamniško-Savinjskih Alp z Menino planino, Dobrovljami in Tuhinjsko dolino z obrobniimi nižinskimi predeli ter vzhodnim delom Karavank z Raduho in Smrekovcem do obrobja Šaleške doline nudi jelenjadi okolje, ki ji daje vse možnosti za življenje, razvoj in trajnostni obstoj. 86.000

vi pri tem trpeli preveliko škodo. Vse kaže, da je jelenjad omenjenega območja res prava divjad, ki ni v veliki meri navezana na človekovo pomoč. Prav gotovo je naša naloga, da jelenjad v tej obliki tudi ohranimo.

Ugotavljanje bonitete

Ker je rastlinstvo hrana za jelenjad, moramo poznati prehransko zmogljivost (boniteto) življenjskega prostora. Poznamo metode bonitiranja različnih avtorjev. **Ueckermannova metoda** bonitiranja temelji na štirih glavnih dejavnikih, za katere je dognal, da odločilno vplivajo na boniteto življenjskega prostora. To so: (1) delež poljskih mej lovišča, (2) površine travnikov in pašnikov v revirju, (3) zastopanost drevesnih vrst v revirju in (4) geološka podlaga revirja. Pri tem je ugotovil, da čim večji je delež poljskih mej revirja in čim več je travnikov in pašnikov v revirju, tem več divjadi lahko revir prehrani. Ugotovil je še, da različne drevesne vrste različno vplivajo na prehranske možnosti divjadi in s tem na boniteto lovišča. Revirji, v katerih prevladujejo iglavci, nudijo jelenjadi manj hrane kot tisti, v katerih prevladujejo listavci. Glede geološke podlage pa je ugotovil, da je za divjad najboljša apnena podlaga. V posameznem revirju pri bonitiranju ocenjuje vsakega od naštetih dejavnikov glede na njegovo zastopanost z določenim številom točk. Dr. Ueckermann, predstojnik državne raziskovalne postaje za lovstvo in preprečevanje škod od divjadi v Bonnu, je za vsak revir, ki ga je obravnaval, določil število točk. Te so mu služile za določitev stopnje bonitete revirja in primerne staleža (številčnosti) in s tem možnosti prehrane, ki jo rastlinstvo nudi jelenjadi.

Pri vseh bonitetah lovišč se škoda po prekoračenju številčnosti 2,5 glave jelenjadi na 100 ha zelo poveča, zato je to najvišji stalež, ki je še gospodarsko zno-

Določitev stopnje bonitete za jelenjad

Število točk	Boniteta	Številčnost – glav na 100/ha
44–55	Revna do zmerna	1,5
56–60	Srednja	2
Več kot 60	Dobra	2,5

44 do 55 točk – revna do zmerna boniteta – ustreza številčnosti 1,5 glave na 100 ha
56 do 60 točk – srednja boniteta – ustreza številčnosti 2 glavi na 100 ha
več kot 60 točk – dobra boniteta – ustreza številčnosti 2,5 glave na 100 ha

sen v loviških dobrih bonitet. Pri ugotavljanju površin moramo upoštevati le tiste, ki jih jelenjad uporablja za stanišče in pašo. Gozdarjem navadno ni znano, kolikšen je stalež jelenjadi, ki naseljuje gozdove, ki jih upravljajo. Na podlagi škode, ki nastaja v gozdovih, pa njeno številčnost pogosto ocenijo mnogo višje, kot je v resnici.

Rezultati bonitiranja lovišč nudijo načrtovalcu poleg ocene stanja populacije in okolja odstrela močno oporo pri določanju višine številčnosti ali staleža ter

višine stvarnega letnega prirastka. Oba podatka sta temelj za določitev višine letnega odstrela po številu in sestavi, tako da se stalež v lovišču ne veča in ne manjša, temveč vedno približno ustreza boniteti lovišča. Medtem ko sta dinamika in vitalnost pomembna elementa populacije, pa gojitev terja stanovitnost (stabilnost) populacije. Zato si prizadevamo za tak sestav, ki prinaša, če le mogoče, enak letni prirastek (obresti) ob stabilnem staležu (glavnici).

Bojan Rak, dipl. inž.

Z udejanjanjem zakonitih določil strokovnih smernic in etičnih norm do vitalnejše parkljaste divjadi, s poudarkom na srnjadi!

Prvič sem v naslovni povezavi poslal Uredništvu Lovca 14. 3. 2005 **poenostavljen zapis** z naslovom *S strukturno pravičnejšim lovom do vitalnejše srnjadi*. V zapisu sem opozoril na naše obveznosti do izvrševanja načrtovanega odvzema srnjadi in pri tem na napake, ki posledično slabijo vitalnost srnjadi. Ker se je uvodno besedilo nanašalo na začetek lovne dobe na srnjaka, lanščaka in mladico, sem pričakoval, da bo zapis natisnjen v majski številki Lovca. Pa se je zataknilo. Menda zato, ker ni bilo časa, da bi zapis presodila Komisija za veliko divjad LZS, ki je tedaj prednostno reševala probleme z medvedi. Glede na evropski pomen te zveri je to bila gotovo prednostna naloga. Glede na srnjad, ki je naša temeljna divjad, pa vsekakor ni normalno, če o zapisu doslej ni bilo ne duha ne sluha. Zato je verjetneje, da je objavo zapisa zavrnil uredniški odbor z izjavo, naj ga pošljem najprej v presojno na ZGS!?

Sicer je res, da se je vsebina zapisa navezovala na naloge in pristojnosti Zavoda; a je bila v bistvu predvsem namenjena članom LD, zlasti njihovim organom in funkcionarjem, ki so odgovorni za usmerjanje in spremljanje izvrševanja načrtovanega odvzema (odstrela) divjadi.

Prav njim se zdaj drugič oglašam z bolj utemeljenimi stališči, temu ustreznjšim naslovom članka, predvsem pa z namenom: prepričati še neprepričane, da je za naravo, divjad in lovstvo koristno, če se pri gospodarjenju z divjadjo ravnamo po zakonitih določilih, strokovnih smernicah in etičnih normah.

Ker navedeno spada med naše temeljne obveznosti, je bilo odlaganje objave zapisa vsekakor sporno s strokovnega pa tudi etičnega vidika.

Večini lovcev je že znano, da so bila zakonita določila za gospodarjenje z divjadjo od leta 2001 naprej uveljavljena z desetletnimi lovskogojitvenimi načrti (v nadaljnjem besedilu: 10-letni LGN),

ki nas med drugim obvezujejo, da odvzem srnjadi načrtujemo po spolni in starostni sestavi v naslednjih odstotnih deležih v % (**preglednica 1**):

Podobni strukturni deleži so bili opredeljeni že z Gojitvenimi smernicami za varstvo in gojitev divjadi v Sloveniji (v nadaljevanju Smernice LZS), ki so veljale od 1. 5. 1998 do izida 10-letnih LGN. Smernice LZS so dopuščale odstopanja od številčnega načrta do $\pm 10\%$, v spolni in starostni strukturi v posameznem starostnem razredu pa do največ $\pm 5\%$, kar je podobno povzeto tudi v 10-letnih LGN. Ker so s Smernicami LZS skladna še nekatera druga veljavna določila, lahko rečemo, da je pri načrtovanju strukturnega odvzema srnjadi skoraj vse tako, kot je bilo. To pa pomeni, da bi z morebitno obstrukcijo veljavnih določil pljuvali v lastno skledo. Kršili bi tudi lastno *Zaprisego* Etičnega kodeksa, da bomo lovili lovsko pravično, po strokovnih smernicah in etičnih normah ter uresničevali odstrel po načrtovani spolni in starostni sestavi.

Kako smo navedene določbe 10-letnih LGN uresničevali v loviških Lovski zveze Maribor v prvi petletki veljavnosti, je razvidno iz naslednjih podatkov, prikazanih v primerjalni **preglednici 2**.

V **preglednici 2** najbolj izstopajo poudarjeni podatki o nedopustnem prekoračevanju načrtovanega odvzema lanščakov, ki je v glavnem rezultat neodgovornega usmerjanja odstrela divjadi s škodljivimi posledicami.

Kajti za toliko, kot je presežen načrtovani odvzem lanščakov, ki je skupaj s srnjaki 2 + pretežno opravljen že v prvi polovici lovne dobe, moramo na jesen zmanjšati odstrel mladičev moškega spola (v nadaljevanju – mladiči m. sp.). Iz primera iz stolpca 8 je razvidno, da je namesto 20 % načrtovanega odvzema mladičev m. sp. ostalo za odstrel samo 9 % oziroma manj kot 1/2 načrtovanega odstrela.

To pomeni, da je v lovišču

ostalo 11 % neodstreljenih mladičev moškega spola, med njimi tudi telesno slabo razviti. Če le-ti preživijo zimo, se praviloma razvijejo v »gumbarje« in slabotne šilarje, ki so na pomlad zelo zaželen plen (zaradi najlažje prepoznavnosti) kot osebek, ki mora iz lovišča; pa četudi prek načrta odstrela!? **Kakšna zmeta!**

In tako leto za letom, vedno znova zavrtimo začarani krog obnavljanja telesno šibke srnjadi, ki poleg drugih škodljivih posledic za populacijo zmanjšuje tudi iztržek za prodano divjačino in trofeje.

To velja zlasti za v **preglednici 2** predstavljen primer LD, ki je ne imenujemo zato, ker ni edina groba kršiteljica veljavnih določb.

Da podobnih LD ni veliko, kažejo zbirni podatki za 43 LD, med katerimi je večina upoštevala vztrajne spodbude

OPOZORILO

Uredništvo Lovca si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij in dejstev, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon.

Vsi prispevki za rubriko morajo biti opremljeni s polnim imenom in tudi z naslovom odgovorne fizične osebe – posameznika (tudi v primeru lovskih organizacij, društev ipd.) ter s telefonsko številko, na kateri je mogoče preveriti avtentičnost avtorja.

Zaradi številnih prispevkov lovcev in drugih bralcev ter skladno z željo uredništva, da čim večjemu številu omogočimo sporočiti svoje mnenje, predloge in pobude, opozarjamo, da bomo dosledno zahtevali spoštovanje predpisane dolžine največ 60 tipkanih vrstic (okrog 3800 znakov), prispevke, namenjene odzivom na že objavljena besedila, pa največ 70 vrstic (4500 znakov). Vse daljše prispevke bomo morali avtomatično zavriniti ali jih skrajšati.

*Uredništvo Lovca
lovce@lovska-zveza.si*

Komisije za veliko divjad pri UO Lovske zveze Maribor za odgovorno izvrševanje načrtovanega odvzema parkljaste divjadi. Lovskim družinam, ki so se premalo zavedale odgovornosti, pa bi bilo treba nameniti posebno pozornost.

Poleg že navedenih škodljivih posledic je onemogočeno nadaljnje lovsko pravično opravljanje načrtovanega odstrela srn in mladičev zato, ker je izničena možnost izvrševanja določbe o skupnem načrtovanju 40 % odvzema mladičev (**preglednica 1**), pa tudi možnost, da bi mladiče izbirali za odstrel zgolj po telesni razvitosti, ne glede na spol. Zato se čas izbire bistveno podaljša, divjad bolj vznemirjamo, uspešnost lova pa se zmanjša! Čim bolj vznemirjamo divjad, tem bolj bo izstopala v mraku in ponoči ter izginjala v kritje že ob najmanjšem znamenju nevarnosti. O tem so si v strokovnih krogih vedno bolj enotna stališča, da je nestrokovni lov glavni vzrok vznemirjanja divjadi.

Ker na vznemirjenih območjih vodeče samice (tudi drugih parkljastih vrst) praviloma izstopajo pred mladiči, se poveča možnost zmotnega odstrela. Posledica tega je več osirotelih mladičev, ki so posledično najslabši potomci zato, ker zaostajajo v nadaljnjem telesnem in psihičnem razvoju.

Pri zmotnem, nevednem ali brezvestnem odstrelu so poleg vodečih srn najbolj »na

udaru« gamsje kože, ker nosijo roglice (beri trofejo), ter košute in vodeče divje svinje, zlasti še vodnice tropov, ki jih (slednje) neučakanci napačno ocenijo za merjasce.

Če se odstrel vodeče samice zgodi na začetku lovne dobe ali prej, bo lovsko pravičen lovec težko pozabil na krvavo mleko, ki se mu je pri iztrebljanju plena pretakalo med prsti. Zato bo vest večino upleniteljev spodbujala k čim prejšnjemu iskanju osirotelih mladičev, zlasti še tiste med nami, ki so že slišali srhljivo blečanje osamelega gamsjega mladiča v visokem snegu. Brezvestneži pa bodo zelo verjetno družno trdili, da samica ni imela mladiča, čeprav je imela očitno aktivne seske. Če se v takem primeru problem zaostri, je na koncu izgovor lahko tudi: »Ja, ampak v seskih ni bilo mleka.« In pika!

Da se ne bi napačno razumeli: ker sem relativno veliko lovil, je tudi med mojimi prsti steklo krvavo mleko kljub izkušnjam, preudarnosti in pregovorni strpnosti pred strelom. Razlika je samo: ali napako priznaš ali ne, če te kaj nauči in če se ti je oglasila vest ...

Preglednica 1: Odvzem srnjadi po spolni in starostni sestavi (v %)

Starostni razred	M spol		Ž spol		Skupaj
	%		%		%
Mladiči	(20)	40	(20)	40	40
Lanščaki / mladice	10		10		20
Srnjaki 2 + /srne 2+	20		20		40
S k u p a j	50		50		100

Osirotelih mladičev bi bilo lahko znatno manj, če bi mladiče intenzivno odstreljevali že na začetku lovne dobe ob hkratnem odstrelu samic, ki so vodile šibke mladiče. Samicam, ki smo jim odstrelili mladiče, vime kmalu usahne. Po kolikih dneh se to zgodi, doslej še nisem zasledil v nobenem domačem viru, niti v nobeni izmed 12 nemških knjig o srnjadi, ki jih imam. Med njimi imam tudi 4. izdajo 570 strani obsegajoče knjige Rehwild 1997, v kateri bi tak podatek avtor knjige **Christoph Stubbe** gotovo objavil, če bi obstajal.

Zato sem primerljiv podatek s toliko večjim zadovoljstvom prebral v članku **Blaža Kržeta** *Koliko časa tele potrebuje košuto?* (Lovec, 11/2005, št. 532/533), iz katerega najkrajše povzemam:

- da mora biti pred odstrelom košut odstreljenih dovolj telet;
- da košuta prvi dan intenzivno išče izgubljeno tele, naslednji dan že manj, četrti dan pa je njeno vime praviloma že povsem suho;
- da je obdobje odvisnosti teleta od matere bistveno daljše, kot je pri mladičih srnjadi;

– da je telesno zaostajanje osirotelega teleta predvsem posledica psihične prizadetosti.

Ob upoštevanju tudi bioloških razlik med divjadjo posameznih vrst je navedeno stališče smiselno veljavno uporabljati za vso parkljasto divjad.

Posplošil ga je tudi zavzeti nasprotnik odstrela vodečih samic pred mladiči **Anthony B. Bubenik** (1984), ki (povzeto!) med drugim ugotavlja, da se osiroteli mladiči parkljaste divjadi slabo razvijajo, slabo učijo, so stalno vznemirjeni in bolj izpostavljeni boleznim.

K temu dodamo nasprotno dejstvo, da pa so mladiči, ki preživijo prvo življenjsko leto pri dominantnih materah, praviloma najbolj krepko razviti osebk, ki nadalje po zakonih narave najuspešneje sodelujejo v paritvenem procesu (reprodukciji), puščajo za seboj vitalno potomstvo.

Zato je ohranjanje nadpovprečno razvite mlade in srednje stare parkljaste divjadi naša temeljna naloga, ki jo lahko po zgledu Blaža Kržeta strnemo v pravilo: **najprej šibko, nato povprečno, najprej mladiča, nato samico!**

Celotna vsebina Kržetovega članka je tako poučna, da ga je vredno dvakrat prebrati, kar nasploh velja tudi za druge Kržetove prispevke v Lovcu in v knjigah Zlatorogove knjižnice. V njih je mnogo koristnega za umno gospodarjenje s parkljasto divjadjo, ki temelji na udejanjanju zakonitih določil, strokovnih smernic in etičnih norm.

Udejanjanje le-teh bo prej ko slej le treba začeti preverjati. Čim dlje bomo s preverjanjem odlašali, tem težje bomo izravnavali odstopanja v minulem obdobju. Določila, ki se ne preverjajo, sčasoma tudi zvedenijo.

V upanju, da bo od zapisa nega vsaj nekaj koristi za naravo, divjad in lovstvo, želim vsem lovsko pravičnim lovcem dober pogled!

Franc Kranjc
LD Ruše

Preglednica 2: Primerjalni podatki za presojo izvrševanja načrtovanega odvzema srnjadi od 2001–2004 (nedopustna odstopanja so podčrtana)

Lovska zveza Maribor – 43 LD					Ena izmed LD LZ Maribor				
Stolpec	1	2	3	4	5	6	7	8	
Starostni razred	Načrt odvzema	Odvzem	Izvršitev načrta 100 x 2/1	Spolna in starost. sestava načrta / odvzema	Načrt odvzema	Odvzem	Izvršitev načrta 100 x 6/5	Spolna in starost. sestava načrta / odvzema	
n	n	%	%	n	n	%	%	%	
Mladiči M	3885	2599	67 %	20 % 14 %	110	44	40 %	20 %	9 %
Lanščaki	2011	2795	139 %	10 % 15 %	61	116	190 %	11 %	23 %!
Srnjaki 2 +	3532	3553	101 %	18 % 19 %	102	98	96 %	18 %	20 %
Skupaj M	9428	8947	95 %	49 % 48 %	273	258	95 %	49 %	51 %
Mladiči Ž	3918	3914	100 %	20 % 21 %	110	75	68 %	20 %	15 %
Mladice	2024	1867	92 %	11 % 10 %	61	57	93 %	11 %	11 %
Srne	3832	3984	104 %	20 % 21 %	109	111	102 %	20 %	22 %
Skupaj Ž	9774	9765	100 %	51 % 52 %	280	243	87 %	51 %	49 %
Skupaj M+Ž	19202	18712	97 %	100 % 100 %	553	501	91 %	100 %	100 %

Ko lovci izbiramo na podlagi rogovja ...

V letošnji marčni številki glasila *Der Anblick* je bil objavljen zanimiv članek, pravzaprav povzetek referata. Predstavljen je bil na informativnem dnevu za ekologijo divjadi, ki ga organizira Koroška lovska zveza (Kärntner Jägerschaft). Avtor članka je bil prof. dr. **Klaus Hackländer** z Inštituta za biologijo divjadi in lovstvo dunajske univerze (*Universität für Bodenkultur*). Ker menimo, da je vsebina članka zanimiva tudi za naše lovce, ga povzemamo še v Lovcu.

V sodobno upravljanje z divjadjo moramo nujno vključiti tudi dognanja drugih uporabnikov prostora, kot sta kmetijstvo in gozdarstvo, pa tudi družbeno-politične razmere in novejša spoznanja s področja biologije in ekologije divjadi. Pri vsem tem pa nujno **nastajajo konflikti z željami lovcev**, ki so pogosto zelo čustveno obarvani in se pogosto opirajo na obliko in ve-

likost rogovja. »Če pogledamo položaj na Koroškem (Avstrija)«, piše avtor, »vidimo, da so srednje stari jeleni:

– **kategorije IIb** opredeljeni kot: »... vsi 5- do 9-letni jeleni (od konca petega do konca desetega življenjskega leta – obdobje 5 let) z z njihovo starost pod povprečnim rogovjem kot tudi jeleni z opazno nizko telesno maso«;

– **kategorije IIa** opredeljeni kot:

»... vsi 5- do 9-letni jeleni (od konca petega do konca desetega življenjskega leta – obdobje 5 let), ki ne spadajo v kategorijo IIb. Treba jih je varovati!«

Delitev na kakovostne razrede je današnji generaciji lovcev že v krvi in pogosto imamo občutek, da je tako že od nekdaj. Pri tem pa moramo vedeti, da je zgodovina kakovostnih razredov (zgodovina gojitvenih ciljev in »gojitve za trofeje«) razmeroma mlada in sega v začetek 20. stoletja. Šele tedaj je rogovje jelenov postalo za uplenitelja trofeja, medtem ko je prej pogosto ostalo pri trupu divjadi, ki je bil uporabljen kot meso, za prehrano. Pozneje so lovske trofeje (rogovja, rogove) kazali in primerjali med seboj na mednarodnih razstavah, za kar so nastale tudi posebne

formule za ocenjevanje trofejev. Zanje so bili opredeljeni »lepotni ideali«, ki imajo svojo veljavo v mnogočem še danes.

Lepotni (t. j. kakovostni) razredi v lovskem zakonu v času pred 2. svetovno vojno in med njo

Z lovskim zakonom iz leta 1934 je bilo prvič uvedeno **načrtovanje odstrela**, kot pripomoček temu pa tudi **kakovostni razredi** (37. člen tega zakona):

»... v načrtu odstrela moško divjad delimo na lovno in nelovno, v okviru zadnje pa na tako, ki je nedvoumno nelovna ter tako, ki jo je potrebno iz gojitvenih razlogov odstreliti.«

Lovni jeleni so ustrezali zdajšnjemu razredu I (starejši od 10 let), nedvoumno nelovni jeleni zdajšnjemu razredu IIa in tisti, ki jih je treba odstreliti iz gojitvenih razlogov, zdajšnjemu razredu IIb.

Posledica tega je bila uvedba temeljnega načela za načrtovanje odstrela, katerega namen je bil doseganje dobre številčnosti trofejno primerne divjadi. Tak cilj naj bi dosegli s postopnim odstrelom šibkih in trofejno slabo zasnovanih osebkov moškega spola ter z obveznim varovanjem trofejno in telesno dobro zasno-

vanih mlajših osebkov moškega spola (jeleni s krono ...) ter zelo previdnim odstrelom starejših, lovnihi živali.

Kako dobri so »dobri« jeleni?

Jeleni, katerih rogovje ima številne paroške, so želja številnih lovcev, kar pa ne pomeni, da so tudi z biološkega vidika najboljši jeleni. V povezavi s tem so bile opravljene že številne raziskave, ki naj bi pomagale razčistiti te dileme. Tako so npr. v Španiji proučevali odvisnost med plodnostjo in velikostjo rogovja. Ugotovili so, da imajo jeleni, katerih rogovje ima številne paroške, večja moda v roku ter tudi boljšo kakovost semena in da so zato bolj plodni.

Vendar: kakovost rogovja je samo deloma odvisna od genskih nagnjenj (pre-dispozicij). Približno 75 % vpliva na velikost rogovja in število parožkov odpada na druge dejavnike, kot so starost, kakovost življenjskega prostora ... **Iz tega sledi, da je rogovje samo v določeni meri lahko pripomoček za delitev na jelene, ki jih je treba odstreliti, in perspektivne jelene.** Poleg tega rogovje še zdaleč ni odločilni dejavnik za uspešnost v roku, saj za košute ni pomembno število parožkov ...

S pomočjo izbirnega odstrela do gojitvenega cilja

Naslednje vprašanje je, ali lahko izbirni odstrel na podlagi kakovosti rogovja vodi k doseganju izrecnega gojitvenega cilja – močnega rogovja s številnimi paroškami. Glede na to vprašanje so bile v Evropi in ZDA opravljene številne genske študije. Le-te so pokazale, da je usmerjeni odstrel jelenov z majhnim številom parožkov pozitivno vplival na rogovja pri preostalih jelenih. Oblikovanost krone in število parožkov je torej gensko določeno, toda kje?

V naravnih populacijah jelenjadi, na katere lovci ne vplivajo z odstrelom, imajo posamezni jeleni različen potencial glede na obliko rogovja. Ali bodo jeleni razvili rogovje z malo paroškami ali s številnimi, je odvisno od njihove genske zasnove. Za obliko rogovja sta glede na starost odločilni dve mesti v genu. Pri mladih jelenih v starosti med 2. in 7. letom je za obliko rogovja odločilno eno mesto, pri starejših jelenih pa povsem drugo mesto v genskem zapisu. Med obema mestoma pa so različne kombinacije genskih zapisov, ki so odločilne za obliko rogovja. Podobno kot imamo ljudje na istem mestu zapis za telesno veli-

kost, vendar pa smo glede na gensko nagnjenje, znotraj gensko določenega intervala, manjši ali večji – odvisno pač od življenjskih razmer. Če torej v populaciji pustimo samo jelene z določenimi zasnovami (in pravočasno odstrelimo drugačne jelene), to privede do zmanjševanja razširjenosti tistih genotipov, ki skrbijo za rogovja, ki so »s parožki revna«.

V naravnih populacijah pa selekcija ne poteka zaradi »bogatosti« rogovja (glede na parožke). Zato v takih populacijah ostaja razmeroma velika genska pestrost, kar se odraža v številnih različnih oblikah rogovja. **Izbirni odstrel, pri katerem sta merilo oblika in oblika/moč rogovja, torej vodi v zmanjševanje genske pestrosti znotraj populacije. In prav genska pestrost je odločilna za dolgoročno preživetje vrste in omogoča prilagajanje spremenjenim razmeram v okolju!**

Težava pa je še večja, če vemo, da določeno mesto v genu (nosilcu dednih lastnosti) vpliva na več različnih znakov. Vsako tako mesto, npr. tisto, ki je odločilno za obliko rogovja pri mladih in srednje starih jelenih, vpliva tudi na stopnjo preživetja pri teletih in reprodukcijsko sposobnost košut. Umetna selekcija torej lahko povzroči gensko pestrost

in vpliva tudi na znake, ki so odločilni za rast populacij. Kakovostni razredi lahko vodijo h gojitvenemu cilju (kakovost/moč rogovja), vendar pa po drugi strani lahko tudi k izgubi drugih, prav tako pomembnih znakov in značilnosti.

Z gledišča načela trajnosti ...

Zagovorniki načela kakovostnih razredov glede na zunanje značilnosti rogovja trdijo, da zgolj tak način lova vodi k taki starostni in socialni zgradbi populacij jelenjadi, ki omogoča tudi trajnostno rabo. To pa popolnoma nasprotuje družbenopolitičnim merilom in značilnostim pojma trajnostne rabe, kamor lahko uvrščamo tudi sodoben lov. Avstrijsko ministrstvo za prehrano je izdalo brošuro (dosegljiva je na spletni strani www.biodiv.at/chm/jagd), po kateri lahko vsakdo preveri, ali neko lovišče ustreza določilom trajnostne rabe. V določilih je natančno zapisano, da za obstoj in povečevanje genske pestrosti živalskih vrst ne sme biti nobenih lovsko pogojenih omejitev. Dr. Reinmoser k temu še dodaja: »Gojitveni cilji na podlagi kriterija lepote rogovja zmanjšujejo oceno, če ocenjujemo lov kot obliko trajnostne rabe. Če stalno selekcioniramo rogovja na podlagi določila kron in trdim, da ne želimo jelenov, katerih rogove ima malo parožkov, potem se ocena glede na določilo trajnosti zagotovo zmanjšuje.«

Potemtakem moramo obstoj ciljev v smernicah za gojitev divjadi, ki temeljijo na podlagi »lepote« rogovja, presoati izjemno kritično. Lovske zahteve ali omejevanje naravne genske pestrosti živalskih vrst med drugim lahko presojamo tudi glede na to, ali smernice za upravljanje z divjadjo terjajo pestrost vseh mogočih značilnih oblik rogovja in rogov, jo morda le sprejemajo ali pa so usmerjene zgolj na lepotne vidike trofejnih delov. **Kajti nekatere, z vidika »lepote« trofej, nezaželene oblike rogovja in rogov so z biološkega vidika lahko zelo koristne za nosilce takih trofejnih delov!**

Popolnoma jasno je torej: **izbirni odstrel na podlagi merila oblike/moči trofejnih delov – z opredeljenim gojitvenim ciljem ali brez njega – nasprotuje načelu trajnostnega lova.**

Gojitveni cilj prihodnosti

Če več desetletij na populacijo selektivno vplivamo zaradi gojitvenega cilja po dobro razkremenem rogovju z dolgimi vejami in številnimi parožki, lahko spremenimo odločilne dejavnike populacijske dinamike pri jelenjadi. Morda taki ideali ne bodo ustrezali prihodnjim generacijam lovcev, ki bodo morda imeli drugačne lepotne ideale. Morda bodo čez 50

let v modi močna rogovja (trofeje), vendar z malo parožki, bo pa taka oblika praktično že izgubljena zaradi dosedanjega izbirnega odstrela.

Gledano z družbeno-političnega vidika pa se postavlja tudi vprašanje, ali lahko določena manjšina v družbi odloča, kakšna naj bi bila v prihodnosti jelenjad v Avstriji. V Avstriji so namreč lovci zagotovo manjšinski del družbe, lovci na jelenjad pa še toliko manjši. »Ali resnično želimo jelenjad tudi v prihodnosti ocenjevati le na podlagi oblike/moči rogovja in s tem drastično zmanjšati vrednost te vrste?« se v svojem članku sprašuje avtor. **Primeri iz nekaterih gojitvenih skupnosti za jelenjad kažejo tudi drugačne možnosti od običajnega gojitvenega cilja in dokazujejo, da je tudi brez kakovostnih razredov, ki temeljijo le na obliki/moči rogovja, mogoče doseči spoštovanja vredne lovske rezultate.** To je tudi dolgoročno zagotovilo, da bodo sicer upravičene kritike na račun lovcev zgubile svojo podlago.

Po izvirniku prevedel:
mag. Janko Mehle

K prevodu članka, ki naša dolgoletna prizadevanja in načela kaže v nekoliko drugačni luči, moramo dodati, da je moč rogovja jelenov eden od vidnih kazalcev stopnje prilagojenosti populacije jelenjadi z določenim okoljem. Močna rogovja v neki populaciji dokazujejo, da je le-ta številčno usklajena z okoljem (ponavadi je to celo nekoliko pod optimalno nosilno zmogljivostjo okolja), da sta v populaciji pravilna spolna in starostna sestava in da v populaciji ni prevelikih stresov, niti zaradi notranjih (prevelika številčnost ...) ali zunanjih dejavnikov (vznemirjenost ...). Takšno stanje je lahko posledica naravnih mehanizmov, in sicer tam, kjer je človekov vpliv v naravi majhen ali ga sploh ni. Lahko pa je takšno stanje tudi posledica skrbnega in strokovnega upravljanja z divjadjo in predvsem njenim življenjskim okoljem. Pri divjadi vseh vrst, o katerih pišemo, je zagotovo najpomembneje opraviti predvsem številčno dovolj velik odstrel v razredu mladih ter nato čim bolj varovati srednji starostni razred. Močna rogovja iz nekega lovišča zagotovo dokazujejo, da so v takem lovišču za populacijo ugodne razmere ter da je ustrezno tudi upravljanje s populacijo divjadi. Spremljava kazalcev moči rogovja s tega vidika je zagotovo utemeljena, članek pa nam, upam, vsaj malo razširja splošno obzorje, kako je z našim izbiranjem na podlagi kakovosti rogovja (trofej).

Visoko specializirani plenilci, kot so ptice ujede, so občutljiv biološki kazalec (indikator) ohranjenosti narave. Sokol selec je bil na območju Evrope in ZDA zaradi uporabe pesticidov v 60. letih praktično že iztrebljen, preživel pa je zahvaljujoč uspešnim projektom vzreje in ponovnega naseljevanja. Številne druge živalske vrste niso imele take sreče, npr. južna postovka v Sloveniji!?

Uporaba sokolarskih metod pri rehabilitaciji prostoživečih ptic ujed

Ljudje pogosto najdejo in iz narave odvzamejo mlade, bolne ali poškodovane ptice ujede. Ponavadi je namen takšnega ravnanja nuditi živali pomoč za njeno čim prejšnjo vrnitev v naravo. Izpustitev oskrbovane ptice v naravo je sprejemljiva le takrat, kadar objektivno ocenimo, da je ptica sposobna preživetja v naravi in da se bo uspešno vključila v biološki cikel divje populacije. Cilj sokolarskih metod je pripeljati vsako ptico v stanje, ki je primerljivo s stanjem njenih vrstnic v naravi. Sokolarji so stoletja razvijali sokolarske metode, zato so danes nepogrešljiv člen pri rehabilitaciji prostoživečih ptic ujed.

V naravi vsako bitje igra natančno določeno ekološko vlogo, ki je pogojena z evolucijsko

prilagoditvijo njegovega organizma za izkoriščanje razpoložljivih prehranskih virov. Ptice ujede, med katerimi je

večina aktivnih plenilcev drugih živalskih vrst, zasedajo sam vrh v naravni prehranjevalni piramidi. Zaradi izbora prehranskih virov in načina njihovega izkoriščanja so ujede izpostavljene številnim negativnim vplivom okolja, zato je v naravi najdba onemoglih ujed relativno pogosta.

Divja ptica, ki pred človekom ne odleti ali celo dovoli, da jo poberemo, je bodisi mlada in morda zapuščena ali pa telesno zelo oslabela in v slabi kondiciji. Ker so oslabele ptice zelo podvržene posledicam stresa, moramo z njimi ravnati previdno in na način, ki stres omeji na najmanjšo mogočo mero.

Temeljna navodila za ulov, transport in prvo pomoč

Kako varno prijeti ujedo?

Ujede imajo kljun in ostre kremplje, ki so namenjeni za uspešen lov, usmrnitev in trganje plena. Če pa so ogrožene, to zelo uspešno uporabljajo tudi za svojo obrambo. Ogrožene ujede se navadno vržejo na hrbet in s kremplji bliskovito sekajo proti nasprotniku. Zato je najbolje, da jim najprej preusmerimo pozornost, na primer s kosom oblačila. Ko ga zgrabijo, jih hitro primemo za obe nogi hkrati. Nato jim peruti zloži-

mo ob telo in jih primemo tako, da z eno roko držimo skupaj obe nogi, peruti in rep.

Pravilno prevažanje ptic

Najdene ptice najlažje prevažamo v primerno veliki kartonski škatli. Odprtine za kroženje zraka naredimo ob spodnjem robu škatle, da ptica iz nje ne vidi dogajanja v okolici in tako preprečimo njeno nepotrebno vznemirjanje. Dno škatle obložimo s podlogo, na kateri ptici ne bo drselo.

Prva pomoč

Ob sprejemu pacienta veterinarji opravimo le hiter osnovni pregled, ker ptici ne želimo povzročati še dodatnega stresa. Večina najdenih ptic je namreč bolnih že dalj časa in so ob veterinarjevem prihodu pogosto v šoku.

Pregledu sledi terapija za

stabilizacijo (uravnovešanje) pacienta, pri kateri so ključnega pomena rehidracija ptice ter počitek in toplota. Za rehidracijo uporabimo raztopino ringer laktata, segreto na 38–39 °C. Tekočino lahko navedemo intravenozno (v veno), subkutano (pod kožo) ali oralno (v golšo). Izbira načina uporabe tekočine je odvisna od stanja ptice. Bolj ko je žival prizadeta in dehidrirana, manj primerno je nadoomeščanje tekočine prek prebavil.

Najboljši in najhitrejši učinek dosežemo intravenozno. Tekočino moramo dovajati počasi (največ 90 ml/kg tel. teže/h), zato je priporočljivo namestiti kateter (kanal) v eno od perifernih (površinskih) ven. Primerne so predvsem *Vena cutanea ulnaris* z notranje strani komolčnega sklepa, *Vena safena* na notra-

Ptice lahko varno in preprosto prevažamo v primerno veliki kartonski škatli.

Pri ujedah je stanje peres neposreden kazalec primernosti njihove namestitve in oskrbe. Nepoškodovana in svetleča peresa sokola selca na sokolarskem stojalu kažejo na odlično oskrbo, ki je prilagojena življenjskim potrebam njegove vrste.

Kako bomo oddajali uplenjeno veliko divjad v tej lovski sezoni?

Leto je naokrog in spet se je začel lov na srnjaka. Na ta začetek smo lovci že težko čakali: morda zaradi hude in dolge zime, morda tudi zaradi pričakovanja »novega« – starega načina oddajanja uplenjene divjadi.

Sproti smo vas seznanjali s spremembami glede oddajanja uplenjene divjadi, ki so začele veljati s 1. 1. 2006 in so bile objavljene v Uredbi ES 853/04.

Na podlagi omenjene Uredbe mora upravljavec priskrbeti nove lovske napotnice za vso uplenjeno veliko divjad. Nove napotnice morajo poleg drugih podatkov vsebovati tudi izjavo usposobljene osebe (če ponovimo: usposobljena oseba je tisti lovec, ki je opravil ustrezno izobraževanje in je registriran pri Veterinarski upravi RS (VURS) ter je seznanjen z novo zakonodajo s področja higiene živil), da ni našla nobenih patoloških sprememb na trupu in pripadajočih organih, da uplenitelj pred odstrelom ni zaznal nenormalnega obnašanja divjadi ter da je bila divjad uplenjena na neonesnaženem območju. V takem primeru trupu ob oddaji ni treba priložiti notranjih organov in glave. Pomembno pa je, da je bila divjad takoj po odstrelu iztrebljena in skrbno očiščena pripravljena za oddajo.

Če usposobljena oseba opazi spremembe na organih, trupu oz. jo je uplenitelj opozoril, da se divjad pred odstrelom ni vedla normalno, izjave ne bo podpisal, zato taka divjad tudi ni primerna za prehrano ljudi. Tudi zelo shujšana oz. shirana divjad nikakor ne sme v promet, niti h končnemu potrošniku. Kadar koli je usposobljena oseba, ki pregleduje uplenjeno divjad, v dvomih, naj brez oklevanja pokliče za dodaten pregled uradnega veterinarja*.

Glede izjave, da je bila divjad uplenjena na neonesnaženem območju, boste o morebitnem onesnaženju posameznega območja prej dobili obvestilo VURS ali pa bo obvestila LZS.

Omenim naj še, da še vedno velja prepoved uživanja ledvic divjadi zaradi prevelike vsebnosti kadmija. Na moje osebno vprašanje, kolikšna je dejanska vsebnost kadmija pri mladih živalih, mi na lanskem spomladanskem izobraževanju za lovske preglednike v Motniku predavatelj niso znali odgovoriti. Odgovor bi bil vsekakor zanimiv, saj lovci t. i. »cvrček« stare divjadi navadno skuhamo psom, jeter in ledvic mladičev ter lanščakov pa se kot specialitete tudi sami ne branimo.

Oddanim trupom divjih prašičev ne smete odstraniti trebušne prepone (diafragme), glave ali vsaj ne žvekalnih mišic (masetrov), kadar prašičem odstranjujete celo spodnjo čeljust. Po novem je namreč predpisana obvezna trihinoskopija (pregled na prisotnost trihinele) po digestivni metodi, za kar je potrebna veliko več mišičnine kot pri prejšnjem pregledu.

Pri lastnem odkupu pregled na trihino ni obvezen, ga pa zelo toplo priporočam, saj je okužba z zajedavsko glistico trihino huda bolezen.

Uredba ne določa več, kako hitro mora biti trup uplenjene divjadi prepeljan v zbiralnico divjadi ali v obrat za razsek in obdelavo. Pomembno je, da se trup uplenjene divjadi najhitreje ohladi na temperaturo 7 °C, kar je jamstvo za zdravstveno ustreznost mesa uplenjene divjadi.

Lovci lahko odkupujemo uplenjeno divjad za lastno porabo, ki jo je prav tako treba opremiti z napotnico. Kakšni bodo pogoji za prodajo majhnih količin končnemu porabniku, pa bo med letom VURS izdal pravilnik. Med letom bo tudi pripravljen centralni register usposobljenih oseb, ki ga bo vodil VURS.

Čeprav ES razume »majhne količine« kot dajati možnost lokalnemu prebivalstvu, da se lahko oskrbi z divjačino kot primarnim proizvodom, pa je že slišati, da bo ta količina omejena na približno 20 % od celotnega odstrela. V to pa ne bo zajet lasten odkup za lovce.

Poudaril bi še rad, da črna koda, ki se je pojavila na napotnicah v prehodnem obdobju, po 1. 1. 2006 ni obvezna. Res pa je, da je le-ta v interesu nekaterih odkupovalcev uplenjene divjadi pomembna zaradi lažje sledljivosti in morda še koga, ki tu vidi možnost za zaslužek. Toda s tem le zavajajo člane lovskih družin. Preseneča predvsem podatek, da ob tem izražajo tudi želje, naj bi jim tiskanje kod plačali lovci!

Za leto je LZS založila dovolj ustreznih napotnic za uplenjeno divjad. V prihodnje napotnice lahko založi tudi vsak upravljavec lovišča ali odkupovalec. Lovci bomo izbrali veljavno, a gotovo tudi najcenejšo možnost!

Dober pogled!

Mitja Kersnik,
Strokovne službe LZS

* Vsa odstreljena (ali najdena poginula) divjad, namenjena prometu, mora biti opremljena z izvornim spričevalom (napotnico) – (glej ZDLov-1, 47. člen!)

nji strani skočnega sklepa ali pri majhnih pticah *Vena jugularis* na vratu.

Podkožno dajemo infuzijo pticam v ohlapno kolensko ali vratno kožno gubo.

V primeru oralnega dajanja tekočine je najbolje, da ena oseba drži ptico in pazi, da ima pri tem stalno dvignjeno glavo. Druga oseba prime za konico kljuna in ga odpre. Na dnu ustne votline lahko vidimo jezik in na njegovem korenu dobro vidno špranja-sto odprtino vhoda v sapnik. Konec mehke, plastične cevke potisnemo ob jeziku v golšo in previdno iztisnemo tekočino iz brizge, da ne nastane aspiracija.

Potrebno količino infuzije izračunamo po naslednji formuli:

$$\frac{\text{Stopnja dehidracija v \%} \times \text{telesna teža v gramih}}{100} = \text{izgubljena tekočina v ml}$$

Stopnjo dehidracije ocenimo glede na klinično sliko (po Redigu, I. 1993) (preglednica)

Nato ptico za dve uri namestimo v primerno veliko kartonsko škatlo, da se umiri. Z infrardečo svetilko, talnim grelcem ali preprosto s toplo vodo, kar namestimo ob ptico, ji dovajamo toploto. Paziti moramo, da se ptica ne pregreje. Temperaturo preverimo s termometrom ali dlano, ki jo nekaj minut držimo ob ptici. Zelena temperatura je 45 °C.

Po počitku in okrevanju ptico natančno pregledamo in se odločimo za nadaljnjo terapijo in o usodi ptice.

Sokolarske metode priprave ptice na vrnitev v naravo

Sodobne sokolarske metode temeljijo na spoznanjih sodobne biološke in veterinarsko-medicinske znanosti ter stoletnih izkušnjah šolanja ptic ujed za lov. Cilj sokolarskih metod je pripeljati ptico v stanje, ki je primerljivo s stanjem njenih vrstnic v naravi, zato so nepogrešljiv člen pri rehabilitaciji prostoživečih ptic ujed.

Stopnja dehidracije	Klinična slika
Pod 5 %	nezaznavno
7 do 10 %	zmanjšana prožnost kože, suhe sluznice, nesvetleče in upadle oči
10 do 12 %	kožna guba ostane, suhe sluznice, hladne noge, pospešen utrip in apatija
12 do 15 %	šok in agonija

Nega in menjava poškodovanih peres

Stanje letalnih in repnih peres je izredno pomembno za uspešnost rehabilitacije. Poškodovana in umazana peresa so znamenje neprimerne os-

krbe in ravnanja s ptico. Pogosto nastanejo že med prevozom ali pri nestrokovni nastanitvi ptice. V času golitve, ki poteka postopoma več mesecev, večina ujed popolnoma zamenja vsa svoja peresa. Stres, ki so mu podvržene divje ptice v novem okolju, lahko kritično vpliva na začetek in celoten nadaljnji potek golitve. Pri najdenih divjih pticah je zaradi stresa golitev pogosto nepopolna ali sploh ne nastane, kar preprečuje njihovo uspešno vrnitev v naravo.

Za postopek menjave poškodovanih letalnih in repnih peres potrebujemo nadomestna peresa (odpadla golitvena peresa) in primerne zatiče (npr. tulec tanjšega peresa, prožen les, karbonska vlakna). Tanjšo polovico zatiča z lepilom namažemo in ga potisnemo v lumen tulca nadomestnega peresa, nato namažemo z lepilom še debelejši del zatiča in ga potisnemo v lumen peresnega tulca, ki izrašča iz peruti ali repa ptice.

Umazana peresa lahko očistimo v vodi. Zvita peresa za 15 sekund namočimo v vročo vodo in jih zavrnamo. Vendar je treba vedeti, da pri tem s peres odstranimo tudi zaščitni sloj maščobe. Zato postanejo takšna peresa lomljiva in bolj občutljiva za vlago. Z nanosom olja z nadtrtične žleze druge ptice, na primer race, uspešno preprečimo to težavo.

Poškodovana peresa nadomestimo z novimi. Postopek je zelo preprost in za ptico neboleč.

Zaradi natančnosti je najbolje, da ga opravimo v sedaciji (pomiritvi) ali popolni anesteziji ptice. Priporočljiva je inhalacijska narkoza z izofloranom. Za izvedbo postopka potrebujemo shranjena golitvena peresa iste vrste ptic, sekundno lepilo ter zatiče. Le-te si pripravimo bodisi iz tanjših tulcev peres, prožnega lesa ali primernih umetnih vlaken. Tulec poškodovanega peresa odrežemo pod poškodbo in poiščemo primerno nadomestno pero. Nato pripravimo zatič, ki ustreza premeru tulca na mestu reza. Tanjši konec zatiča namažemo z lepilom in ga potisnemo v tulec nadomestnega peresa. Zatam poskusimo potisniti debelejši konec zatiča še v odprtino peresa pri ptici; če dobro prilega, ga izvlečemo, nanj naneseemo lepilo in konca ponovno združimo. Sosednji peresi zaradi delovanja lepila prej zaščitimo z listom papirja. Če delo opravimo natančno, praktično ni opaziti razlike med peresi.

Nadomestna peresa lahko prej tudi razbarvamo ali obarvamo s preparati za lase, kar npr. pozneje olajša prepoznavanje in spremljanje izpuščenice ptice.

Rehabilitacija ali vzpostavljanje prejšnjega stanja ujede

Rehabilitacija ujed s pomočjo klasičnih sokolarskih metod šolanja

Uporaba klasičnih sokolarskih metod šolanja ujed za re-

Klasičen sokolarski način treninga je letanje ptice na umetno vabo. Metoda posnema lov in izmikanje plena, zato je odličen trening za povrnitev telesne kondicije, okretnosti in vztrajnosti, ki so izrednega pomena za preživetje ptice v naravi.

habilitacijske namene je sicer zamudna, vendar zagotavlja zelo dober uspeh. Enako kot pri vadbi ali treningu sokolarskih ptic tudi v rehabilitacijskem obdobju ptico vsak dan zletamo na umetni vabi. Vaba pomeni posnemanje (imitacija) naravnega plena ujede in je, npr., za planinskega orla vlečka iz kože zajca, za sokola selca pa perjanica iz golobjih peruti. Z vabo poskušamo posnemati naravno gibanje in izmikanje plena pred napadi ujede. Vlečko vlečemo po tleh na daljši vrvi, medtem ko perjanico sučemo po zraku. Na vabi mora biti vedno privezano meso, da se ptica po uspešni »uplenitvi plena« do sitega naje.

Pri priletanju na umetno vabo ptica razvija vse, kar potrebuje za uspešen lov plena v naravi, t.j. kondicijo, okretnost in vztrajnost. Metoda omogoča poleg odličnega treninga tudi natančno opazovanje gibanja ptice, kar je pomembno za odkrivanje morebitnih posledic poškodb, ki so lahko kritične za uspešnost njene ponovne vrnitve v naravo.

Pozorni moramo biti predvsem na:

- simetrijo in moč zamahov s peruti,
- držo nog med letom in pristankom ter

– sposobnost ptice, da zgrabi vabo ali plen.

Pri tej metodi je preprosto določiti primernost časa za ponovno vrnitev ptice v naravo. Ptica, ki ji v naravi redno uspe uloviti svoj plen, je pripravljena za dokončno izpustitev (vrnitev v naravo) iz rehabilitacijskega centra.

Metoda je primerna za individualno (posamično) rehabilitacijo vseh ujed. Bojazen, da bi se med šolanjem ptica

preveč navezala na človeka, je neutemeljena, kajti, po izkušnjah sodeč, izpuščene divje ptice že po nekaj dneh zopet izkazujejo strah pred človekom in pred njim ohranjajo varno razdaljo.

Rehabilitacija s pomočjo hranilnih zabojev

Hranilni zaboj je pravzaprav posnemanje gnezda, ki ga namestimo v vrsti ujede primerno okolje. Metoda ust-

varja razmere za postopno osamosvojitev mladih ptic, podobno kot proces poteka pri ujedah v naravi. Primerna je predvsem za *skupinsko rehabilitacijo* več mladih ptic iste vrste. Metodo so razvili sokolarji za začetni naravni letalni trening gojenih ptic za vračanje gojenih ujed v naravo ter za namene reintrodukcije.

Tik preden so mlade ptice sposobne letenja, jih namestimo v zaboj in jim vanj skozi lopute ali po napeljanih ceveh spuščamo hrano. Ptice morajo imeti iz zaboja dober razgled, da spoznajo okolico. Po enem tednu iz daljave previdno dvignemo rešetke in ptice osvobodimo. Prve dni budno spremljamo »izpeljavo« ptic in dogajanje v okolici. Mlade ptice brez starševske zaščite namreč lahko kaj hitro postanejo plen drugih plenilcev. Hrano spuščamo v zaboj, vse dotlej, dokler tam ne začne ostajati hrana. Ostanki hrane so znamenje, da so se ptice osamosvojile.

Pri uporabi te metode je treba opozoriti, da si ujede zelo dobro vtisnejo v spomin okolico svojega odraščanja, npr. skalne stene, drevesa ali zgradbe. Zato bodo pozneje, ko bodo spolno dozorele, gotovo poiskale enake razmere

Mlada samica sokola selca v hranilnem zaboju v Tovarni močnih krmil Emona v Ljubljani. Mesto izpusta je bilo izbrano predvsem zaradi obilice razpoložljivega plena. Stotine mestnih golobov, ki se zbirajo na tamkajšnjem mestu, so dobra priložnost za mlado neizkušeno ptico. Enomesečno spremljanje ptice po izpustitvi je pokazalo (s pomočjo radiotelemetrije), da je bila rehabilitacija uspešna.

Sokol selec leti proti vabi, ki visi pod balonom. Metoda z uporabo balona ali zmaja je zelo učinkovita, primerna pa je za tiste sokole, ki plen lovijo v zraku. Za namene rehabilitacije smo to metodo prvi uporabili prav v Sloveniji.

za gnezdenje in razmnoževanje.

To lastnost ujed lahko s pridom izkoriščamo tudi pri prilagajanju (adaptaciji) nekaterih vrst za sožitje s človekom, npr. pri sokolu selcu (*Falco peregrinus*), ki mu urbano okolje z razpoložljivimi viri hrane (mestnimi golobi) in visokimi zgradbami za gnezdenje lahko povsem nadomesti njegov značilni naravni habitat.

Rehabilitacija sokolov z uporabo balona ali zmaja

Pri tej metodi uporabimo balon z veliko prostornino, ki je napolnjen s helijem. Z njim lahko dvignemo vabo s hrano za sokola več sto metrov visoko. Vsakič, ko sokol prileti do vabe, ki je rahlo pritrjena na vrvici pod balonom, jo zgrabi, odtrga in odnese na varno mesto, kjer se lahko naje. Višino, na katero želimo dvigniti balon, nadziramo s pomočjo vrvice na kolutu in jo povečujemo s stopnjevanjem kondicije ptice. Izkazalo se je, da sokol lahko opazi balon intenzivne barve že z razdalje več kilometrov, njegov let na vabo pod balonom pa posnema lov plena v naravi. Metoda je primerna za individualno rehabilitacijo in

postopno osamosvojitve mladih sokolov še brez lovskih izkušenj pa tudi odraslih izkušenih ptic. Sokoli, ki jih želimo vrniti v prejšnje stanje na tak način, predhodno potrebujejo kratek uvod sokolarskega šolanja.

Za popolno osamosvojitve ptice na tak način zadostuje že čas od enega do treh tednov, saj sokol ves ta čas preživlja prost v naravi in se tudi sam lahko uri v letalnih in lovskih sposobnostih. V vetrovnem vremenu lahko uporabimo tudi zmaja, ki je v takšnih razmerah še primernejši kot balon.

Postopek poteka skupaj z uporabo radiotelemetrije. Droben oddajnik, ki ga nosi ptica, omogoča njeno natančno spremljanje.

Sklepne misli

Sokolarske metode rehabilitacije ujed so v primerjavi z drugimi znanimi metodami sicer zamudnejše, vendar pa bistveno uspešnejše. Njihov cilj je ustvariti razmere, ki omogočajo postopno osamo-

svojitve oskrbovane ptice z namenom njene ponovne vrnitve v naravo in uspešne vključitve v biološki cikel prostoživeče populacije. Pogoje za postopno osamosvojitve ujed zagotovimo z različnimi načini posnemanja znanih naravnih okoliščin, s katerimi omogočimo, da ptica pridobi potrebne izkušnje in telesne sposobnosti za samostojno življenje v naravi. Sokolarske metode izvirajo iz proučevanja življenjskih navad ujed, zato so prilagojene posamezni vrsti ptic, njihovim lovskim izkušnjam, starosti ipd. Zaradi zahtevnosti jih lahko uspešno uporabljajo osebe, ki osvojijo potrebno znanje s področja etologije, ekologije in fiziologije ujed ter sokolarjenja.

Poleg ocene, da so sokolarske metode najučinkovitejše, je pomembno poudariti tudi dejstvo, da pri njihovi izvedbi ni potrebna uporaba živih živali za hrano ali za preskušanje lovske sposobnosti ujed. Zato lahko trdimo, da so **sokolarske metode rehabilitacije ujed sprejemljivejše od**

drugih metod tudi z vidika varstva živali.

Ministrstvo za okolje in prostor nima podatkov o uspešnosti rehabilitacije ujed, ki jih iz azila za prostoživeče živali vrnejo v naravo. Izpuščenih živali na podlagi predpisov s področja varstva narave namreč ni dovoljeno kakor koli označiti niti opremiti z oddajniki. Zato ni mogoče spremljati izpuščenih živali, čeprav bi bilo potrebno zaradi nudenja pomoči pa tudi zaradi objektivne ocene uspešnosti uporabljenih rehabilitacijskih metod.

Uspešnost rehabilitacije ujed bi lahko izboljšali s spremembo predpisov s področja varstva narave, z uvajanjem predstavljenih rehabilitacijskih metod in z aktivno pomočjo društev, ki so ustanovljena z namenom varstva ptic ujed. Posamezne osebe, ki jih glede na njihovo stanje ni več mogoče vrniti v naravo, pa bi bilo smiselno vključevati v nadziran program vzreje ujed zaradi ohranjanja ustreznih genskih skladov avtohtonih vrst ujed zunaj njihovega naravnega habitata (*ohranjanje vrst ex situ*), raziskav s področja reprodukcije ujed in doseljevanja njihovih potomcev v naravo zaradi krepitve naravnih populacij ujed (*ohranjanje vrst in situ*).

V tem članku niso predstavljeni ekološki, moralni in drugi vidiki oziroma posledice odvzema oslabeledih zavarovanih prostoživečih živali iz narave. Dejstvo je, da zakonodaja takšna ravnanja dovoljuje. Zato je namen predstavljene tematike predvsem v tem, da predstavimo izhodišča za primerno ravnanje s pticami in načine strokovne rehabilitacije, ki so bistvenega pomena za dobro počutje in v poznejšo usodo ptice.

Roman Savič, dr. vet. med.
Petra Bernard, abs. vet.

Droben oddajnik, pričvrščen na repno pero, omogoča natančno spremljanje ptice in posredno tudi ugotavljanje uspešnosti rehabilitacije.

Vse foto: R. Savič

Objavljeni članek je bil predstavljen tudi kot referat na 2. slovensko-hrvaškem veterinarskem kongresu o ljubiteljskih-eksotičnih in prostoživečih vrstah živali.

8 x 57 IS ali vojakova vrnitev

1

Nekje je treba začeti; postaviti temelj in vzorec nadaljnega pogovora ter izbrati parameter, ki nam bo služil kot osnova za prihodnje primerjave. Izbira v resnici ni bila zelo težka, saj sem se odločal samo med dvema sestrskima nabojema: 8 x 57 in 7 x 57. Oba skupaj sta tako zelo vplivala na razvoj balistike vojaškega pehotnega streliva na prehodu iz 19. v 20. stoletje, da sta začrtala njen razvoj za naslednjih 100 let; nič ne kaže, da se bo prav kmalu spremenilo kaj zares bistvenega.

Čeprav je naboj 7 x 57 prej prišel v operativno rabo kot različica IS naboja 8 x 57, pa je 8 mm Mauser izvirno starejši naboj. Njegov vpliv na človeško zgodovino celo presega njegov balistični vpliv, zato je prav, da začnemo z njim.

Zgodovina naboja, znanega tudi kot 8 mm Mauser, je dolga precej več kot stoletje. Naboj je v rabi za skoraj vse namene na ogromnem geografskem območju od Britanskega otočja na zahodu, do Kitajske na vzhodu in nemških kolonij v Afriki. Prvenstveno razvit kot vojaški naboj ima negativno slavo pehotnega naboja, ki je povzročil največ žrtev v zgodovini človeških spopadov. Dandanes je še vedno zelo priljubljen lovski naboj predvsem v Evropi, kjer se zadnja leta zopet vrača v prvo ligo.

Naboj, ki je v Evropi v uradnih krogih znan kot **7,92 x 57 JS** in kot **8 mm Mauser** ali **8 x 57 JS** v Ameriki, je bil v Nemčiji sprejet v oborožitev leta 1905 kot **7,92 x 57 IS** (IS kot infanterie, »spitz« ali pehotni, koničasti).

IS naboj je bil nadaljnji razvoj naboja model 1888 - **7,92 x 57 I**. Starejši naboj z oznako **I** je imel cilindrično kroglo z zaobljenim vrhom (t. i. rund nose) in je bil razvit za uporabo v puškah Gewehr

Foto: B. Kavčič

Naboj, kal. 8 x 57 IS, z 11,3 g kroglo Sierra.

8 mm ali 7,92 mm?

I ali J?

Pri tem naboju ne moremo mimo zmede, ki še vedno obstaja pri njegovem označevanju. Evropska »stalna komisija za strelno orožje« (*Commission internationale permanente des armes a feu*) ali na kratko CIP označuje dva naboja 8 x 57 in s tem sledi vojaški praksi.

Z oznako **7,92 x 57 J** označuje starejši, izvirni naboj s kroglo premera **8,08 mm** in manjšim pritiskom.

7,92 x 57 JS pa je oznaka za **novější naboj z večjim pritiskom in debelejšo kroglo premera 8,2 mm**.

Označevanje se razlikuje od originalnega predvojnega zaradi ameriškega vpliva na povojno Nemčijo. Ameriška vojaška obveščevalna služba naj bi lep opisni **I** zamenjala za **J**; ta napaka pa je sčasoma postala sestavni del evropske

nivo pritiska v standardu SAAMI povzet po starejšemu naboju 7,92 x 57 I. To je narajeno zaradi varnosti v primeru, da bi se **debelejša IS krogla** izstrelila iz starejše in **ožje cevi I**. Če bo kdo prebiral kataloge ameriških proizvajalcev streliva, bo kot posledico tega opazil precej manjše vrednosti za hitrost in energijo od evropskih.

V resnici to dandanes ni več tako pomembno. Puške, ki še uporabljajo starejši naboj, lažjo kroglo **I** oz. **J**, so res samo v obrobni rabi in v rokah poznavalcev, ki razliko poznajo. Povprečen lovski uporabnik pa dandanes skoraj ne more priti v situacijo, ko je mogoča zamenjava streliva.

Zaradi označevalne zmede boste naboj od različnih proizvajalcev dobili označen z **8 x 57 IS** ali **8 x 57 JS**. Tako pač je in zato se ne kaže razburjati.

Lovska uporaba

Bodi dovolj zgodovine in se seznanimo z lovsko uporabo. Ponavadi vojaški naboji zelo hitro najdejo pot tudi v lovske vrste in tako je bilo tudi v tem primeru. Vojaki izvor naboju ponavadi zelo koristi zaradi večjega vlaganja v njegov razvoj.

To je t. i. standardni naboj oz. naboj standardne moči. Ob pojavu »magnum« nabojev oz. nabojev povečane moči so s tem izrazom začeli opredeljevati naboje, ki to niso.

Naboj lahko odlikujejo zelo uravnotežene lastnosti in še vedno zmeren pritisk. Če njegove balistične podatke primerjamo s sodobnimi, visoko ali celo ultrarazantnimi naboji, dobimo povsem zgrešen in v celoti nepravilen občutek, da je za v staro šaro. Težko bi se bolj zmotili. Primerjava balističnih podatkov nabojev po katalogih in izbiranje naboja za vsakdanjo lovsko rabo, glede na to, kateri ima manjši padec na 300 m, je recept za slabo izbiro.

Foto: B. Kavčič

Naboji, kal. 8 x 57 IS (od leve): 11,7 g DK RWS; 12,7 g Vulkan Norma; 12,7 g Alaska Norma; 12,7 g Orix Norma; 12,7 g PPU TM in starinski naboj 8 x 57 I, vojaški.

88 (tudi Commission 88) z enorednimi nabojniki. **IS** krogla je bila lažja in koničasta (**spitz**) s premerom **8,2 mm** za razliko od starejše **I** krogle s premerom **8,08 mm**. Nova krogla je imela boljše balistiko, omogočala je večji domet in natančnost.

in ameriške standardne oznake.

Ameriški standardizacijski organ SAAMI (*Sporting Arms and Ammunition Manufacturers' Institute*) označuje naboj kot **8 mm Mauser** ali **8 x 57 JS**.

Treba pa je dodati, da je

Proizvajalec	Krogla g	V ₀ m/s	V ₁₀₀	E/100y
Norma	12,7 Oryx	770	685	2997
Hirtenberger	11,7 Sierra	780	718	2908
Hirtenberger	13,0 Nosler	750	680	3006
Sellier & Bellot	13,0 Barnes XLC	730	684	3010
Sellier & Bellot	12,7 SPCE	790	692	3041
RWS	12,8 TIG	800	720	3318
Sellier & Bellot	14,3 Sierra	748	698	3476

Konstrukcija krogel:

Oryx – delni plašč, ožji raven vrh, jedro je vezano na plašč – trda krogla, tudi pri streljih skozi rastlinje*

Sierra – delni tanek plašč, mehak koničast vrh, zožen zadek (boat tail); balistično zelo ugodna oblika za daljše strele – mehka krogla

TIG – lovcem znana nemška krogla z dvojnimi jedrom in zoženim zadkom – srednje trda krogla

Nosler – krogla z dvojnimi jedrom in prekatom (t.i. »Partition«) – srednje trda krogla

Barnes XLC – bakrena krogla brez svinčenega jedra z votlim vrhom – trda krogla, tudi za strele skozi rastlinje*

SPCE – znana češka krogla; delni plašč z robom, ki malo zadrži ekspanzijo – mehka krogla

*Noben strel skozi rastlinje ne glede na vrsto krogle ni etičen, zanesljiv, še manj pa varen!

Naboj je povsem dovolj razanten za strele do 300 m; tam, kjer je to res nujno potrebno, in za tiste redke, ki to znajo.

Naboju je dobrih dvajset let »šlo« bolj slabo, čeprav je imel vedno soliden krog zvestih privržencev. Zelo so ga izpodrivali sodobnejši naboji manjšega kalibra, predvsem 7 x 64. Velik udarec mu je zadal tudi odlični ameriški .30-06 Spr., sicer njegov nasprotnik iz obeh svetovnih vojn, zelo podoben naboj, ki pokriva praktično isto lovsko nišo.

Kljub častitljivim letom ima naš naboj še vedno najboljše razmerje med energijo krogle in teži smodniškega polnjenja med vsemi komercialnimi lovskimi naboji.

Ko že govorimo, kje se **8 x 57 IS** najbolje znajde, je to predvsem lov na težjo parkljasto divjad, jelenjad in divje prašiče, kjer je izjemno učinkovit. Njegova težka krogla, ki značilno tehta 12,7 g, ima veliko udarno površino. Zato odlično prenaša energijo, odano v cilj, in v praksi velikokrat prekaša lažje in hitrejše krogle manjšega kalibra, čeprav imajo po preglednici večjo energijo. V praksi je večkrat tako, da se realna ciljna balistika razhaja s teoretično balistiko. Naboj zelo dobro podpira star nemški izrek »Geschos must Masse

haben« ali »Krogla mora imeti maso«!

Sicer je premočan za srnjad, je pa kljub temu uporaben, ker zaradi zmerne zadetne hitrosti ne povzroča podplutb. Paziti pa morate, da ne uporabljate preveč razletave krogle, ker bi lahko preveč raztrgala srnjad. Uporaba malo trše krogle je pri lovu srnjadi priporočljiva; na primer Barnes X, Oryx ali Nosler. Srnjad je živahna in po trdi krogli kaj rada odskoči. Ne vznemirjate se: 8 mm Mauser ne odpušča, dobro zadeta žival leži v prvem grmu!

Povsem uporaben je za strel na gamsa, vendar ne najboljše. Naboj je malo bolj kot konkurenca občutljiv za strme naklonske kote streljanja. Temu pa se pri lovu v gorah ne moremo vedno izogniti. Tja do 150 m in pri kotih do 45 stopinj ne bo posebnih težav. Pametno pa je, da za gorski lov izberemo kroglo s koničastim vrhom in morda tudi zoženim zadkom (boat tail). Ne pretiravajte z lahkimi kroglicami. Kaliber 8 mm ne prenese najboljše zmanjševanja teže krogle. Krogla ima velik premer in pri lahki krogli se prečna obremenitev hitro zmanjša. Lahka krogla hitreje izgublja hitrost in slabše premaguje veter. Zmanjševanje teže pod 11 g je ponavadi »kontra produktivno«, sploh

Foto: G. Bolčina

Naboji 8 x 57: skrajno levo je izvorni vojaški M/88 iz leta 1888 s »civilno« oznako 8 x 57 I (I = Infanterie = pehota) z značilno cilindrično kroglo s polkrožnim vrhom. To je »manjši« kaliber 8 mm s premerom krogle 8,08 mm (.318 cole), premerom cevi med polji 7,8 mm, med brazdami pa 8,07 mm. Drugi z leve je njegova lovška različica z delno oplaščeno kroglo. Obod krogle je gladek, brez venčka zarežic, netilka pa je neobarvana. Tretji z leve je robna različica prvih dveh z oznako 8 x 57 IR; tudi krogla tega naboja je gladka, brez venčka zarežic, netilka pa je neobarvana. Četrti naboj je razvpiti vojaški naboj iz let 1904/05 z uradno oznako 8 x 57 IS (I-Infanterie = pehota; S = spitz geschoss = koničasta krogla) pri nas poznan tudi kot 7,9 Mauser z značilno koničasto kroglo. To je »večji« kaliber 8 mm s premerom krogle 8,20 mm (.323 cole), premerom cevi med polji 7,89 mm in med brazdami 8,2 mm. Dimenzije tulca so praktično enake dimenzijam tulca naboja 8 x 57 I. Peti naboj z leve je lovski naboj 8 x 57 IS. Krogla ima značilni venček zarežic, netilka pa je črno obarvana. To sta bila poleg uradne oznake naboja dogovorjena razlikovalna znaka med naboji 8 x 57 I/8 x 57 IR in 8 x 57 IS/8 x 57 IRS. Te znake še vedno dosledno upoštevajo nemški proizvajalci streliva, medtem ko z zatonom kalibra 8 x 57 I večina drugih proizvajalcev opušča razpoznavni venček zarežic na krogli in črno obarvane netilke. Skrajno desno je robna različica naboja 8 x 57 IRS z značilnim venčkom zarežic okrog krogle in črno obarvano netilko.

Medtem ko je brezrobi naboj 8 x 57 I za repetirne puške praktično že izginil iz omara slovenskih lovcov, je v uporabi še kar nekaj raznih prelamač, predvsem kombiniranih pušk (polrisanic, tricevk) v kalibru 8 x 57 IR, ki po zunanem videzu lahko dajejo vtis novejših pušk v novem (pa tudi močnejšem) kalibru 8 x 57 IRS. Zato je potrebna pozornost in previdnost ter nujno ugotoviti, ali ima puška cev kalibra 8 x 57 IR ali 8 x 57 IRS. Zamenjave so prav pogoste, ker zaradi odmaknjenosti časov »manjšega I« kalibra lovci razlik ne poznamo več. Ob obnovljeni cevi so bili pogosto izbrisani napisi »Nicht für S geschoss«. Najbolj neprijetno pri zamenjavah pa je, da navadno v »manjših I« puškah uporabljamo veliko pogostejši (pravzaprav bi lahko uporabili izraz v ponovnem razcvetu) »večji IS« naboj. Poleg večjega premera krogle so ti naboji tudi nekoliko bolj polnjeni. – **Gregor Bolčina**

Foto: G. Bolčina

Puška Mauser, mod. 98k, v kalibru 8 x 57 IS. V evropskem prostoru je neposredna osnova številnih lovskih pušk ali pa vsaj neposredni vzornik podobnih sistemov repetirk z valjastim zaklepom.

če imate v mislih večje razdalje. Ne pozabite, da pri streljih strmo navzgor ali strmo navzdol merimo vedno **nižje!** Popravki na zmernih razdaljah pa niso zelo veliki, ponavadi tja do ene dlani.

Zadnjih nekaj let se ta naboj z velikimi koraki vrača v prve lovske vrste. V Evropi popušča »Magnum« evforija. Populacija divjega prašiča se je povsod znatno povečuje. To pa je lov, kjer je 8 x 57 IS kot doma. S težko kroglo in veliko udarno površino je pri lovu na prašiče ta naboj odličen. Zmerno hitra, težka krogla je tudi na ovirah stabilnejša od lahke, visoko razantne. Medtem ko pri lovu na jelenjad lahko uporabimo

mehkejše krogle, pa so za prašiče, po mojem mnenju, boljše trše.

Omeniti moramo tudi njegovo robno varianto **8 x 57 IRS**, namenjeno uporabi v puškah prelamačah. To je povsem enak naboj z robom. Malenkostno manjše smodniško polnjenje daje manjši plinski pritisk zaradi šibkejših zaklepov v prelamačah. Naboj se predvsem za lov na prašiče veliko uporablja v dvocevnihs risanicah, kjer mu je edini resni tekmeec 9,3 x 74 R.

Izbira 8 mm krogel ni tolikšna kot pri kalibru 7 mm ali 7,62 mm, kljub temu pa dovolj velika, da najdemo, kar potrebujemo. Značilna je 12,7-gramska krogla, kjer je

tudi največ izbire med različnimi proizvajalci. Čeprav je tudi nekaj lažjih krogel, tja do 9,7 g, pa je v kalibru 8 mm smiselno izbirati med krogliami od 11 do 14 g. Morda bo k večji izbiri sodobnih krogel, predvsem za tiste, ki sami polnijo strelivo, pripomogla tudi pojava novega 8 mm naboja na svetovnem trgu. To je naboj kal. .325 WSM (Win. Short Magnum), v katerem je kljub različni oznaki enaka krogla.

»Stari, dobri vojak« se ne da in bo še dolgo med nami. Tisti, ki naboj uporabljajo in poznajo njegov učinek, ga zlepa ne bodo zamenjali za kaj bolj modnega. In prav imajo, saj 8 mm Mauser krog-

la dejansko podre na tla divjad hitro in zanesljivo. Soliden zadetek, ki je pogoj pri vsakem strelu, bo divjad usmrtil hitro in neboleče. Prav za to pa bi si moral pri lovu prizadevati vsak pravi lovec.

Spoznavmo še nekaj temeljnih podatkov za nekatere tovarniško polnjene naboje (preglednica), ki so na trgu zlahka dostopni. Nikakor nočem vzpodbujati (in jih odsvetujem) tristometrskih strellov, zato se bodo morali »ljubitelji majhnih padcev krogel« zateči k prebiranju priljubljenih katalogov. Tisti redki, ki take strele zmorejo, pa se bodo znašli tudi brez tega.

Boris Kavčič

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

V Lovcu v rubriki Iz dnevnega tiska spremljamo že vrsto let, kaj o divjadi in lovci pišejo drugi časopisi in revije. V njej se lovci pa tudi drugi bralci glasila seznanjajo z raznolikimi stališči glede udejstvovanja lovcev, pa tudi glede lovske dejavnosti na splošno. Mediji so kot nekakšno ogledalo, s pomočjo katerih lahko lovci in lovska organizacija, seveda s sistematično in objektivno analizo, spremljajo, kakšna so stališča širše javnosti glede njih samih pa tudi njihove dejavnosti.

O živalih, lovu in lovci so tiskani mediji pisali vse od začetka. Pregled, kaj so časopisi in revije poročali o navedenih temah, je zanimiv z več vidikov. Kot prvo nam odstira širši pogled v razmere v preteklosti. Zato praviloma lažje razumemo, kako se je lovska organizacija razvijala skozi čas, kakšna je bila njena vloga in kolikšen ugled je imela v posameznih obdobjih. Po drugi strani članki dajejo vpogled, kakšen je bil odnos do posameznih živali, kaj je pogojevalo neki odnos, pa tudi, zakaj se je številčnost posamezne vrste na splošno zmanjševala, redkeje lokalno tudi povečevala. O tem bo govorila ta rubrika, ki se bo nadaljevala – Ur.

Največ poročil o nevarnih in redkih živalih

Poročanje v dnevnem tisku lahko zelo na splošno strnemo v nekaj sklopov. Tudi v preteklosti so bile v ospredju teme, ki so na senzacionalističen način skušale pritegniti pozornost javnosti. Zato so časopisi najpogosteje poročali o nevarnih živalih, kjer so bile v ospredju zveri. Največkrat so poročali o volkovih, nekoliko manj o medvedih, nevarni so bili tudi planinski orli in jastrebi, pa še bi se kaj našlo. Pozornost so vedno vzbujale uplenitve redkih živali. Časopisi so spremljali delo lovske organizacije. Najdemo predvsem poročila z letnih zborov, poročali pa so tudi o drugih pomembnejših dogodkih, kot so na primer lovske razstave, razstave in tekme lovskih psov, poročila o dražbah kozuhovine in podobno. Enako kot delo lovske organizacije so spremljali nastajanje vsakokratne zakonodaje in njeno uresničevanje v praksi. Pogosta so poročila o divjem lovu in poročila o lovskih nesrečah. Nekdanja okrajna glavarstva so v časopisih objavljala dražbe lovišč.

Pregledala sem **Slovenca**, ki je v Ljubljani izhajal od leta 1873 do leta 1945. Prva leta je izhajal trikrat na teden, nato pa vsak dan. O čem in na kakšen način je poročal omenjeni časopis o navedenih temah, bomo strnili v nekaj naslednjih poglavjih. V prvem delu smo povzeli nekatere članke.

O požrešnih in nevarnih volkovih

(Slovenec od 1873 do 1918)

O odklonilnem odnosu ljudi do volkov je bilo že veliko napisanega. Najbolj so volka sovražili lovci in kmetje, posebno

rejci drobnice. Do neke meje je še mogoče razumeti gnev in sovraštvo, ki so ju do volkov gojili lovci in kmetje. Ljudje si pač vedno prizadevamo zavarovati svoje lastne interese. Lovci in volk sta bila vedno tekmeca, saj sta zasledovala in lovila iste vrste divjadi. Res je tudi, da so volkovi kmetom pokončali več ovc in mogoče je razumeti gnev lastnika, katerega obstoj – njega samega in tudi njegove družine – je bil v preteklosti mnogokrat odvisen od skromne črede ovac ali koz. O odškodninah za pokončane ovce in druge domače živali, kot jih poznamo dandanes, v preteklosti prizadeti kmet ni smel niti razmišljati. Uvedli so jih šele v 20. stoletju. Veliko prej pa so uvedli izplačevanje nagrad za pobite volkove s ciljem, da bi jih uničili za vedno, se tako znebili škode in drugih neprijetnosti v povezavi z njimi.

Če je še mogoče razumeti lovce in kmete, četudi se z njimi ne strinjamo glede njihovega sovraštva do volkov, pa so toliko bolj nerazumljiva stališča širše javnosti, to je ljudi, ki volka nikoli niso srečali, niti jim volkovi niso povzročali nikakršne škode. V preteklosti je bil odklonilen odnos do volka splošno uveljavljen. Ljudje o volkovih niso vedeli veliko, le tisto, kar so jih naučili v šoli, kar so jim povedali drugi, bolj obveščeni, in kar so prebrali v časopisih. Od navedenih virov pa ni bilo mogoče pričakovati lepe in prijazne besede o volkovih. V šolah so otroke poučevali o njihovi nevarnosti, v vsakdanjih pogovorih pa se je o volčji nevarnosti praviloma pretiravalo, za čimer pa sploh niso zaostajali časopisi.

Sestavek je povzetek poročanja v časopisu Slovenec. Odstira pogled na odnos do volkov konec 19. stoletja in v začetku 20., hkrati pa potrjuje, da je k negativnemu odnosu ljudi do volkov nedvomno prispeval tudi način poročanja.

O volkovih na Kranjskem

Leta 1874 so volkovi vznemirjali prebivalce Loške doline. Bili so zelo predrzni. V eno od vasi so sredi belega dne pripodili srnjaka in ga raztrgali. Cerkovniku na Križni gori sta dva volkova podnevi ugrabila veliko kozo in ovco. Cerkovnik je le prestrašen opazoval njuno početje, saj volkov sploh ni motila njegova prisotnost. Ob navedenih dogodkih so domačini s strahom pričakovali zimo, saj jim je poleti uspelo ustreliti samo dva volka in enega obstreliti. Bolj zadovoljni so bili, ko so odkrili volčji brlog s sedmimi mladiči: štiri volčiče in tri volkulje (št. 90., 3. avgust 1874).

Novembra istega leta so o volkovih poročali iz Trebnjega. Tudi tam naj bi volkovi že dalj časa povzročali precejšnjo škodo. Bili so precej drzni in ker njihovem ropanju ni bilo videti konca, je okrajni glavar v Novem mestu odredil velik pogon. Na lovu so volka pregnali iz brloga, vendar je velikanski volk kljub mnogim lovcem in gonjačem ušel in njim v posmeh še isto noč po čateški fari klal ovce in domače pse. Podobno kot v Loški dolini so tudi tod ljudje s strahom pričakovali zimo (št. 133., 10. november 1874). Tamkajšnjim lovcem je uspelo pokončiti volka šele decembra. Decembra 1874 pa so lovci ustrelili volka na polju v neposredni bližini Ljubljane (št. 151., 23. december 1874).

Podobnim poročilom je v časopisu mogoče slediti vse do prve svetovne vojne. Pogosta so tudi poročila o lovcih junakov, ki jim je uspelo pokončiti nevarno zver.

(Se nadaljuje)

Na kratko iz tujega tiska ...

Velika Britanija: Interesna skupina evropskega parlamenta za trajnostni lov, biološko raznovrstnost (biodiverzitetu) in podeželske dejavnosti se med drugim ukvarja tudi s problematiko tujerodnih živalskih vrst, ki so bile prinesene v evropski prostor in kjer zdaj izpodrivajo avtohtone vrste. Primer takega delovanja je siva veverica (*Sciurus carolinensis*), ki je bila konec 19. stoletja pripeljana v Veliko Britanijo. Dandanes na britanskem otočju živi več kot 2.000.000 teh glodavcev, medtem ko je avtohtonih veveric manj kot 30.000. Sive veverice dosegajo enako velikost kot domače, vendar pa so 2 x težje, dosežejo 2 x večjo starost in so prehransko manj specializirane. Posledica takih dejstev je izpodrivanje in izginevanje domače vrste veveric. Nastaja konkurenca v prehrani, domnevajo pa tudi, da so sive veverice s seboj prinesle določene viruse, proti katerim domača veverica ni odporna. Prišlek pomeni težavo tudi v drugih pogledih: škode zaradi lupljenja so v gozdovih izredno velike, enako je tudi v sadovnjakih, obstoj starejšega listnatega drevja v gozdovih in parkih je ogrožen, domnevno pa je ogrožen tudi obstoj nekaterih ptic pevk zaradi plenjenja gnezd. Težava je tudi v tem, da večji del prebivalstva to vrsto veveric šteje za naravni del ekosistemov, zato simpatizirajo z njimi. V javnosti tudi ni pravega razumevanja za zmanjševanje številčnosti te vrste. Podobno se je zgodilo v Italiji, v Torinu, kjer so leta 1948 v enega od parkov izpustili nekaj sivih veveric. Ko so se v nekaj letih izjemno namnožile in razširile, je poskus iztrebljanja alohtone vrste propadel zaradi ostrih protestov javnosti. Tako je areal razširjenosti te vrste do leta 1999 dosegel že 880 km², številčnost avtohtone vrste veveric pa se je drastično zmanjšala, iz nekaterih okolij so celo izginile. Obstaja realna nevarnost, da bo prišlek v razmeroma kratkem času zasedel celotni alpski prostor z obrobjem in popolnoma izpodrnil avtohtono veverico.

(Anblick, 3/2006)

Avstrija: Zaradi nevarnosti aptičje gripe je bil v tej državi v drugi polovici februarja

Foto: Foto Spring - MB

Leopard – *Panthera pardus*

lov na vse vrste ptic popolnoma prepovedan. Vendar pa so ukrep že nekaj dni pozneje omilili; tako je ostala zgolj prepoved lova na vodne ptice ter lov v okuženih in ogroženih območjih. Lov sivih vran, srak, šoj, velikih kljunačev, golobov grivarev in gozdnih kur zunaj omenjenih območij in v okviru predpisanih lovniš dob pa so ponovno dovolili.

(Jäger Internet)

Nemčija: V zvezni deželi Schleswig-Holstein je konec 90. let minulega stoletja iz zaprte reje ušlo nekaj emujev. To so nojem podobne ptice, katerih naravni življenjski prostor so odprte južnoameriške ravnine. Nasproti vsem pričakovanjem pa so emuji v prosti naravi ne samo preživeli, pač pa so se tudi številčno okrepili, tako da sedaj v prosti naravi živi že kolonija približno 60 dolgonogih ptic. Mnenja javnosti glede teh ptic v prosti naravi so deljena.

(Deutsche Jagd Zeitung, 3/2006)

Češka: Konec leta 2005 so v tej državi odkrili izjemen primer krivolova. V majhnem mestu Ořečov so pri 40-letnem nekdanjem delavcu znane tovarne orožja iz Brna odkrili več kot 1.500 trofej rogovij srnjakov, več kot 120 rogovij jelenov ter številne rogove muflonov, roglje

gamsov in rogovja damjakov, poleg tega pa še veliko različnih kož in kožuhov. Za hišno preiskavo so se odločili bolj ali manj po naključju. 40-letni Josef se je namreč v opitem stanju že večkrat izživljal nad svojo družino. Tudi konec novembra se je Josef odpravil iskat svojo ženo v sosednjo vas, kamor se je skupaj s tremi otroki zatekla pred pijanim soprogom. Ker mu niso odprli vrat, je večkrat ustrelil v hišo, potem pa še na cesto, kjer je rnil enega od mimo vozečih voznikov. V vmesnem času so že obvestili policijo, ki je Josefa v zgodnjih jutranjih urah priprla in zaradi nedovoljene posesti orožja opravila tudi hišno preiskavo. Tam so poleg številnih trofej in zamrznjenega mesa divjadi odkrili tudi arzenal različnega orožja, strelnih daljnogledov, nadomestnih delov in dušilcev, za katere seveda ni imel ustreznih dovoljenj. Omeniti je tudi treba, da je bil Josef sprva lovec v tamkajšnji lovski organizaciji, vendar pa je bil pred 9 leti zaradi številnih izgrediv izključen.

(Wild und Hund, 5/2006)

Tanzanija: Konec leta 2005 je leopard v narodnem parku Tarangerie napadel 11-letnega Francoza, ki je zunaj kočje opazoval peko na žaru in ga pri tem smrtno poškodoval. Tudi takojšnja zdravniška pomoč ni bila us-

pešna. Naslednji dan so tamkajšnji rangerji dobili nalogo, naj odstrelijo nevarnega leoparda. V kratkem času so v neposredni bližini omenjenega dogodka odstrelili dva odrasla leoparda. Sedaj se je pri prebivalcih in obiskovalcih Tanzanije pojavil strah, da se bodo poleg levov, ki so se specializirali za lov na ljudi, pojavili tudi leopardi s podobnim okusom.

(Jagen Weltweit, 1/2006)

Nemčija: Pri lovu na divje prašiče v okraju Rhein-Lahm so pri štirih uplenjenih ozimcih ugotovili okužbo z lisičjimi garjami. Poleg omenjenih je bilo v pogonu opaženih še več divjih prašičev, okuženih z zajedavci, vendar jih niso uspeli upleniti.

(Wild und Hund, 3/2006)

Nemčija: Leta 2005 so v tej državi zabeležili izredno povečanje števila ljudi, okuženih s klopnim meningoencefalitisom (vnetjem možganskih open). Število s to izredno nevarno boleznijo okuženih ljudi se je z 254 primerov leta 2004 povečalo kar na 426, kar pomeni povečanje za skoraj 68 %. Znanstveniki kot razloge za stalno večanje števila okuženih navajajo globalno segrevanje in večanje areala razširjenosti ter idealnih življenjskih razmer za klope *Ixodes ricinus*, pa tudi in večanje števila ljudi, ki svoj prosti čas preživljajo v naravi.

(Wild und Hund, 6/2006)

Nemčija: Statistično gledano obstaja verjetnost 1 : 50.000, da je v tej državi divji prašič okužen s trihinelo (*Trichinella spiralis*) (na vsakih 50.000 preiskanih živali je 1 divji prašič okužen s to zajedavsko glistico). V Nemčiji so namreč v letih 1991 in 2004 preiskali skoraj 3,7 milijona divjih prašičev, invadiranost s tem zajedavcem, ki je smrtno nevaren za človeka, pa so ugotovili v 167 primerih. Leta 2005 so pri divjem prašiču, ki je bil uplenjen na otoku Usedom, prvič ugotovili invadiranost z dvema, za človeka nevarnima zajedavcema iz rodu glist lasnic *Trichinella* in sicer *Trichinella spiralis* in *Trichinella pseudospiralis*.

(Pirsch, 6/2006)

Pripraviel: mag. Janko Mehle

Foto: Foto Spring – MB

Los – tako drugačen od drugih jelenov ...

Brez dvoma je los (evropski in ameriški) obdarjen z eno izmed najbolj svojstvenih oblik gobca med vsemi jeleni in verjetno tudi med drugimi prežvekovalskimi parkljarji. Prav ta telesni del ga najbolj izrazito razlikuje od drugih jelenov. Toda raziskovalci ugotavljajo, da je o tem še zelo malo znanega, čemu vse je narava pri tem jelenu izoblikovala takšno gomoljasto obliko gobca. Ko sta se dva ameriška raziskovalca odločila, da bosta skušala proučiti to losovo značilnost, sta izsledila zanimive ugotovitve. Ugotovila sta, da los pod vodo lahko povsem zatesni svoji nosnici, kar je gotovo edinstven primer med vsemi vrstami jelenov, prav tako pa tudi, da velikost njegovega gobca ni povezana z vzdrževanjem telesne temperature. To je bila namreč ena izmed mnogih nedokazanih teorij, ki naj bi pojasnile vzroke za svojstveno obliko losovega gobca. **Očitno je to le postopna prilagoditev gobca teh jelenov v prid lažjega**

hranjenja, predvsem s podvodnim rastlinjem in z mladimi poganjki grmov. Vse druge značilnosti in drugačnosti zunanosti so bolj kot prehranjevalne evolucijske pridobitve, ki izhajajo iz socialnega vedenja teh jelenov.

Tako del losovega svojstvenega videza lahko omejimo tudi na pridobitve za zagotavljanje varnosti. Vsi parkljarji, ki znajo v obrambi napasti plenilce, so dokaj temnih telesnih barv, zato tudi los ni nobena izjema. Znano je, da so losi sposobni ubiti volka, človeka in celo medveda (Ruelcker in Stalfelt, 1986; Heptner in Nasimovitch, 1967). Od dveh tipov losov (evropskega in ameriškega) so, npr., evropski losi znano bolj napadalni (Geist, 1998). Losova napadalnost je dokazana v Evropi in Sibiriji. Toda tudi ranjen ameriški los lahko napade lovce! Temna obarvanost telesa ima torej nekaj skupnega z napadalnostjo, kar lahko vidimo predvsem pri mnogih vrstah, pri katerih so samci v svatovskem obla-

čilu temnejši po tistih delih, ki so uperjeni naravnost v nasprotnika.

Svojstveno losovo rogovje in posebna kožna ter z dlako poraščena guba pod brado, imenovana »zvonec«, sta v povezavi s socialnim vedenjem. Gobec je dobro poraščen z globokimi koreninskimi, zelo občutljivimi dlakami, ki poraščajo tudi površino smrčka. Losovo nosje je drobno, nosnici sta pokriti z dlako celo znotraj. Takšna dlaka losom raste tudi po zgornji in spodnji strani usten. Mišice, ki kontrolirajo in usklajujejo delovanje gobca, so dobro razvejane in oživčene. Tak gobec lahko s pridom okrepi dotično-čutno preiskavo mladih poganjkov vrb v gobcu. Z njim tudi lažje prebira žive vejice od mrtvih in zbira informacije o gostoti hranilnih vejic, ko jih razporeja in drobi v gobcu. Zamotana struktura gobca ima očitno najpomembnejšo vlogo prav pri hranjenju pod vodo. Te lastnosti si los ne deli prav z nobenim drugim jelenom, čeprav vemo, da se tudi indijski sambarji radi prehranjujejo s plavajočim vodnim rastlinjem in se, tako kot losi, celo potapljaajo za hrano. Pozimi, ko losi uživajo mlade poganjke grmovja, zlomijo debelejšje veje, da pridejo do tanjših, hranljivih vejic. To je mogoče predvsem po zaslugi njihovih kratkih, močnih mišičastih vratov, ki so odlični pripomoček za lomljenje debelih, prožnih stebelc, ki jih losi najprej pograbbijo s svojim

gobcem, jih upognejo in nato zlomijo, da nato z njih lažje osmukajo hranljive mladike.

Socialno vedenje in navade losov so manj vplivali na razvoj zunanjega videza losa. Značilen in zanimiv telesni del je tudi losov odlakan »zvonec«, ki ima, omočen z zmesjo blata in lastnega urina v kaluži rukajočega bika, predvsem vlogo širjenja osebnega komunikacijsko-informacijskega daha, ki v obdobju ruha privlači losove krave. Tedaj se dvigne (naježi) tudi hrbtni del grive na vratu, pa tudi dlaka v vihru in križu, kar je opaziti tudi pri obrambni in dominantni telesni drži teh jelenov.

Losi nimajo zadkove krpe ali t. i. »zrcala«, ki je tako pogost pri drugih jelenih. Le losove krave imajo zaznaven bel madež okrog zunanega spolovila (vulvalni madež). Rep je drobcen, po vsej verjetnosti evolucijska posledica, povezana z življenjem pri nizkih temperaturah v njihovem naravnem arealu. Noge evropskega losa so svetle in njihova barva je najbolj očitna, kadar žival teče; svetla barva bi bila pri košutah lahko analogna z vlogo zadkovih zrcal drugih jelenov pri begu.

Rogovja losovih bikov so gotovo edini nesporni socialni organ. Za samce je rogovje učinkovito orožje, s katerim lahko odbijejo napad ali pa z njim zgrabijo nasprotnikovo rogovje in ga potisnejo stran od sebe. Je tudi pripomoček za jasno dokazovanje statusnega položaja nosilca drugim losovim samcem (Knowles, 1983) in je pri najmočnejših rogovjih ameriškega tipa po vsej verjetnosti tudi odločilno znamenje, ki privlači losove krave. Skratka, losovo rogovje je sredstvo, razvito predvsem za izražanje dominantnosti položaja pri istospolnih vrstnikih, kar vpliva pri izbiri spolnih partnerjev losovih krav. Rogovje s pridom uporabljajo tudi za odganjanje plenilcev, pri čemer pa losi prvenstveno uporabljajo predvsem svoje izjemno nevarne noge, in sicer prednje in zadnje.

Boris Leskovic

Foto: Foto Spring – MB

Losova košuta – »krava«

Franc je bil lovec, »jager«, kot je rekel, še v časih ta Starega, ko je bilo življenje bojda še lepo in zanimivo. Plače so bile zagotovljene, lovi naravnost obilni, pilo pa se ga je lahko pred lovom, med njim in po njem. Skratka, lovška nebesa v malem.

In nekega dne je Franc doživel taka nebesa v vsej svoji veličini. Dan se mu je iztekel po načrtih, saj jim je v tovarni že ob deseti dopoldne uspelo iztiriti glavno dvigalo in preostanek dneva so imeli prost, ker je proizvodnja obstala. Prešerne volje je sedel na kolo in jo pogumno mahnil neznanim dogodivščinam naproti; do prve gostilne, kjer so ga že čakali trije sodelavci in lovski tovariši.

V kotu gostilne je bila že od nekdaj zanje pripravljena miza, na njej pa karte. Tarok, nekaj žlahtne kapljice in

ljudmi ustvarjali zavest, da so čisto pravi lovci, saj takšnim »lovskim zgodbam« ni verjel nihče, razen njih samih. Lep avgustovski večer s tisočerimi zvezdami in mogočno, polno luno pa je tistega dne obetal prijeten in rahlo vijugajoč pohod proti domu.

Makadamska pot je Franca vodila skozi njegovo lovišče med travniki, ki so jih ločevale žive meje iz jelše, čremse in bezga. Zrak je bil topel in dišal je po cvetovih rož in trav, noč je odmevala od regljanja žab, tihega žvrgolenja malega slavčka in klepanja kosca. Neizmerno je bil ponosen na to lovišče. Poznal ga je od otroštva in rasel z njim, vedel je za vse njegove majhne skrivnosti: kje so stečine divjadi, kje bo najprej slišal tihi pet-pedi poljske prepelice in kje bo spomladi kukavica prvič zapela ...

Nenadoma pa se je Franc začel tresti, izbuljil je oči, znoj mu je v hipu pre-

razlagati, da se mu je zgodilo nekaj izjemnega. Preostali trije so to vedeli takoj, ko je naročil kavo brez pelinkovca in s tem prekinil svojo dolgoletno tradicijo. »Ja, kaj pa je to, se ti je kaj zgodilo?« je kar deževalo iz njih, »si jih slišal od ta stare? Pa saj si prinesel skoraj dve plači domov!?« Navalili so nanj s svojimi vprašanji in odgovori, a niso vedeli za vzrok, da se je odpovedal jutranjemu »ta kratkemu«. Franc se je le pritajeno muzal in stopnjeval radevednost v prijateljih. »Pa daj, povej že, no, saj smo prijatelji,« so tiščali vanj.

»No, včeraj, ko sem šel proti domu, sem videl belega srnjaka,« je končno izdaval. Sledil je trenutek tišine, nato pa kot v zboru: »No, ni čudno, saj smo ga včeraj res nekaj že spili; ampak videlo se ti pa ni, da bi bilo tako hudo. Natakara, kar daj mu enega dvojnega, človek potrebuje okrepčilo, ker klati neumnosti!«

Zbadanje prijateljev ga ni prizadelo; pričakoval je to. Le kdo mu bo pa verjel, da je videl belega srnjaka. Že pred

Beli greh in pokora?

LUKA KOROŠEC

seveda lov, ki je poganjal družbo štirih že četrto stoletja. Bili so praktično nerazdružljivi in poznali so se kot lasten žep. Zanje so bile karte strast, zaradi katere je včasih kateri že drugega ostal brez plače, kdo dobil tudi modro oko ali pa je kdo koga ozmerjal in mu očital vse, kar mu je padlo na pamet. Ampak čas je zacelil praske in rane, tako da so bili do prvega lova spet vsi pravi tovariši.

Tistega dne je Franc dobival odlične karte, »runde« so padale, »ta stara« je bila že dva dni zdoma in ni bilo razloga, da človek ne bi v celoti izkoristil takega naključja. Ko jih je natakara ob enajstih zvečer začela prijazno zmerjati, so vedeli, da je bil dan izkoriščen do popolnosti. Nenazadnje so »držali položaje« v gostilni celih trinajst ur in ostali neporaženi, saj so lahko še vsi samostojno stali. Pred gostilno se je nato, po krajšem zmerjanju in zbadanju iz navade, vsak od štirih oprl na svoje kolo in jo pogumno mahnil v svojo smer.

Naključje je hotelo, da so bili doma vsak v drugi smeri neba. Tako so jim pot domov pogosto krajšali le monologi, ker so se radi pogovarjali s podobno mislečimi. Velikokrat so se jim zgodile tudi kakšne nenavadne stvari in so s pripovedovanjem takih dogodkov med

močil srajco in mu začel kapljati s čela. Čeprav je minilo že veliko let, odkar se je zadnjič spovedal, se je spomnil vseh grehov in začel spontano žebrati molitve in prošnje kot kakšna stara terčialka. Ko se je končno uspel zbrati, je iz sebe spravil le: »Porkamadona, bele miši že še nekako, ampak, ampak, ampak, to, to, tole je pa preveč ...« in pri tem buljil na sredo travnika kot tele v nova vrata.

V soju polne lune in ob spremljavi nežnih glasovih poletne noči je na sredi travnika stal popolnoma bel srnjak. Kot bi izstopil iz povesti o Zlatorogu, je čudovita stvaritev narave zrla v popolnoma osuplega človeka, ki je le nemo stal in zeval kot krap na suhem.

»Dosti ga je bilo danes, res, ampak to, to je pa vseeno preveč! Za naprej bo treba resno razmisliti glede pijače,« je bila naslednja misel, ki se je utrnila alkoholno in od sile trenutka precej omotičnemu Francu.

Naslednje jutro mu ni bilo treba

tem se je odločil, da mora dobiti to trofejo, to edinstveno stvaritev narave. V domišljiji se je že videl, kako se ponosno sklanja nad srnjaka in mu podarja zadnji grižljaj, kako kliče vse lovce, da bi si ogledali enkratno trofejo. Predstavljal si je zavist na njihovih obrazih in osuplost preostalih treh prijateljev.

»Daj, Franc, zberi se malo, le pridi zvečer sem, na partijo taroka,« ga je predramil glas iz domišljije. Še vedno je stal ob točilnem pultu in srebal jutranjo kavo brez pelinkovca. »Fantje, ne morem, nekaj moram doma narediti,« se je izmotaval in pri sebi že iskal mesto, kam bi ga šel zvečer čakati. Vedel je, da je za tistim travnikom, kjer je včeraj videl srnjaka, mlad jelšev gozd, ki se naprej izteka v dolgo živo mejo. Tam so rasle najboljše zeli za pašo. Ja, če bo prišel, bo gotovo prišel prav tja.

Takoj po službi je odkolesaril proti domu in v živi meji pozorno iskal primerno mesto, kjer bi si lahko postavil

stolček in čakal. Odločil se je za manjši bezgov grm, ki je rasel tik ob mladem hrastu, na katerega bi ob strelu lahko prislonil orožje. Doma je iz omare izvlekel skoraj novo bokarico z daljnogledom, pristreljenim na sto metrov, in jo nežno obrisal z mastno krpo. Skrbno je izbral naboj s kroglo, ki jo je namenil srnjaku, ga potežkal v roki in si dejal: »Prava krogla bo, le priti mora!« Iz omare je izvlekel še zložljiv lovski stolček in ga namazal z mastjo, da ne bo škripal, ko ga bo raztegnil. Bil je pripravljen, toda do mraka je manjkalo še skoraj štiri ure. Štiri ure, ki so se mu zdele kot večnost, ker ga je ves čas obhajal neki čudovit občutek razburjenja in v njem netil nemir, da ni mogel zdržati na enem mestu. Nekaj pred šesto popoldne ga je premagala lovska strast in ga neustavljivo gnala do kraja, kjer se je namenil čakati.

Potihoma se je priplazil do bezga, ki ga je izbral za čakanje, in previdno postavil stolček. Brez najmanjšega šuma je prelomil puško. Previdno je spustil naboj v nabojišče cevi in počasi zaprl puško, vendar se mu je zdelo, da je kovinski zven zaklepa odmeval celo večnost. »Porkamadona, če me zdaj ni slišal, mora biti pa najmanj naglušen,« je pri sebi tiho robantil, medtem ko je poskusno prislanjal puško ob hrast.

Narava, ki jo je za trenutek zmotil, je znova oživila. Na drugi strani travnika se je v živi meji razburjal kos, fazan je oznanjal, da dan počasi ugaša in klical k počitku. Žabe so se že jele pripravljati na večerni koncert, zajčji par pa je previdno motril travnik pred seboj in okušal večerni zrak.

Franc, ki je le za trenutek prekinil večno melodijo, se je nato dobesedno zlił s pokrajino. Napetost v njem je rasla, da je komaj še plitko dihal. Mrak se je polagoma gostil in zadnji sončni žarki z zahoda so v njem budili pričakovanje. Upanje, to hudičevo maslo, ga je skoraj privzdigovalo na stolčku. Začel se je potiti kot takrat pred sodnikom, ko mu je hitel razlagati, kaj dela nov vrtni stroj iz tovarne pri njem doma. Ves čas so različni šopi trave in veje dobivali podobo srnjaka in vsakič, ko je vzdignil daljnogled, ga je spet razočarano povesil.

Narava je že popolnoma vpeljala »nočno izmeno«, ko je sova preletela Franca in ga zdramila iz zamišljenosti. Zdelo se mu je, kot bi mu zlobno šepetala: »Nič ne bo, nič ne bo!« »Ah, sovica, miši res ne bo več,« ji je odgovarjal pri sebi, »srnjak pa ...« V tistem se mu je zazdelo, da se je čisto na robu gozdička nekaj premaknilo. Dvignil je daljnogled in zagledal srno, ki je previdno ovohavala zrak. »... ga danes tudi verjetno ne bo!« je končal prej začetni stavek. Vendar se je v tistem na drugem koncu gozda zares nekaj premaknilo. Majhni oblaki, ki so prekrivali skoraj polno luno, so se pomaknili naprej in Franc ga je zagledal, videl in vedel je, da je On. Že brez daljnogleda je vedel, da je pravi.

Roke so se mu začele tresti kot še nikoli dotlej. Z največjo težavo je počasi segel po puški in zlagoma začel kopito dvigati k licu. Srce mu je divje razbijalo in skozi daljnogled mu je v križ uspelo ujeti le travnik pred seboj. Povesil je glavo na kopito, zamižal in

začel globoko dihati. »Tebe je izbral, tebi je namenjen,« si je govoril in se poskušal umiriti za strel. Globoko je zajel sapo, izdihnil, nato pa čvrsto zgrabil puško in jo usmeril proti srnjaku. Črni križ v daljnogledu je ostro zarezal v nedolžno belino na srnjakovih plečih, ki se je nežno stapljala s skoraj srebrno travo. Oglušujoč pok trenutek za tem pa je prekinil večno melodijo narave. Franc se je šele pozneje spomnil prizorov, ki so se mu risali skozi daljnogled, občutkov, ko je napenjal naprožilo, in odmeva strela, ki se je izgubil v noč. Toda trenutek po strelu mu je v glavi le odzvanjalo: »Ali sem ga zadel!?« Vse okoli njega je izginilo in skoraj nagonsko je skočil s stolčka, vendar se je že naslednji trenutek ustavil. »Ej, umiri se, stari, usedi se nazaj in malo počakaj, saj nisi otrok, da boš norel okoli,« se je pomirjal.

Po strelu srnjaka ni videl pasti, a tudi ni videl, ali je morda odskočil v živo mejo. V njem je rasel dvom in mu ni dal miru. Končno se je odločil: zložil je stolček, zamenjal naboj v cevi in se napotil na nastrel. Srce mu je divje razbijalo, z očmi pa je poskušal razgrniti travo, ki mu je zakrivala mesto, kjer bi moral ležati srnjak.

Zagledal ga je, že od daleč je zagledal ležati belo liso v srebrni travi. Upočasn timer korak, a hkrati je v sebi komaj dušil željo, da bi stekel, da bi se ga dotaknil, da bi ga začutil. Kakor bi sanjal, se mu je zdelo vse skupaj in polotil se ga je nezaveden strah, da se bo prebudil.

Ko je prišel do njega, je videl, da je srnjak res popolnoma bel; niti najmanjša pega ni skalila beline, le na plečih se je iz rane v tanki črti cedila kri. Franc je pokleknil zraven veličastne skrivnosti narave, njegovo glavo vzel v naročje in se mu zazrl v motne oči. Veselje ob trofeji je nenadoma poniknilo kot voda v presušeno zemljo in zajelo ga je globoko spoštovanje do uplenjenega srnjaka. Tako kot je Zlatorog pahn timer lovca prek skal, je zdaj beli srnjak pahn timer njegova v tišino čustvenih odmevov, ki so v njem budili občutek krivde, da je naravi vzel nekaj, kar je ustvarila predvsem zase in ni pripadalo nikomur drugemu. Skušal se je prepričati, da je uplenil le srnjaka. Ker pa je naravo spoštoval in bil pošten do nje, je vedel, da si laže. Srnjak je bil vendar nekaj posebnega, a zakaj si je izbral za svoj konec prav njega? Vzel je nekaj, česar ne bo mogel nikoli vrniti. Zato ni iskal izgovorov za svoje dejanje, ampak se je lahko Njej le nemo zahvalil za veličastni lovski blagor, za katerega tedaj še ni vedel, kaj vse mu je še prinesel za prihodnost ...

LD Kozje Stena je aktivna

Nov lovski zakon in drugi predpisi, povezani z njim, so od članov **LD Kozje Stena** terjali usklajevanje in prilagajanje na formalnem in organizacijskem področju. Postopoma se navajamo na nove predpise. Žal MKGP še vedno ni izdalo vseh podzakonskih predpisov. Upamo lahko, da bodo letos izdani še zadnji ustrezni predpisi, da bomo lahko tudi v LD uskladili naše interne akte.

Obetajo se tudi določene spremembe pri organiziranosti lovcev, lovstva in lovskih družin. Trenutno sta v razpravi želja in potreba po ohranitvi zvez lovskih družin. Glede na trenutno situacijo v lovstvu bi po mojem mnenju še kako potrebovali območne zveze lovskih družin. Nastopanje posameznih lovskih družin nasproti državi (ministrstvu in ZGS) bi bilo neuspešno oziroma bi lovci postali le izvajalci odstrela in zbiralci vzorcev ... Vse druge pomembnejše funkcije in naloge bi prevzeli državni organi (načrtovanje gojitvenih del in odstrela, izobraževanje, lovski izpiti idr.). Pri tem moramo poudariti, da je treba tudi na tem področju vztrajati, da ohranimo značilnosti našega lovstva in njegove tradicije. Še naprej morata ostati **naša prva in temeljna skrb divjad in narava**. Le z dobro in močno povezavo med lovskimi družinami bomo lahko kolikor toliko enakovreden partner z državo in državnimi organi. Zato je zelo pomembno, da se organiziramo tako, da bomo naše cilje lahko dosegli ter nam organiziranost ne bo ovirala na organizacijskem in finančnem področju. **Lovska družina se mora v organizaciji videti in točno vedeti, kaj ji taka organiziranost prinaša in koliko jo stane**. Le z odkrito in transparentno predstavitvijo tovrstnega povezovanja se bomo odločili, ali in kakšno območno zvezo potrebujemo.

Končno smo po vseh zapletih in pripetljajih le dočakali lovske izkaznice.

V zadnjem času je vse več slišati tudi o **spremembah lovskega zakona** in celo o pripravi popolnoma novega. Glede na trenutno politično situacijo ni pričakovati, da bodo spremembe zakonodaje v prid divjadi in lovstva. Po vsej verjetnosti bodo v prihodnje spremembe potekale v smer, ki je bila že nakazana, ni pa

bila v celoti uresničena. Za nas, lovce, bo to verjetno pomenilo, da bomo izgubili še nekatere pristojnosti in **postali izključni izvajalci odstrela divjadi**. Posledično bo to pomenilo tudi poslabšanje finančnega položaja lovskih družin in večji članski prispevek za izvajanje lovske dejavnosti.

Lani smo v LD Kozje Stena na področju izvajanja gojitvenih in varstvenih del v lovišču zabeležili lepe in zavidljive rezultate. Posebej velja pohvaliti aktivno in prizadevno delo naših revirnih vodij, ki so glavni pobudniki in izvajalci del. Že nekaj let zapored namreč dosegamo lepe uspehe, dejansko je opravljenega veliko dela. Vsako leto zgradimo vsaj en lovskotehnični objekt. Letos je bila to visoka zaprta preža na Sortežu.

Kar nekaj let je minilo, da smo dobili nove člane v lovsko družino. Tudi pri nas občutimo problem staranja članstva. Ker se starost dviguje, se manjša tudi število aktivnih članov. Upam, da bo v prihodnje več zanimanja za vstop predvsem mladih v naše vrste. Predstavitev našega dela,

prisotnost na prireditvah, oddaja lovskega doma v uporabo drugim občanom prav tako pripomorejo k prepoznavnosti LD in lovstva ter pripravljenost za sodelovanje.

Glede discipline je težnja pozitivna, iz leta v leto se še izboljšuje, saj lani ni bilo večjih kršitev. Lovsko in etično obnašanje na lovu in tudi sicer v zasebnem življenju odseva podobo dogajanja v naši lovski družini. Želimo si, da bi bilo vsaj tako tudi vnaprej.

Po dolgem času smo lani člani zopet sodelovali pri organizaciji **Angelske nedelje**. Sodim, da smo bili dokaj uspešni. Čeprav je bilo malo časa in je bil dogodek v neugodnem času (čas dopustov), smo se uspeli na hitro organizirati in pripraviti srečolov ter ponuditi lovski golaž. S skupnimi družabnimi akcijami se krepimo in zbližujemo, manj je nespornost in napak. Dobri in prijateljski odnosi ter medsebojna pomoč prinašajo tudi delovne in finančne uspehe. Posebno je treba pohvaliti **Zmaga Vidmarja** za pripravljala dela in **Branka Semiča**, ki je pripravil okusen

lovski golaž, ki so ga vsi pohvalili. Želeli bi si še več sodelovanja s krajevnima skupnostima, šolo ter posamezniki, društvi in organizacijami.

Stalež in stanje divjadi v lovišču LD Kozje Stena sta zadovoljiva. Glede na načrt je bil odstrel opravljen po naših predvidevanjih in pričakovanjih. Nekoliko slabše je bilo z realizacijo odstrela srnjadi po revirjih. Imeli smo pač srečo, da smo načrt opravili kljub nesorazmernem v revirjih. Realno stanje srnjadi bomo lahko ocenili šele po letošnji dolgi zimi. Upamo lahko le, da naša divjad ni bila preveč prizadeta zaradi poledenitve in žleda.

Pri lovu tudi ni bilo večjih nepravilnosti in odstopanj od postavljenega načrta. Posamezni člani si še posebno prizadevajo za uresničitev odstrela, pri čemer je treba poudariti, da se odstrel opravlja vse bolj strokovno. Količinski načrt odstrela se postopno povečuje iz leta v leto.

Lani so se pojavile izredno velike škode od divjih prašičev v revirju Predmeja, v še večji meri pa v revirju Otlica; predvsem v Šibjeh in na Brdadinovcu. Za škodo bo treba poskrbeti spomladi.

Uspešno je potekalo sodelovanje pri načrtovanju odstrela divjadi z ZLD Gorica, Zavodom za gozdove in sosednjimi lovskimi družinami.

Še vedno je ogromno stvari, ki bi jih radi postorili pri lovskem domu. Lani smo nadaljevali z urejanjem notranjih prostorov. Tako smo dokončali in opremili malo sejno sobo v prvem nadstropju, ki jo zdaj uporablja IO za svoje seje, predvsem v zimskem času. Predvidena je gradnja nove poti do doma, zato bomo v prihodnje večino sredstev, ki bodo na voljo, vložili za doseg tega cilja. Med letom so potekali razgovori in dogovori z osrednjo šolo in lastniki zemljišč, po katerih naj bi potekala pot. Več zanimanja je tudi za oddajo lovskega doma v najem. Sredstva, pridobljena iz tega naslova, uporabljamo za tekoče vzdrževanje in poravnava drugih stroškov. V glavnem so bili uporabniki doma zadovoljni in se za najem še priporočajo.

Naša LD že vrsto let uspešno sodeluje s sosednjimi lovskimi družinami, predvsem pri gojitvi divjadi (gams, medved, jelenjad itn.). Takšno povezovanje in sodelovanje bo potrebno tudi v prihodnje in ga bo prav gotovo še več.

Foto: M. Pogačnik – Diana

Na podlagi novega lovskega zakona je bilo februarja 2006 ustanovljeno naše lovsko upravljalsko območje: **Zahodnovisokokraško LUO**. V tem okviru naj bi odslej potekale tudi vse lovskoupravljalске aktivnosti. V bistvu pa je le nadaljevanje že dosedanjega ustaljenega usklajevanja načrtov odstrela in ocenjevanja njegove realizacije ter lovskih trofej.

Zaradi usklajevanja dela pri predlogih načrtovanja odstrela divjadi in pri oceni trofej smo se udeležili vseh posvetov in sej pri ZLD Gorica. To vlogo sta opravila starešina in gospodar LD. Pomembni in zanimivi so bili posveti ter predavanja na temo nove zakonodaje in organiziranosti v ZLD Gorica in Lovski zvezi Slovenije.

Alfonz Krapež

Bomo s sosedi lovsko enakopravni zaradi ptičje gripe?

Lovci iz Mežiške doline so bili seznanjeni, da so lani lovci iz okraja Velikovec (avstrijska Koroška) odstrelili 5 divjih petelinov in 12 ruševcev. Podatek jih je precej vznemiril. Kot denimo natanko pred štirinajstimi leti, ko je takratni okrajni lovski mojster, prav tako na lovski razstavi na Prevaljah, posredoval podatke o lovu na velikega petelina in ruševca, predvsem na pobočjih Pece. Čeprav je od takrat minilo že kar nekaj let, se še mnogi dobro spominjamo takratne precej »vroče« razprave, ki sem jo sprožil. Takrat sem namreč nekoliko hudomušno pa tudi nekoliko (ne)zares predlagal avstrijskim »jagrom«, da bi se tudi oni odrekli lovu na velikega petelina in ruševca na pobočjih Pece; kot smo se, denimo, slovenski lovci. Peco pa naj bi razglasili za nekakšno »oazo«, zavarovano območje. Slovenski lovci namreč našega velikega »trubadurja« ne lovimo že več kot dve desetletji, ruševca pa od leta 1993. Hvala bogu, da ga lahko vsaj še preštavamo. S svojo razpravo sem povzročil precej negotovanja in ogorčenja med lovci z ene strani Pece. Tudi danes menim, da ni prav, da naši sosedi lahko lovijo velikega petelina in ruševca le nekaj metrov stran od državne in lovske meje, mi pa ne. Ruševci, ki brez »potnega

lista« preletavajo iz ene strani na drugo, so namreč zavarovani le na naši strani. Njihov prelet nadzirajo v zelena oblačila oblečeni mejni nadzorniki.

Še posebno sedaj, ko smo oboji lovci v Evropi, se slovenski v tem primeru počutimo prikrajšane, saj poznamo izredno pozitivne in spodbudne rezultate vsakoletnega štetja številčnosti velikega petelina in ruševca. Ruševci se je namreč tako razmnožil na Koroškem (menda tudi drugod), da bi lahko brez škode ponovno dovolili minimalni odstrel. Če imamo že vrsto let slovenski in avstrijski lovci »karavanški sporazum« za gojitev in odstrel jelenjadi in gamsov, zakaj ne bi le-ta urejal tudi gojitve in odstrela velikega petelina in ruševca. Zato večina koroških lovcev meni, da Slovenija že takrat ni bila na strani svojih lovcev, saj so nekateri (ne)poznavaivalci razmer na terenu, v Ljubljani, odločali, ali bo lov na ruševca ali ne. Avstrija se do svojih »jagrov« obnaša veliko bolj pošteno in zaščitniško.

Slišati je, da letos tudi v Evropi ne bo potekal odstrel velikega petelina in ruševca; tudi na oni strani Pece ne. Vendar ne zato, ker bi oba trajno zavarovali, ampak zato, ker EU odstrela ne bo dovolila zaradi ptičje gripe. No, le tako bomo slovenski lovci postali enakopravni z drugimi evropskimi lovci; vsaj za eno leto! Sam ne vem, če se bomo vsaj tako počutili enako-pravnejše in manj nevoščljive?

Franz Rotar

39. lovška razstava Mežiškega LGB

Na Prevaljah, v organizaciji LD Jamica

V Mežiški dolini, kjer deluje kar sedem lovskih družin, in sicer v Občini Črna LD Koprivna - Topla, LD Bistra in LD Pogorevc, v mežiški LD Peca, v prevaljski LD Jamnica in v Občini Ravne na Koroškem LD Strojna in LD Prežihovo, je 19. marca Mežiški lovskogojitveni bazen (MLGB) organiziral že 39. tradicionalno lovsko razstavo. Tudi letošnje razstave iz Mežiške doline, ki so jo v družbenem domu na Prevaljah vzorno uredili člani LD Jamnica, se je poleg številnih lovcev iz Mežiške doline udeležilo kar nekaj gostov z obeh strani državne meje. Medtem ko sta se vsakoletnega svečanega lovskega dne

udeležila tudi župana ravske in črnojanske občine, **Maks Večko** in **Janez Švab**, pa se povabilu nista odzvala župana mežiške občine **Janez Praper** in župan prevaljske občine **Matic Tašič**, kar so si lovci razlagali po svoje. So pa na Prevalje prišli **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, lovski inšpektor za Koroško **Drago Križan**, lovski predavatelj **Zdravko Miklošič**, predstavnik ravske Policijske postaje ter delegacija Kluba prijateljev lova iz Celovca z **Mirkom Kumrom** na čelu, **Franz Košutnik**, okrajni lovski mojster in **Janez Kaiser**, referent za lovstvo pri okraju Velikovec.

Že sam začetek zbora lovcev, ki sta ga dobro vodila **Maks Oserban**, starešina LD Jamnica, in **Leopold Mori**, predsednik MLGB, je bil pester in slaven, za kar so nedvomno poskrbeli pevci **Lovskega okteta LD Peca** in lovski pesnik **Jože Libnik**, starešina LD Koprivna - Topla. Ustanovitev MLGB ni namenjena sama sebi. Tamkajšnji lovci namreč menijo, da je njihov LGB zelo uspešen predvsem pri strokovnem povezovanju LD, je v svojem poročilu poudaril tudi **Leopold Mori**. »Ne glede na želje in interese nekaterih posameznikov v LZ Slovenije, da bi se ukinile območne lovske zveze, z njimi pa tudi LGB, se to na Koroškem zlepa ne bo zgodilo, saj tudi dejavnost MLGB veliko prispeva k pravilnemu gospodarjenju z lovišči in pri ohranjanju narave. Ne glede na politiko mora biti vsekakor interes vseh slovenskih lovcev, da sistem dosedanje organiziranosti lovske organizacije ostane tudi v prihodnje in da mora biti stroka pred enostranskimi interesi tre-

nutnih politikov in posameznikov,« je med drugim dejal Mori.

Da je 433 lovcev iz Mežiške doline tudi leta 2005 dobro gospodarilo z divjadjo, je s pomočjo skrbno zbranih statističnih podatkov, tudi za lani, zbral in uredil dosednji predsednik Komisije za statistiko pri KLZ **Jože Samec**. Nanizal jih je tudi predsednik Komisije za veliko divjad pri MLGB **Janez Švab**, ki dokaj uspešno deluje tudi v komisiji za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi za Pohorsko LUO ter v delovni skupnosti za divjad in lovstvo pri Skupnosti občin Slovenije. Lovci iz Mežiške doline, ki upravljajo z nekaj več kot 29.000 ha površin, so lani odstrelili 1.008 glav divjadi oziroma za 2 % več kot leto prej. Še vedno je v tamkajšnjih loviščih največ srnjadi in gamsov. Medtem ko je bil lani kar za 44 odstotkov manjši odstrel muflonov, pa se je povečal odstrel jelenjadi, pred nekaj leti kar za 28 %. Tako so lani lovci odstrelili 718 glav srnjadi od načrtovanih 757. Načrtovali so odstrel 208 gamsov, odstrelili pa so jih 191 v spolnem razmerju 1 : 1,35. Zanimiv je tudi podatek, da je bil v nekaterih LD načrt odstrela uresničen le okrog 33 %, medtem ko so ga v drugih LD celo presegle. Nekoliko uspešnejši so bili pri odstrelu jelenjadi. Za odstrel so načrtovali 67 glav jelenjadi, 15 več kot leta 2004, odstrelili pa so 73 glav.

Zanimiva je bila primerjava, kako uspešni so bili pri gospodarjenju z divjadjo in pri lovu na avstrijskem Koroškem, le nekaj kilometrov onstran meje. O tem je povedal koroški okrajni lovski mojster **Franz Košutnik**. Okrog 250 tamkajšnjih lovcev, ki delujejo v 54 občinskih lovskih orga-

Foto: F. Rotar

Lovska razstava v Mežiškem LGB na Prevaljah je vedno dobro obiskana. Tudi letos je vseh sedem LD, ki sodijo vanj, zelo lepo uredilo svoje razstavne panoje. Prevaljski lovci pa so predvsem za mlajše obiskovalce privlačno uredili tudi del narave z nagačenimi gozdnimi živalmi.

nizacijah in v 85 zasebnih loviščih, ki skupaj upravljajo z 90.600 ha lovne površine, je lani odstrelilo 200 glav jelenjadi, 3.500 glav srnjadi, 195 gamsov, 28 muflonov, 185 divjih prašičev, 5 velikih petelinov in 12 ruševcev. »Se pa tudi mi, na avstrijskem Koroškem, že kar nekaj let otepamo z gamsjimi garjami. Samo lani so v predelu Železne Kaple zabeležili 22 primerov. Sicer pa imamo tudi pri nas največ škode zaradi povozene srnjadi na cestah, saj smo samo lani izgubili 735 glav srnjadi. Kakšna bo škoda zaradi letošnje dolge in hude zime, bomo kmalu ugotovili. Že sedaj pa vemo, da bo izredno velika.« je poudaril **Franc Košutnik**.

Da bi bil letošnji zbor lovcev na Prevaljah organiziran tako, kot se spodobi, ga je organizator popestril kar z dvema predavateljema. Tako je znani koroški lovski predavatelj **Zdravko Miklošič**, ki je zadnja štiri leta vodil Komisijo za veliko divjad pri KLZ, predaval o divjem prašiču. Lovski inšpektor **Drago Krizan**, ki ga koroški lovci poznamo kot prizadevnega in doslednega inšpektorja, pa je lovce in tudi goste zelo na široko seznanil z novimi lovskimi zakonskimi določili iz ZDLov-1. Čeprav sta, denimo, oba predavatelja nekoliko preveč na široko opravila »poučno predavanje«, saj so nekateri (ne)zainteresirani lovci nekoliko predčasno zapustili prireditveni prostor, in da letos, morda tudi zato, ni bilo tradicionalne razprave, lahko brez zadržkov zapišemo, da sta letošnja lovska razstava in zbor lovcev MLGB na Prevaljah dobro uspela.

Franc Rotar

LD Rače podarila preparirano lisico OŠ Rače

Na redni seji IO LD Rače, ki je bila 3. februarja 2006, sem članom IO predlagal, da bi preparirano lisico, ki krasi naš lovski dom, podarili Osnovni šoli Rače, s čimer so se vsi strinjali.

O naši nameri sem obvestil g. ravnatelja **Jožeta Juriča**. Bil je navdušen in dogovorila sva se, da bo lisica v njihovi biološki učilnici.

Prvega marca sva s starešino naše LD, **Francem Koširjem**, odšla v lovski dom in odpeljala preparirano lisico, ki je bila v lepo urejeni stekleni škatli, v OŠ Rače. Ravnatelj naju je zelo lepo sprejel. Ko je videl, kaj mu prinašava, ni mogel skriti navdušenja. Družno smo odšli v biološko učilnico, kjer so nas že čakali učenci z učiteljico biologije **Darjo Pernek Lesjak**. Otroci in učiteljica so bili nad preparatom zelo navdušeni in zapletli smo se v prijeten klepet. Seveda smo dogodek ovekovečili s fotoaparatom tako, da nam bo ostal prijeten spomin tudi na fotografijah.

S starešino sva se pogovarjala tudi z učiteljico **Marijo Zaverinik**, ki je odgovorna za sodelovanje pri čistilni akciji, ki jo naša LD organizira vsako leto. Že nekaj let aktivno sodelujejo na tej akciji tudi učenci in učitelji; tudi ravnatelj nikoli ne manjka. Učiteljica nam je zagotovila, da bo na letošnji čistilni akciji, ki bo 8. aprila, sodelovala vsa šola oziroma vsi učenci, učitelji in ravnatelj. Informacije sem se zelo razveselil.

S prijetnimi občutki sem zapuščal prostore OŠ Rače, saj sem

videl, da so bili prav vsi navdušeni nad našim darilom.

Drago Vešner,
gospodar LD Rače

Bazenska lovska razstava v Radljah ob Dravi

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki združuje LD Janževski Vrh, Kapla na Kozjaku, Podvelka, Radlje ob Dravi in Remšnik, vanje je včlanjenih 300 članov in imajo skupno lovno površino 17.310 hektarjev, so letos marca v Radljah ob Dravi (vsako leto je v drugi lovski družini) pripravili razstavo lovskih trofejev uplenjene divjadi v letu 2005.

Starešina LD Radlje ob Dravi **Mirko Novak** je v svojem nagovoru pozdravil lovske tovariše in goste ter se jim zahvalil za udeležbo in pomoč pri pripravi razstave. Poročilo o opravljenem lovskogospodarskem načrtu LGB

škega spola in 252 glav ženskega, torej v razmerju 1 : 1. Pozitivni rezultati gospodarjenja se kažejo tudi v večanju telesne teže srnjadi, ki je lani pri mladičih moškega spola znašala povprečno 7,9 kg, pri enoletnih srnjakih 12 kg, pri starejših srnjakih 16,7 kilograma, pri mladičih ženskega spola 9 kg, pri enoletnih srnah 12,3 kg in pri starejših srnah 14,2 kg. Na 100 ha lovne površine je bilo izločeno 2,91 glave srnjadi, kar je nekaj več kot leto prej, skupno izločene vse divjadi na 100 ha lovne površine pa je bilo 4,14 glave. Kljub številnim zaščitnim ukrepom je bilo še vedno največ nenaravnih izgub divjadi na cestah, na drugem mestu pa so izgube predvsem zaradi potepuških psov. Stane Petar je tudi poudaril, da si mora vsaka LD ustvariti jasno podobo znotraj svojega lovišča, »predvsem pa mora pravilno oceniti jesenski stalež in odstrel dejansko načrtovati šele, ko ga oceni«. Ob tem je treba razmisliti tudi o predlogu za zaščito katere od vrst male divjadi. Ob zaključku svojega poročila je predsednik poudaril,

Lovci in gostje pregledne razstave LGB Radlje ob Dravi poslušajo poročilo predsednika LGB Staneta Petarja.

Učiteljica Darja Pernek Lesjak in ravnatelj OŠ Rače Jože Jurič si z zanimanjem ogledujeta preparirano lisico, ki jo je OŠ Rače darovala LD Rače.

Radlje ob Dravi za lani je predstavil njegov predsednik **Stane Petar**. Med drugim je poudaril, da so lovci uspešno opravili svoje temeljno poslanstvo, to je varstvo in gojitev divjadi, kar potrjujejo tudi statistični podatki. V bazenu je srnjad glavna vrsta lovne divjadi. V njem je bil za leto 2005 načrtovani odstrel 520 glav srnjadi, skupaj z izgubami pa je bilo izločenih 505 glav srnjadi, kar je 97,11 odstotka od načrtovanega. Glede na spolno razmerje je bilo načrtovano 255 glav moškega spola in 265 glav ženskega. Načrt je bil uresničen v višini 253 glav mo-

da je najpomembnejša naloga lovcev v prihodnje storiti še več za izboljšanje življenjskih razmer divjadi. Nato so lovci poslušali predavanje lovskega inšpektorja **Drage Krizana** o predpisih na področju lovstva.

Med gosti je bil tudi župan Občine Radlje ob Dravi **Alan Bukovnik**, ki je pohvalil opravljeno delo lovcev pri varovanju in gojitvi divjadi. Pohvalno je ocenil tudi sodelovanje lovcev z občino in izrazil prepričanje, da bo tako tudi v prihodnje. Ob odprtju razstave so kulturni program pripravili Rogisti LD Muta.

Mag. Jože Marhl

Zanimiva prireditve

Pregled odstrela v loviščih Primorskega lovskoupravljalškega območja za leto 2005 je bil od 17. do 19. marca v združenem domu v Slivju v Brkinih. Ta nova oblika povezovanja lovišč, ki je sicer predpisana z zakonom, sega od Fajtega hriba do Strunjana, na vzhodu pa do Senožeč ter zajema lovišča 30 lovskih družin z okrog 120.000 ha lovni površin.

To je območje, v katerega se značilno širi jelenjad, razmere pri srnjadi in divjih prašičih pa so stabilnejše. Območje kar z velikim deležem meji na Hrvaško in Italijo.

Pregled odstrela ni namenjen zgolj interni, pač pa tudi širši javnosti. Pravilnost in učinkovitost gojitvene politike, ki je načrtovalsko predvsem v rokah Zavoda za gozdove Slovenije, bo mogoče primerjati šele po nekaj letih.

Prireditve, ki jo je pripravila območna komisija predstavnikov lovišč in ZGS, je spremljal tudi zanimiv katalog.

Blaž Krže

Poudarek je sicer veljal jelenjadi, predstavljena pa so bila tudi najmočnejša srnjača rogovja.

V zadnjih petih letih je bilo povprečno odstreljenih 108 glav jelenjadi, leta 2005 pa vključno z izgubami 140. Tudi za to območje so značilni nekateri gojitveni uspehi, pa tudi slabosti gospodarjenja z jelenjadjjo.

Predsednik izvršnega odbora Območnega združenja upravljalcev lovišč Marino Kontelj (levo) in Andrej Sila, ki je na Območni enoti ZGS Sežana zadolžen za upravljanje z divjadjo.

»Dva mandata sta dovolj!«

Tako je namreč izjavil dosednji predsednik ZLD Posavje-Krško **Anton Podgoršek**, ko smo se začeli pogovarjati o pripravah na občni zbor naše območne zveze. S tem je želel povedati, da bo delo pri vodenju zveze predal novim močem, ki bodo delo nadaljevale v korist posavskega in slovenskega lovstva.

Za slavnostni začetek rednega letnega občnega zbora, ki je bil 9. marca 2006 v Kostanjevici na Krki (v eni izmed paketa najmlajših občin), so poskrbeli člani **Dobovskih rogistov**, ki so z melodijami iz svojih glasbil v prostor prinesli občutek slovesnosti. Po pozdravu vsem prisotnim udeležencem občnega zbora, gostom in predstavnikom medijev je poseben pozdrav prejel tudi novoizvoljeni (upam, da končno legalni in legitimni) predsednik **LZS Bogdan Mahne**.

Gradivu za občni zbor so bila tudi letos priložena vsa poročila: predsednikova, posameznih komisij in tudi LKD Posavje. Kljub temu je Podgoršek povzel dogajanja zadnjih osmih let oziroma dveh mandatov njegovega vodenja posavskega lovstva. Posebno je poudaril »mehak« prehod ob izvolitvi, ko staro vodstvo ni najbolj »transparentno« (zadnje čase zelo priljubljen izraz) zaključilo svojega dela v predhodnem obdobju. Takoj se je začelo tudi z aktivnostmi za pridobitev primernih pisarniških prostorov in opreme, saj je le v takem pri-

meru mogoče tudi uspešno delati.

Kot uspešno je ocenil tudi **program ponovne naselitve jezev na Krškem polju** in zelo dejavne lovce strelce z zelo lepimi rezultati tudi na državnih prvenstvih. Tudi na področju izobraževanja se je dogajalo marsikaj, saj smo organizirali tečaje in izpite za lovske pripravnike pa tudi za lovske čuvaje, preglednike uplenjene divjadi, blagajnike v LD ... Grenak priokus je pustil problem plačila škod od divjadi v LD Artiče, ki se je med postopkom povečal na več milijonov sit, LD pa so za pomoč pri plačilu škode zbrale 1.690.000 sit.

V razpravi, ki je sledila po poročilih, smo spregovorili o **problematiki vodenja disciplinskega postopka v LD**. Čeprav bi bilo treba nekatere člane v posameznih LD obravnavati v teh postopkih, se vodstva za to raje ne odločajo zaradi poznejših razsodb na sodiščih v škodo LD.

Po sprejetju vseh poročil in razrešnici organom je predsednik kandidacijske komisije **Jan-ko Mlakar** predstavil kandidatsko listo za nove organe in kandidata za predsednika - mandatarka **Miho Molana**. Le-ta je v nadaljevanju predstavil svoj program in vizijo organiziranosti lovstva v Posavju, ki mora biti brez »politikanstva«, delati mora zakonito, gospodarno in ugledno. Povezovanje LD v območno zvezo vidi kot nujnost, saj bo območna zveza za LD opravljala vse pogodbene obveznosti. Skrbela bo za izobraževanje članstva, ki bo

Anton Podgoršek (na fotografiji v sredini) je uspešno sklenil svoj osemletni mandat predsednika ZLD Posavje - Krško. Njegovo mesto je prevzel Miha Molan. Na občnem zboru je bil gost tudi novi predsednik LZS Bogdan Mahne (desni).

Foto: D. Lepšina

tudi v prihodnje zaradi uvedenih novosti in morda že nekoliko pozabljenih znanj zelo pomembno. Predvsem poznavanje lovskega informacijskega sistema LISJAK bo še kako potrebno, saj bo le-ta v prihodnje veliko pripomogel k lažji obdelavi podatkov. Operaterji bodo morali poznati več področij dela, podatke pa tudi s pridom uporabljati. Pri pripravi novih aktov v LD bo pomoč še kako dobrodošla, saj so temeljni in izvedbeni akti zelo pomembni za dobro delovanje in medsebojne odnose med članstvom. Tu pa je še lovska kultura; lepa pesem pa tudi zvok lovskega rogov, ki so vedno bolj prepoznavni v našem okolju. Lovsko strelstvo je del lovskega udejstvovanja, tradicija v posavskem prostoru pa terja njegovo nadaljevanje. Prepotrebna je skrb za varno nošenje in uporabo lovskega orožja na lovih. Za boljše pokrivanje vseh področij pa bo potrebna nekoliko večja zavzetost strokovnega tajnika, ki bo po potrebi tudi več časa na voljo vsem članicam pri reševanju nastalih težav. Ob koncu je še predstavil svojo ekipo – člane UO, ki bodo po posameznih področjih poskrbeli za izvajanje vseh nalog.

Po celotni predstavitvi je prihodnje organe pa tudi mandatarja z njegovo ekipo občini zbor soglasno izvolil za naslednje mandatsko obdobje štirih let. S podelitvijo mandata je podeljeno tudi veliko obveznosti do članic. V tolažbo nam je dejstvo, da med nami ni takšnih nesoglasij, kot doslej v naši krovni zvezi, da se lažje in preudarno dogovorimo in nato tudi pravilno izpeljemo naloge.

Na koncu je pozdravne besede izrekel tudi predsednik LZS Bogdan Mahne. Kot je povedal, je bil to njegov prvi obisk kakšne lovske organizacije po izvolitvi. Upa, da bo LZS pri vodenju kmalu dobila tudi svoj upravni odbor, ki po vseh zapletih glede registracije spremenjenih pravil LZS še ni izvoljen. Zavzemal se bo za vse točke svojega programa in za pomiritev vseh nesoglasij iz preteklosti. Ugotovitev, da imamo v naših vrstah veliko dobrih strokovnjakov, je treba izkoristiti v složnem in povezanem delu v dobro vsega slovenskega lovstva. Za uspešno vodenje ZLD Posavje pa tudi za druge prispevke slovenskemu lovstvu je ob zaključku mandata Antonu Podgoršku izročil lovsko odlikovanje - **red za lovske zasluže II. stopnje**.

Dušan Lepšina

Tod hodimo Vrhovci ...

LD Vrhe Vrabče, ob 40-letnici ustanovitve¹

Tod hodimo Vrhovci. Tiho vse življenje in tih naš običaj ...

(Josip Murn: Zima)

Med Krasom in Zgornjo Vipavsko dolino so Vrhé. Dolgi ostri é je na koncu besede. Kot bi s koso zarezal. S sekiro zasekal ...

Kot hrbet ogromnega nasledlega kita se dviga s hrasti in hrastičjem, z gabri in gabrovjem, z akacijami in kostanji, z robidovjem in trnjevim grmovjem poraslo gričevje – od reke Raše na vzhodu, ko je le-ta še potok med Velikim Poljem in senožeškim krasom, do Trebižanov, Čehovinov in osojne doline Branice na zahodu.

Na prisojni strani in po vrhovih Vrhov, obrnjenih proti dolini Raši in Krasu, živijo gručaste vasi in zaselki svoje tiho življenje: Veliko Polje, Jakovce, Tabor, Vrabče, Razguri, Poljane, Bogo, Gradišče, Štjak, Selo, Krutinovca, Ravnje, Dolenje, Mahniči, Nova vas, Pristava, Hribi, Stomaž, Gorupi, Sela in Griže ...

V grapah, ki se zajedajo proti Vipavski dolini na severu, proti Branici na zahodu ter proti Raši na jugu, je samotno in divje, da človek v njih občuti tesnobo in brezmejno svobodo hkrati.

Ta svet je raj za divjad. Pred petdesetimi leti in več je tod domovala predvsem mala divjad: poljski zajec, kotorna, jerebica in fazan ... V začetku sedemdesetih let je začela številčnost male divjadi hitro upadati. Razlogov tega dogajanja je bilo več, poglavitni pa je bil spremenjen način kmetovanja: opuščanje živinoreje je povzročilo hitro zaraščanje travnikov in pašnikov. In kako naj v gosto zaraščenem svetu živi jerebica ali kotorna, ki ne more brez odprte goljave in svobodnega vetra ...

Tako je v nekaj desetletjih mala divjad s tega območja skoraj v celoti izginila, na njeno mesto je stopila velika divjad – predvsem jelenjad, tudi srnjak, najbolje pa se tod počutijo divji prašiči. Številni tropi črnih ščetinarjev najdejo tu vse, kar potrebujejo: mir v gostem robidovju senčnih grap in vse leto pogrnjeno mizo – bogato rodijo žlahtni kostanji, obilo je želoda in užitnih gob, drnulj in trnulj ter jagodičja; na njivah tik ob gozdovih jih mika mlečna koruza, raste tudi pšenica, pod

rušo so sočne koreninice in ogrci. Res bi divjad tu imela raj – če ne bi bilo lovcev.

Tod gospodarijo lovci LD Vrhe Vrabče. Blizu starodavnega Štjaka, na vzpetini Ocinca², porasli z borom, imajo svojo lovsko koč, pod sabo pa na vse strani sveta svoje 3.500 ha veliko lovišče. Od tega je kar dobrih 3.000 ha lovne površine.

Prav letos praznujejo 40-letnico svojega obstoja. So torej razmeroma mlada LD, saj večina drugih slovenskih lovske družin šteje že 50 in 60 let.

Zgodovina LD Vrhe Vrabče je v primerjavi z večino slovenskih lovske družin res nekaj krajša, vendar je pestra in razgibana.

Na Vrhéh delujeta dve KS: KS Štjak in KS Vrabče, ki sta v preteklosti po lovski organiziranosti spadali k dvema lovske

Kleni vrhovski lovci: **Ivan Vitez ml.** z Vrabč, **Ivan Saražin** iz Dolenj, **Aldo Škapin** z Velikega Polja, **Ivan Vitez st.** z Vrabč, **Danilo Mohorčič** iz Boga, **Franc Sanabor** z Razgurov, **Franc Vovk** iz Griž, **Stane Renner** z Ravenj, **Silvo Vodopivec** s Štjaka, **Leopold Funa** iz Sela, **Ivan Turk** s Štjaka in **Ivan Čehovin** iz Boga so zastavili svoje ime, ugled, voljo in pripravljenost gospodariti z divjadjo na Vrhéh v skadu z Zakonom o lovu iz leta 1956. Za prvega predsednika novoustanovljene LD je bil imenovan Ivan Vitez ml. – Batgárjev z Vrabč. Na tej domačiji je bil odtlej tudi sedež nove LD. Naloge gospodarja je prevzel **Leopold Funa** iz Sela, tajniške posle **Danilo Mohorčič** iz Boga, blagajnik pa je postal **Silvo Vodopivec** s Štjaka.

Lovci Vrhovci

družinama, k LD Štanjel in LD Raša - Štorje. Prva je gospodarila na območju k.o.³ Štjak, druga pa na območju k.o. Griže in k.o. Veliko Polje.

Sredi šestdesetih let 20. stoletja je med domačimi lovci na Vrhéh, ki so predstavljali večji del članstva obeh takratnih LD, vzniknila ideja o novi LD, ki bi povezovala lovce obeh KS. Zamisel je bila po vse pogostejših sporih med domačimi lovci in lovci onkraj doline Raša bolj in bolj živa.

Natančen datum ustanovnega sestanka pobudnikov ustanovitve nove LD ni znan, zagotovo pa se je to zgodilo v drugi polovici leta 1966 na znameniti domačiji z bogato lovsko tradicijo – Pri Batgárjevih⁴ na Vrabčah. Zato to leto lovci zdajšnje LD Vrhe Vrabče štejejo kot rojstno leto svoje lovske družine.

Po pridobitvi soglasja LD Štanjel in LD Raša Štorje, da se odrečejo delom lovišč v k.o. Štjak, k.o. Griže in k.o. Veliko Polje v korist nove LD, je Skupščina Občine Sežana z odločbo št. 323-14/67-3, dne 20. 6. 1967, tudi uradno ustanovila novo lovišče: LD Štjak – Vrabče. Le-ta se je vključila pod okrilje okrajne Lovske zveze Postojna, ki je takrat pokrivala pretežni del Notranjske, Krasa in Brkinov.

Do ustanovnega občnega zbora nove LD Štjak – Vrabče, ki je bil 30. 3. 1969 na Vrabčah na Batgárjevi domačiji, se je nabralo 23 članov, od katerih jih je ustanovnemu občnemu zboru prisostvovalo 16.

Po sprejetju novega Lovskega zakona leta 1976, ki je bil zagotovno eden od najnaprednejših lovske zakonov v Evropi, z močnim naravovarstvenim poslanstvom,

se je LD Štjak - Vrabče preimenovala v **LD Vrhe - Vrabče**. Zdaj šteje 34 članov.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je vrhovska LD v svojem razvoju dosegla višek, tako na gospodarskem področju kot v društvenemu življenju.

Pomemben mejnik v njeni zgodovini je razvitje društvenega prapora leta 1982. Ponosno so lovci razvili svoj prapor z upodobljenimi čekani merjasca, uplenjenega v domačem lovišču, ki se lahko pohvalijo z 129,70 točk in petimi zlatimi medaljami z mednarodnih lovskih razstav.

V tem obdobju je živo tesno sodelovanje s sosednjimi LD, predvsem z LD Raša Štorje, LD Štanjel, LD Dutovlje in LD Vojkovo - Podnanos. Prek osebnih vezi posameznih članov so Vrhovci navezali stike tudi z LD Šmartno pri Litiji in LD Pesnica - Jarenina pri Mariboru.

Med lovskimi tovariši od blizu in daleč pa so nepozabni skupni lovi na divjega prašiča v zimski lovni sezoni, ki jih LD z Vrhov že vrsto let prireja s povabljenimi gosti iz drugih LD in zamejstva: iz DSL F - JK - Doberdob iz Italije. To je pravo družabno srečanje znancev, lovskih tovarišev, prijateljev ...

Lovci LD Vrhe - Vrabče spoštujejo in negujejo spomin na NOV, saj so bile Vrhe v celoti partizanske. Spontan upor Vrhovcev proti okupatorjem je bil naraven odgovor na več desetletno italijansko nasilje, poniževanje in raznarodovanje.

Med vojno so prebivalci Vrhov plačali strašen davek. Nekatere vasi so bile skoraj v celoti požgane (Ravnje, Selo, Gradišče, Poljane ...), kar nekaj družin pa je izgubilo več svojih članov, tudi štiri, celo pet (Škapinovi in Mislejevi z Velikega Polja).

Tako je povsem naravno, da lovci skrbijo tudi za spomenik, ki je postavljen v spomin ustrelenim talcem in padlim rodoljubom na območju Vrhov in stoji ob cesti Vrabče - Štjak, ob odcepu poti k lovski koči na Ocinci. Tudi drugod po vrhovskem lovišču, po senčnih grapah in prevetrenih vrhovih so posejani spomeniki in pomniki na junaško ter hkrati tragično dogajanje med drugo vojno.

Ob svojem jubileju so lovci LD Vrhe - Vrabče izdali tudi zbornik s pomenljivim naslovom: 'Tod hodimo Vrhovci'. Naslov je hkrati prvi verz v Murnovi pesmi 'Zima' in ni naključno izbran ...

Končajmo z mislijo **Bojana Vovka**, tajnika LD Vrhe - Vrabče: »Samo mladost, volja, znanje in neobremenjenost je garant obstoja LD Vrhe Vrabče v prihodnosti!«

Franc Černigoj

¹ Napisano po pogovorih z več vrhovskimi lovci in po gradivu Bojana Vovka, tajnika LD Vrhe - Vrabče.

² Na zemljevidih bomo prebrali: Vovcina, na enem od kamnov sredi Štjaka, na katerih so zapisana imena vseh vrhov v okolici, pa: Ovcinca; ime verjetno izhaja iz samostalnika 'ovca': torej kraj, kjer se pasejo ovce.

³ k. o. - katastrska občina

⁴ Batgárjevi - iz it. besede 'bottega' - trgovina

9. mesto pripadlo našemu oponašalcu

Jože Gril (LD Ribnica) se je dobro uvrstil na 8. evropskem prvenstvu v oponašanju jelenjega roga

Prvenstva, ki je bilo organizirano v okviru **Salzburškega lovskega sejma**, sta se iz Slovenije udeležila **Jože Gril** kot tekmovalci in **Gregor Otmar Rettinger** kot njegov spremljevalec v imenu LZS.

Na tekmovanju je bilo potrebno znanje oponašanja štirih različnih načinov rukanja (oglašanja) navadnega jelena (*Cervus elaphus*), in sicer:

- jelen, ki išče košute - se pomika proti rukališču,
- izzivajoči jelen, ki obkroža trop košut,
- star rukajoči jelen, kateremu se približuje enako močan nasprotnik;
- oglašanje starega utrujenega jelena.

Zadnje bi bilo treba upoštevati samo v primeru, da bi dva tekmovalca do šestega mesta dosegla enako število točk in bi se morala še enkrat pomeriti za končno oceno. Tega zanimivega tekmovanja, ki ga pri nas še ne poznamo, so se udeležili tekmovalci iz **Češke, Slovaške, Poljske, Madžarske, Nemčije, Avstrije in Slovenije**. Državo so lahko zastopali trije tekmovalci; v finalu jih je nastopilo 19. Večina tekmovalcev je prispela v soboto, 25. februarja, dan pred tekmovalnjem. Namestili smo se v hotelu Kammel v kraju Siezenheim pri Salzburgu. Ob 18. uri so nas pozdravili prireditelji in nas s taksi-jem odpeljali v mesto na ogled pi-

vovarne Stigl. Pozneje je bila skupna večerja s predstavitvijo tekmovalnega programa za naslednji dan.

V nedeljo, na dan tekmovanja, so nas odpeljali na sejmišče, kjer smo imeli nekaj časa za ogled sejma, na katerem je razstavljalo okrog 340 razstavljalcev. Od devetih do enajstih je na prizorišču tekmovanja igrala godba na pihala; vmes so se predstavile skupine rogistov s koračnico. Ob 11. ure naprej je 10 skupin rogistov izmenoma nastopalo vsak s svojim programom, medtem ko so je v bližini potekala predstavitve različnih pasem lovskih psov. Ob 13. uri je bilo žrebanje vrstnega reda tekmovalcev; naš Jože Gril je izžrebal številko tri.

Na tekmovanju je sodilo (ocenjevalo) pet sodnikov, ki so prišli iz Nemčije, Avstrije, Madžarske, Češke in Slovaške. Sodniki niso poznali vrstnega reda nasto-

pajočih. Pred odrom so bile kabine z zaveso, kjer so sodniki sedeli in ocenjevali. Ocenjevali so s tablicami z ocenami od ena do šest, ki so jih pokazali na poziv žirije.

Tekmovalci so nastopili vsakokrat v različnem vrstnem redu. Na prvem nastopu je Jože imel smolo; mikrofona je bil samo eden in ob premiku roga (rukala) je bilo rukanje manj slišati. Na drugem in tretjem nastopu pa je dobil boljše ocene in se na koncu uvrstil na odlično 9. (deveto) mesto. Ponosen sem bil na našega tekmovalca, ker vem, da imajo na takšnih nastopih tekmovalci pogosto hudo tremo.

O oponašanju jelenjega roga

Tekmovalci oponašajo jelenje rukanje s pomočjo posebej prirejenega govejega roga, ki ima predvsem zelo stanjšane stene in je akustično umerjen. Lahko

Na salzburškem lovskem sejmu je bilo za tekmovanje v oponašanju jelenjega roga veliko zanimanje.

Jože Gril poskuša v LPN Snežnik - Kočevska Reka z rukalom privabiti jelena lovskemu gostu.

Jože Gril z bratoma Hochleitner; levi – Fritz, je letošnji prvak Avstrije v oponašanju jelenjega roka.

oponašajo tudi na t. i. »školjko«, ki pa je v bistvu posebna prirejena hišica morskega polža tritona. Tekmovalci lahko uporabljajo tudi posebna plastična teleskopska vabila ali stekleno bučo od petrolejke. Vsekakor sta predvsem pomembna občutek in posluš za posnemanje jelenjega roka, ki ga lahko najbolj oponašajo tisti lovci, ki najbolj poznajo jelene in njihovo obnašanje. Pri tem veliko pomagata prirojen posluš in močna pljuča. Menim, da bi bilo prav, da bi tudi v Sloveniji v okviru LZS pripravili tovrstni tečaj, ki bi ga z zbranimi izkušnjami z dveh tekmovalcev gotovo uspešno vodil naš Jože Gril.

Po končanem tekmovalstvu in razglasitvi rezultatov smo imeli v sejmski restavraciji skupno večerjo s slavnostno razglasitvijo rezultatov, podelitvijo priznanj in nagrad. Prireditelji so se izkazali kot odlični gostitelji. Poskrbeti so morali za nastanitev, hrano in prevoze po Salzburgu. Vse so opravili brez pripomb, za kar sem se jim na koncu ob slovesu v imenu slovenske delegacije iskreno zahvalil, še posebno za izkazano gostoljubje.

Ob koncu pa se mi kljub dobri oceni celotnega tekmovalstva le porajajo razmišljanja, ki bi jih rad povedal:

- ob petih sodnikih bi bilo treba črtati najvišjo in najnižjo oceno;
- izkazalo se je, da je bil samo en mikrofonski nastop premalo – biti bi morali najmanj trije in absolutna tišina v okolici;
- tekmovalcem bi morali takoj po tekmovalstvu izročiti kopijo ocenjevalnega lista z vpisanimi ocenami vsakega sodnika;
- prepovedana bi morala biti uporaba mobilnih telefonov, s čimer bi bil onemogočen stik

med sodniki in tako zagotovljena nepristranskost ocenjevanja;

- sodniki bi morali na poziv vsi hkrati dvigniti tablice z oce-

Člani LD Cerklje ob Krki so se ob 60-letnem jubileju fotografirali pred svojim lovskim domom.

nami, kar je bila pomanjkljivost na tem tekmovalstvu.

Gregor Rettinger

60 let LD Cerklje ob Krki

Lovska družina Cerklje ob Krki je lani, 22. oktobra 2005, pri lovski koči na Izviru v slavnostnem in sproščenem vzdušju obeležila 60. obletnico svojega obstoja.

Ustanovljena je bila 27. septembra 1945 na pobudo **Alfonza Vahčiča** in je ob ustanovitvi štela 14 članov. Na takratnem zboru so izvolili tudi prvo vodstvo društva. Prvi poveljni Začasni zakon o lovu je bil za Slovenijo sprejet 1946. leta. Na podlagi tega zakona je okrajni narodni

odbor Krško oblikoval lovišča in jih dal v zakup lovskim društvom in novoustanovljenim družinam. Lovska družina je dobila v zakup 3.491 ha lovišča. Letna zakupnina je znašala 1746 dinarjev, leta 1950 pa 2618 dinarjev. Zakupnina se je vsako leto večala, večalo pa se je tudi število članov LD. Ob ustanovitvi društva lovišče zaradi vojnih razmer ni bilo najbolj bogato z divjadjo. Člani LD so z velikim prizadevanjem in umnim gospodarjenjem uspeli povečevati številčnost divjadi vseh vrst in jih tudi uspeli obdržati na zavidljivi ravni vse do danes.

Dvajset let po ustanovitvi so se lovci LD Cerklje ob Krki lotili gradnje lovskega doma in ga uradno odprli leta 1966, skupaj z odkritjem lovskega prapora. Poleg zadovoljevanja lovskih potreb imajo vrata odprta tudi za

stra divjad. Med pomembnejšo štejemo srnjad, jelenjad, divjega prašiča in malo divjad (poljski zajec, fazan, poljska jerebica, raca mlakarica). Tod domujejo tudi lisica, jazbec, kuna belica in kuna zlatica, hermelin in razne ptice ujede.

LD šteje 52 članov. V lovišču so postavljene številne preže, krmišča za malo divjad, nekaj hektarov je krmnih njiv in nekaj kaluž. Rezultati se kažejo v dobri številčnosti divjadi v našem lovišču. V vseh letih delovanja je vodstvo LD skrbelo za dobre odnose s sosednjimi LD, kmeti, lastniki gozdov in drugimi uporabniki prostora. Razmere v LD omogočajo, da se kljub krizi, ki na splošno vlada v članskem priloju v lovsko organizacijo, v LD Cerklje ob Krki povečuje število lovcev in da se v naše vrste vključujejo pretežno mladi ljudje.

Vsi uspehi LD so bili vedno, na začetku pa tudi pozneje, rezultat požrtvovalnosti, delavnosti, lovskega tovarištva, predvsem pa složnosti in prostovoljnega dela lovcev. To mora biti tudi v prihodnosti vodilo za uspešno delo vsake lovske družine.

Janez Dejak

Naših šestdeset

60 let LD Globoko

Vojna vihra se je končala in v naših krajih je zavelo novo obdobje. Ljudje so različno dočakali konec vojne. Obmejno območje je bilo namreč razseljeno in preseljeno v različne kraje širino po Evropi. Redki posamezniki, tudi za okupatorje zaposleni v pomembnih službah, pa so ostali doma in se z vojno vihro srečevali pač drugače. Po njenem koncu so imeli vsi iste cilje: zaživeti v svobodi in obnoviti, kar je bilo uničenega med vojno. Leto 1946 je v že nekoliko urejenih razmerah prineslo tudi ustanovitev **Lovske družine Globoko**. Med ustanovitvi so bili najprej tisti, ki so morali svojo lovsko dejavnost prekiniti zaradi vojne, poleg njih pa je bilo tudi nekaj novih zagnancev. Tudi v naših vrstah se lahko pohvalimo, da imamo še enega izmed njih. To je zdaj 94-letni **Ivan Podvinski**, ki je veliko povedal o nastanku in delovanju naše LD.

Ivan, vse skupaj se je začelo že mnogo prej, že leta 1936, torej pred 70 leti?

»Res je, že moj oče Franc je deloval v lovskih družbah v tistih časih, ko so občinska lovišča pri-

Na mestu, kjer je zdaj dom LD Globoko, so padla prva drevesa.

dobili na licitaciji. Lovišče Občine Globoko je takrat dobil v zakup **Ivan Urek**, ki je bil tudi župan v Globokem in poslanec JNS v Beogradu. Lovišče Občine Bojsno pa je zakupil **Miloš Premelč** iz Župelevca. Zakupnik Urek je svojo lovsko družbo izkoristil tudi za politično delovanje, kar je v družbo prineslo razprtije in škodo lovstvu. So pa njegovi družabniki v lovišče naselili prve fazane, ki so se nato kar lepo prilagodili na nove življenjske razmere. Leta 1935 sta se združili obe občini in jeseni je bila nova licitacija. Urekovi politični nasprotniki so se združili in pri licitaciji podprli tvojega starega očeta **Martina Lepšino**. Ko so v začetku leta 1936 začeli upravljati lovišče, sem kot mlad zapriseženi lovski čuvaj začel sodelovati tudi sam. Urek nam je nagajal in finančno slabil lovsko družbo s pozivom prebivalcem, naj prijavljajo škodo, ki jo je povzročala divjad. Vendar pa je lovška družba uredila svoje vrste in pri skupnih lovih doživela veliko lepih skupnih trenutkov. Toda leto 1941 je prineslo okupacijo, oddajo lovskega orožja in streliva, preseljevanje prebivalstva v taborišča v Šlezijo in še drugam. Naša družina je sicer ostala doma, pomagala pri odporu in v strahu spremljala premike okupatorske vojske. Doma sta bila sicer kmetija in mlin, tako da posebnega pomanjkanja ni bilo, bila pa sta strah in negotovost pred prihodnostjo. »

No, vojna je bila leta 1945 končana in začelo se je novo obdobje tudi na področju lovstva. Prve lovske družine so bile ustanovljene že kmalu po osvoboditvi.

»Res so se nekatere lovske skupine organizirale že takoj po končani vojni. Toda naši sokrajani so morali najprej urediti svoja

domovanja, pa tudi do lovskega orožja ni bilo lahko priti. Zato je bil ustanovni občni zbor naše Lovske družine Globoko 10. 5. 1946 v prostorih takratnega KLO Globoko. Lovišče je poleg površine, ki smo jo imeli pred vojno, dobilo še rajon Dobrava, kjer so pred vojno lovili družabniki grofa Attemsja. Ker so okupatorji s svojimi pomagači prirejali tudi organizirane love, partizanski borci pa so si pri prehrani pomagali z divjadjo, je bilo lovišče bolj ali manj prazno. Najpogostejša divjad so bile namreč lisice in ujede. Pa še glede na površino lovišča so število članov omejili na 12. Prvo zakupno pogodbo sta 3. 12. 1946 podpisala **Franc Podvinski**, prvi starešina, in **Franc Petan**, tajnik. Takoj so sklenili dosti oster dogovor o načinu lova, o medsebojnih razmerjih in obveznostih v LD v šestih točkah; celo z možnostjo izključitve iz članstva. V prvem letu je bil plen: 48 zajcev, 5 lisic, 1 divja gos, 1 klateški pes, 2 mački ter nekaj vran, šoj in srak. Lov na srnjad je bil dovoljen še s šibrami PP, leta 1948 pa smo od našega člana odkupili prvo puš-

ko risanico, ki so jo nato za lov na srnjad izmenično uporabljali vsi člani. »

Težave zaradi majhne površine lovišča in tudi nekatere politične odločitve so menda posegle tudi v organiziranost LD?

»Tako je! Leta 1949 smo bili priključeni LD Pišce. Toda delovanje pod skupno streho ni nikoli zaživelo, saj smo še naprej delovali vsak v svojem delu lovišča, povezani pa smo bili le organizacijsko in administrativno. Ko pa je leta 1954 novi zakon omogočil prehod na staro, smo se takoj dogovorili o razdružitvi. Tako smo 4. 9. 1954 ponovno sklicali ustanovitveni občni zbor LD Globoko. Takrat sem prevzel delo tajnika, ki sem ga nato opravljal do vse do leta 1978. Hkrati smo dobili še del lovišča

je bilo leta 1958. Tudi aktivnost članov se je še vedno stopnjevala, saj smo leta 1970 uspeli organizirati tudi prvo tekmo na novem strelišču, kjer je pozneje zrasel še novi lovski dom. Strelstvo je našlo svoje mesto med člani in je še vedno del lovskega udejstvovanja. Med člani LD in na splošno med krajani je bila vedno prisotna pesem. Tako je leta 1971 dozorela ideja o ustanovitvi Lovskega pevskega zbora, ki je nato s svojim delovanjem in organizacijo prvega in nato še jubilejnih koncertov, vse do 30., zaoral ledino na kulturnem področju. Leta 1973 smo se z LD Brežice, Dobova in Kapele odločili za izpušcanje in gojitev damjakov, kar pa je po dobrih 20 letih zaradi različnih dejavnikov doživelo klavrn konec. V teh letih je bil pomemben vir prihodka

Po enem izmed skupnih lovov LD Globoko

in tudi nekaj članov iz ukinjene LD Sromlje, ki je prenehala delovati zaradi slabega gospodarjenja z loviščem. Tudi številčnost divjadi se je v teh letih že povečala. Člani so bili vedno bolj aktivni, in to na več področjih. Organizirali smo tudi že prve tekme v streljanju na glinaste golobe; to

lovni turizem, ki smo ga člani intenzivno razvijali. K nam so v goste prihajali različni lovci, največ je bilo Italijanov. V lovišče smo vlagali veliko fazanjih kebkov, pa tudi stalež druge male divjadi je bil zelo velik. Polja še niso bila tako intenzivno obdelana kot dandanes, veliko je bilo golosekov in zaraščenih rokavov Gabernice ter drugih robov. Zdaj meliorirano in očiščeno zemljišče ni primerno za gojitev male divjadi, pa še veliko drugih vplivov negativno deluje na divjad v lovišču. »

Aktivno se sicer ne udeležuješ več skupnih lovov, še vedno pa si prisoten na vseh druženjih. Vedno prideš pogledat tudi tekovanje v lovske strelstvu, pa na zadnji pogon po lovu veteranov, na skupščino in še kam. Kako gledaš na stvari v lovstvu danes?

»V naši lovski družini se še naprej veliko ustvarja, preveč pa

Člani LD Globoko s svojim ustanovnim članom, Ivanom Podvinskim

je prav gotovo administriranja in veliko premalo lovskega druženja na lovih in zadnjih pogonih. Tudi življenje je drugače tempirano, vsem se nekam mudi. Čeprav so prevozna sredstva vsem dosegljiva, ste za vse prepočasni. Mi smo hodili peš, morda s kolesom, pa nismo ničesar zamudili... Ker nas je bilo manj, smo se o vsem lažje dogovorili. Vse je bilo bolj sproščeno, čeprav smo imeli manj denarja in veliko slabšo lovsko opremo. Toda še vedno rad pridem v vašo družbo in če mi bo zdravje služilo, vam bom s svojo prisotnostjo še kdaj naredil »gužvo«.

Ivan, hvala za toliko dragocene podatke. Hvala za dosedanja pomoč pri delu v lovski družini. Upam, da bomo našo dobro tradicijo nadaljevali in se ob vsakokratnem druženju spominjali vseh lepih skupnih trenutkov.

Dušan Lepšina
LD Globoko

Uspešno gospodarjenje z divjadjo na tromeji na Goričkem

Lovci LD Grad - Kuzma tradicionalno gojijo lovske šege in navade

Na Goričkem v Prekmurju, na tromeji Slovenije, Avstrije in Madžarske, sicer ravne prekmurske ravnice počasi začnejo nekoliko rebrasto prehajati v idilično hribovje. Le-to je poraščeeno z mešanim gozdom, vmes pa so tudi težko prehodni gozdni predeli s temnimi globačami, med katerimi so kmečke vasice, kjer že stoletja živijo pridni in zavedni rodovi Slovencev. Tod sta se že leta 1954 prijateljsko združili LD Matjaševci in LD Grad, ki od tedaj uspešno opravljata lovsko poslanstvo **LD Grad - Kuzma**. Čeprav tamkajšnja lovska družina, ki je organizacijsko povezana v območno ZLD Prekmurje, šteje samo 33 članov, med katerimi skoraj prevladujejo starejši lovci, upravlja kar s 3.500 ha velikim loviščem. Poleg vestnega in odgovornega gospodarjenja z divjadjo, saj je v loviščih LD Grad - Kuzma mnogo divjadi (srnjad, jelenjad in divji prašič), morajo tamkajšnji lovci veliko postoriti tudi v loviščih in pri gradnji novega, dokaj velikega lovskega doma, ki še ni povsem nared.

V LD Grad - Kuzma veliko pozornosti namenjajo tradicionalnim lovskim šegam in navadam. Najbolj pestri so vsekakor »lovski krsti« mladih »zelencev«.

Starešina LD Grad - Kuzma **Franc Solar**, ki že peti mandat opravlja odgovorno delo starešine, je predvsem zaradi svojega neutrudnega in prizadevnega dela ter pravilnega tovariškega odnosa do solovcev in drugih krajanov nedvomno lovec in lovski funkcionar, ki ga imajo vsi radi. Sam rad pove, da uspehi v LD ne morejo izostati, če je delo opravljeno kolektivno in složno. »Pa kljub temu so obdobja, v katerih ne gre vse tako, kot bi želeli. Čeprav smo si lani vsi prizadevali uresničiti predpisani letni načrt odstrela in smo večkrat povabili na lov tudi lovske prijatelje iz drugih krajev Slovenije, nismo uspeli v celoti uresničiti načrta odstrela. Tako nam je uspelo od načrtovanih 15 glav jelenjadi upleniti samo 8 živali. Nekoliko uspešnejši smo bili pri odstrelu divjih prašičev, saj smo jih od 35 načrtovanih odstrelili kar 28. Nič manj uspešni nismo bili tudi pri odstrelu srnjadi, saj smo od 110 načrtovanih uplenili 90 glav srnjadi,« je povedal naš sogovornik. »Sicer pa tudi v naši lovski družini, ki svoje lovske naloge opravlja v dokaj zdravem in bogatem naravnem okolju, v katerem divjad nima težav s prehranjevanjem, že kar nekaj časa ocenjujemo, da se kljub ugodnim razmeram telesne teže srnjadi manjšajo. Tudi rogovja srnjakov niso več tako močna, kot so bila še pred nekaj leti. Ugotavljamo namreč, da srnjad tudi na našem koncu nima potrebnega miru. Zaradi ljudi pa tudi zaradi številne jelenjadi in divjih prašičev, ki vedno bolj naseljujejo območja, kjer se najraje združuje srnjad,« je poudaril Franc.

Že kar nekaj let imajo tamkajšnji lovci ne malo težav tudi pri gojitvi in odstrelu male divjadi. Čeprav doline proti tromeji

Franc Solar, starešina LD Grad - Kuzma, nam je izčrpno predstavil njihovo lovišče.

nudijo veliko naravnih skrivališč za poljskega zajca in fazana ter kmetje tu in tam ne pospravijo vsega pridelka, se je številčnost male divjadi že pred več kot desetimi leti zelo zmanjšala. Šele pred dvema letoma so samo za domače lovci spet začeli organizirati lov na malo divjad, saj sta si poljski zajec in fazan zelo opomogla. »Da bi ohranili vedno bolj redkega poljskega zajca in fazana, smo lov naju povsem opustili že pred dvanajstimi leti. Tako smo ohranili že precej načeto populacijo zajca in fazana. Čeprav na cestah še vedno povozijo precej zajcev, se populacija zadnja leta le vidno povečuje. V našem lovišču je opaziti vedno več tudi naravnega fazana. Umetno vzrejenih mi ne spuščamo v naravo, saj menimo, da tja ne sodijo, ker se v naravnem okolju ne znajdejo in so zgolj hrana plenilec! Res pa je, da na razmnoževanje poljskega zajca in fazana veliko vpliva več dejavnikov v okolju, v katerem živita. Sodobno kmetovanje zajcu in fa-

zanu že mnogo let ni naklonjeno,« meni Solar.

V LD Grad - Kuzma se morajo vedno bolj ukvarjati tudi s preprečevanjem in plačevanjem škod, ki jo divjad naredi na velikih kmetijskih površinah. Veliko divjadi vsako leto povozijo tudi na cestah. »Največ škode je zaradi velikega števila jelenjadi in divjih prašičev. Naše lovišče namreč obdajajo tuja in domača lovišča, v katerih je veliko te divjadi. Zato ni mogoče nadzorovati njenega gibanja. Tako tudi ni mogoče zaščititi veliko obdelanih kmetijskih površin. Ne vem, kako bi bilo, če ne bi imeli zelo dobrih odnosov s kmeti in drugimi uporabniki zemljišč. Tako vsako leto namenimo za plačilo škod okrog 700 tisoč sit. Ponekod morajo za plačilo škod nameniti mnogo več denarja. Čeprav na območjih, kjer divjad najraje prečka številne ceste, nameščamo tudi kemijska odvrčala (repelente), ceste še vedno terjajo velik davek divjadi. Menim, da zaradi velikega cestnega prometa lovci postajamo nemočni pri učinkoviti zaščiti divjadi,« je menil starešina.

Kot že rečeno, lovci LD Grad - Kuzma radi povabijo v goste svoje lovske tovariše, in sicer tako iz sosednjih LD in od drugod. Veliko pozornosti namenjajo tudi lovskega turizmu. Poleg tega, da organizirajo skupne love na divjega prašiča za tuje lovce, vsako leto za lovni turizem namenijo 12 do 15 trofejnih srnjakov. Dobro sodelujejo tudi s koroško LD Bukovje. Zelo pri srcu so jim lovci LD Peca - Mežica, saj so mežiški lovci znani po dobri volji in humorju, pa tudi zaradi lovskega okteta, ki jih rad spremlja povsod. Tako je bilo tudi drugo januarsko soboto, ko je na tromeji na Goričkem potekal lov na divje prašiče. Takrat je bil z njimi še njihov starešina **Pavel Steblovnik**. Tisti dan je bil poseben pomemben za dva mlada lovca: **Borisa Šipka**, člana LD Peca, ki je bil krščen za divjega prašiča, predvsem pa za mladega lovca »zelenca« **Karla Saleja**, člana LD Grad - Kuzma, ko sta ponosno prestala vse zahtevne naloge in pasti dokaj zahtevnega lovskega krsta. Častno razodišče je vodil domači lovec **Roman Vergan**, neizprosni tožilec pa je bil **Jože Seršen**, starešina LD Kobilje. Oba mlada lovca je v navzočnosti več kot 70 lovcev in drugih ljubiteljev zelene bratovščine, pri krstu je bila prisotna tudi žena **Karla**, krstil znani koroški lovec **Mirko Skudnik**.

Franc Rotar

34. tradicionalni lov v Dobravi

5. februarja 2006 smo lovci LD Brežice, Globoko, Dobova in Kapele organizirali že 34. tradicionalni »bazenski« lov na plenilce v Dobravi. Prvotni in temeljni namen lova je bil preštevanje divjadi, zlasti populacije damjakov, ki so bili naseljeni v gozd Dobrava. Zdaj, ko teh jelenov ni več, potrebe sicer ni, tradicija lovov pa je ostala. Tako je glavni namen tega lova le še družabna sklenitev lovske sezone. Omeniti moramo, da je območje naših lovskih družin nekdaj tvorilo tudi lovskogojitveni bazen (LGB) znotraj lovskogojitvenega območja (LGO). Dandanes organizacije v takšnem pomenu ni več, vendar so se starešine naših lovskih družin vseeno sestali in pripravili lov ter med drugim sprejeli tudi sklep, da LGB ostane organiziran po starem, na neformalni ravni, in sicer zaradi izmenjave informacij, boljšega sodelovanja na naravovarstvenem področju dela, zlasti pa zaradi sodelovanja ob aktivnostih, ki jih vpeljuje program *Natura 2000*.

Okrog 120 lovcev se nas je zbralo na zbornem mestu pred lovsko kočjo LD Brežice v čudovitem zimskem jutru. Ob 9. uri je lovovodja **Ivan Šepec** sklical zbor lovcev, pojasnil pravila lova in v žrebanje ponudil številke stojišč. Nato smo s pomočniki lovovodje odšli na stojišča. Lov je potekal od 10. do 11. ure. Kmalu je padlo nekaj strelav. Na koncu sta bili pred zbor lovcev položeni dve lisici, ki ju je uplenil isti lovec. Menda ju je pobral po enem samem strelu. Vsekakor je imel je precej »lovске sreče«

Zbor lovcev na tradicionalnem 34. februarjem lovu na lisice v Dobravi, na katerem sodelujejo člani LD Brežice, LD Globoko, LD Dobova in LD Kapele.

tudi glede na dejstvo, da je pred tem lovom doživel lovski krst. Lisice tudi ne bi bile lisice, če ne bi kar tri prelisile lovce na stojiščih in si tako ohranile cel kožu.

Čeprav v minuli sezoni nismo opažali večjega števila lisic, se pri njih vztrajno pojavljajo garje oz. pršica *Sarcoptes canis*. To so mikroskopsko majhne živalce, ki v kožo lisic (tudi psov, vseh vrst kun in mačk) vrtajo rove in se hranijo s telesnimi sokovi, kar povzroča srbenje, vnetja in izgubo dlake. Na takih mestih se pojavljajo tudi krastave rane. Za žival je to zelo huda bolezen, ki se najprej pojavlja na koncu repa in vršičkih uhljev, nakar se lahko razširi na celotno telo. Povzroča tudi strahotno srbenje. Na koncu žival praviloma pogine v mukah. Domnevamo, da je to predvsem odziv narave na peroralno vakcinacijo (cepljenje prek ust) lisic

proti gozdni steklini. Obe bolezni sta zoonozi s tem, da so garje neprimerno manj nevarne za človeka kot steklina. Za lisičje garje je tudi značilno, da so prisotne skoraj pri vsaki živali, saj živijo tudi na koži. Bolezen pa izbruhne šele, ko se v naravi zelo poveča številčnost lisic.

Po pozdravu lovini je ob ognju na prostem sledila malica. Ta čas so lovci izkoristili za pozdrave, izmenjavo izkušenj, šale pa tudi zapeli so. V prijaznih pomenkih in ob prijetnih zvokih pesmi smo se v Dobravi zadržali še kar nekaj časa.

Branko Tucovič

Občni zbor LD Rakek

V soboto, 4. 3. 2006, smo se lovci **LD Rakek** sestali na rednem letnem občnem zboru. Pregledali smo dejavnost družine v minulemu letu. Skupna ugotovitev po prebranih poročilih je bila, da je bilo minulo leto mnogo dogodkov, ki so, velikokrat po nepotrebnem, burili duhove v vrstah slovenskih lovcev. Kljub vsemu pa je bilo minulo leto za družino uspešno tako pri gospodarjenju kot na področju društvene dejavnosti. Načrt odstrela je bil uresničen v celoti, pri čemer je pomembno, da je bil odstrel opravljen tudi z načrtovano strukturo.

Na splošno je bilo dela kar precej. Poleg obveznih ur, ki jih mora opraviti vsak član LD do 60. leta starosti, smo opravili tri delovno intenzivne akcije. Poleg redne letne košnje je bilo obnovljenih nekaj prež in krmišč,

opravljena so bila tudi vzdrževalna dela na vseh treh lovskih kočah. Udeležili smo se čistilne akcije in redno skrbeli za urejenost okolice spomenika padlim borcem v Rakovem Škocjanu. LD Rakek že vrsto let uspešno sodeluje s šolsko mladino. Letos smo organizirali naravoslovni dan za podružnično šola Rudolfa Maistra na Uncu. Za 27. april smo se odpravili že na osmi izlet s terenskimi vozili pod geslom Spoznavajmo Slovenijo. Poskrbeli smo za tretje tekmovanje v balinanju, *Brzkov memorial*, v spomin na preminulega lovskega tovariša in dolgoletnega gospodarja LD **Marjana Brzka**. Na tekmovanju so sodelovale sosednje LD in krajevni gasilci. Naši lovski tehniki in čuvaji so se udeležili že tradicionalnega srečanja, ki jih omenjeni organizirajo pod okriljem ZLD Notranjske – Cerknica. Trije naši člani so se udeležili seminarja za predavatelje, ki ga je organizirala LZS. Uspešno smo začeli uporabljati program Lisjak, opravili smo praktični del izpitov za lovske pripravnike, udeležili smo se lova v pobrateni LD Slovenske Konjice. Za novo leto smo obiskali naše starejše lovce.

Poseben poudarek je bil namenjen pripravam na praznovanje 60-letnice ustanovitve naše LD in 85-letnici ustanovitve prvega lovskega kluba Smrjak na Rakeku, ki ju bomo obeležili letos, pa tudi disciplini na skupnih lovih, Zakonu o divjadi in lovstvu, pri čemer je bila posebej izpostavljena smotnost glede določene lovne dobe na polha, posebno še določilo, da polh spada med lovno divjad. Prav slednje, čeprav se bo lovec z drugih območij Slovenije morda zazdelo čudno, prinaša precej zapletov in težav, predvsem pa prekinja večstoletno močno tradicijo poljšega lova na Notranjskem. Povrh vsega ta novost po izkušnjah prekaljenih notranjskih polharjev prav v ničemer ne prispeva k ohranjanju navadnega polha (*Glis glis*) na Slovenskem. Govorili smo tudi o novem LUO, predvsem o delovanju OZUL, ki smo ga na Notranjskem ustanovili prvi v Sloveniji, vendar z njegovim načinom delovanja, vsaj doslej, nismo zadovoljni.

Na koncu smo izročili tudi družinska priznanja, in sicer plaketo LD **Davorinu Kogej** za uspešno vodenje LD, priznanje LD pa **Cirilu Vidrihu** in **Andreju Modicu** za delo v organih LD Rakek.

Edvard Lenarčič

Foto: B. Tucovič

Ena od uplenjenih dveh lisic je kazala znake očitne garjivosti, tri lisice pa so srečno ušle iz pogona.

Anton - Tone Brodnjak, član LD Malečnik - Košaki, je letos 9. 1. 2006 praznoval svojo 80. obletnico življenja.

Rodil se je leta 1926 v Lovrencu na Dravskem polju. Uka žega ga je iz rojstnega kraja zapeljala v gimnazijo v Maribor. V času 2. svetovne vojne se je kot 17-letni mladenič leta 1943 pridružil partizanom Lackovega oddela na Pohorju. Po vojni je končal Višjo prometno šolo v Beogradu in nato še VEKŠ v Mariboru. Večji del službovanja na železnici je opravljal vodilna in vodstvena dela in bil svojemu poklicu vedno v celoti predan – vedno le kot »železničar«.

V vrste zelene bratovščine se je Tone, kot ustanovni član LD Starše, vključil leta 1947, od leta 1953 pa je član LD Malečnik.

Tone je v naši LD opravljal veliko odgovornih funkcij: bil je blagajnik (1963–1968), podpredsednik LD (1970–1978 in 1983–1985), predsednik NO LD (1960–1963 in 1979–1983), predsednik disciplinskega razsodišča LD (1968–1974, 1979–1981 in 1989–1995), vodja revirja (1965–1988), kinološki referent (1959–1963), član gradbenega odbora za gradnjo lovskega doma (1969–1970). Z vsemi naštetimi funkcijami v LD si je pridobil 20 let delovanja v UO LD. Bil je tudi predsednik NO LKD Maribor (1987–1991), član komisije za lovni turizem pri ZLD Maribor (19885–1989), leta 1978 pa je bil predsednik organizacijskega odbora za 5. srečanje lovske pevskih zborov v Mariboru.

Za Tonetova prizadevanja pri gojitvi divjadi, za dobre medsebojne odnose in napredek v lovstvu ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. in II. stopnje. LD Malečnik mu je podelila zlato plaketo, LZ Maribor pa prav tako plaketo. Od KZS je za zasluge na kinološkem področju prejel srebrni in zlati znak ter red II. stopnje. Zdaj je Tone tudi častni član LD Starše in naše LD.

Dragi Tone! Lovci LD Malečnik - Košaki se ti iskreno zahvaljujemo za vse, kar si v 60 letih svojega lovskega udejstvovanja dobrega storil za divjad in lovstvo nasploh. Še vedno velja tista tvoja: »Mi pa ostanemo, kakor smo b'li, enega duha, ene krvi! Vince pijemo, zdravljico pojemo, trč, pa izprazni svoj vrč!«

LD Malečnik - Košaki - J. G.

Ko je naš **Martin Kerhe** ob vznosu zmeraj zelene Pohorja zagledal luč sveta, je pokrajino pokrivala snežna odeja. Težko je reči, ali so mu rojnice že ob rojstvu napovedale, da bo lovec. Kot sam pravi, pa si je že kot kratkohladičnik to želel postati. K temu so veliko prispevali tudi nekoliko starejši prijatelji, s katerimi je rad zahajal v naravo. Željo je uresničil potem, ko je spoznal brhko slovenskogoriško dekle, s katero sta si obljubila zvestobo do groba. Tako lahko brez pretiravanja rečemo, da ga je v lovske vrste pripeljala tista, prava ljubezen. Julka je bila namreč hči nestorja šentiljskih

lovcev. Kmalu potem, ko je vzplamela iskra ljubezni, je Martin postal lovec naše LD Šentilj (Šentilj v Slovenskih goricah).

Naš jubilar Martin se je rodil 17. 12. 1930 v Hočah pri Mariboru. Tam je obiskoval tudi osnovno šolo in kraju ostal zvest vse do današnjih dni – 75 let. Po učni dobi in pridobitvi kvalifikacije je kratek čas služboval v GP Konstruktor, po odsluženju vojaškega roka in vse do upokojitve pa je bil zvest mariborskemu gigantu TAM-u.

Član naše LD je postal leta 1957. Bil je in je še vedno delaven lovec. Rad ima naravo in v njej pristoživečo divjad. V dobro le-te mu ni bilo žal uric, ki ji je preživel v lovišču. Dolgo je bil vodja revirja, v katerem so bila pozimi skrbno založena krmišča za malo divjad (fazane). Skrbel je tudi za lovske naprave, predvsem prostostoječe preže, smrdaj pa je imela založene solnice.

Že kot mlad lovec je spoznal, da brez dobro šolanega psa ni uspešnega lova na malo divjad. In od takrat naprej so bili španjeli in prepelčarji njegovi zvesti spremljevalci. Bili so pridni in ubogljivi.

Naš jubilar je bil aktiven tudi v društveni dejavnosti. Član UO LD je bil od 1966 do 1968, tri mandatna obdobja, od 1. 1992 do 2002, je bil kinološki referent LD, en mandat je bil član nadzornega odbora, več mandatorov pa član disciplinske komisije. Kar 25 let je bil vodja revirja, skrben in strog lovovodja pa je bil od 1983 do 2001. Rad je sodeloval tudi na zadnjih pogonih in drugih tovariških srečanjih lovcev ter njihovih boljših polovic. Z veseljem je stopil in še vedno stopi v krog pevcev, iz grl katerih poslušamo lovske, narodne in ponarodele pesmi.

Za svoje dolgoletno lovsko in društveno delo je dobil priznanje LD, LZS pa mu je podelila znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje. Za prizadevano delo se mu je oddolžila tudi Kinološka zveza Slovenije, ki ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za zasluge na kinološkem področju. Za uspešno 46-letno vodenje lovske psos je dobil pisni priznanji LKD Maribor in KZS.

Ob življenjskem jubileju – 75. obletnici – smo mu šentiljski lovci krepko stisnili roko, mu zaželeli lopo jesen življenja tudi v prihodnje ter izrazili željo, da bi nasmejani, dobre volje in poln delovne vneme še dolgo prihajal med nas in v revirje tu, ob samo še navidezni državni meji – v slikovite Slovenske gorice. Lovski tovariši so mu v lepo urejenem lovskega domu, ki ga je zavzeto pomagal graditi tudi on, zapeli znano lovsko *Jest sn en frišten jager*.

LD Šentilj v Slovenskih goricah - L. Z.

V lovske vrstah LD Kranjska Gora je 5. marca 2006 praznoval svoj visoki življenjski jubilej, 80-letnico, naš zasluzni član in dobro znani goranjski lovec **Vid Černe**.

Vid je luč sveta zagledal v napredni kranjskogorski kmečki družini, kjer je preživel tudi mladostna leta. Nekaj vojnih let je bil kot »nesrečni letnik« silno mobiliziran v nemško

vojsko. Izšolal se je za strojnega tehnika in bil do upokojitve v turizmu gonilna sila kraja, saj je bil dolga leta direktor Žičnice – Kranjska Gora ter vpliven in kritičen družbenopolitični delavec.

Po upokojitvi mu je ostalo na voljo več prostega časa tudi za lov in pisanje, tako da je v zbirki svojih knjig z besedo in fotografijo predstavil to, kar je zbiral ves čas: narodno blago, ohranjeno za zanamce. Še vedno piše in idej za različne knjige mu nikakor ne zmanjka. Med lovci LD večkrat predstavi tudi prevedene članke iz tujega lovskega tiska, prav tako je tudi redni dopisnik Lovca.

V lovske vrste se je vključil leta 1953. Veliko dela je namenil lovski organizaciji in živalskemu svetu – divjadi. Z veseljem in velikim čutom za odgovornost je vedno prevzel vse naloge v LD pa tudi v okviru ZLD Gorenjske, kjer je bil vrsto let član IO. V LD Kranjska Gora je ves čas

opravljal odgovorne funkcije: tajnik je bil od leta 1955 do leta 1957, starešina pa od leta 1964 do leta 1966 in od 1985 do leta 1988.

Za svoje vestno delo v lovstvu je prejel tudi priznanja in odlikovanja: znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje, od ZLD Gorenjske plaketi, LD Kranjska Gora pa mu je kot zaslužnemu članu prav tako izročila priznanje.

Lovci LD Kranjska Gora in širše Vida poznamo kot izjemnega in pravičnega lovca, tudi dobrega strelca in gonilno silo LD, predvsem pa kot uglednega človeka.

Videk, ob tvojem življenjskem jubileju ti želimo lovci LD Kranjska Gora še naprej trdnega zdravlja in vsega lepega, predvsem pa, da bi v našem lovišču med zeleno bratovščino preživel svojo jesen še dolgo vrsto let.

LD Kranjska Gora - S. S. Uredništvo Lovca

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

80-letnico

Stanko Borneker, LD Oplotnica
Anton Hojnik, LD Šentjur pri Celju
Slavko Krašovec, LD Žalec
Stanko Kraut, KPL Celovec
Jože Kuntarič, LD Rečica pri Laškem
Ciril Nemec, LD Bresnica, Podgorci
Silvan Stranciach, DLS FJK Doberdob
Bazilij Uršič, LD Jelenk

75-letnico

Ivan Ambrožič, LD Laze
Slavko Češek, LD Tržišče
Krsto Dimitrovski, LD Cerklje ob Krki
Jože Drugovčič, LD Dobova
Franc Eršter, LD Otočec
Janez Froelich, LD Logatec
Janez Gačnik, LD Dobrepolje
Emil Hočever, LD Turjak
Virgillij Jerman, LD Marezige
Rado Kasjak, LD Puščava, Lovrenc na Pohorju
Franc Kastelic, LD Šentvid pri Stični
Franc Kočever, LD Metlika
Stane Lavrič, LD Loški Potok
Fabio Medica, LD Izola
Ivan Moravec, LD Velika Nedelja
Jože Oman, LD Škofja Loka
Anton Petrovič, LD Zavrč
Janez Podgornik, LD Trebuša
Zoran Rautner, LD Jezersko
Ludvik Rus, LD Velike Poljane
Anton Skobir, LD Podgorje
Anton Slemenšek, LD Pogorevc
Janez Šraj, LD Gornji Grad
Ivan Zalar, LD Senovo
Edo Zavrl, LD Šentrupert
Marjan Zupan, LD Stol, Žirovnica
Ivan Žalec, LD Sinji Vrh

70-letnico

Slavko Banjad, LD Hoče
Lovrenc Bonča, LD Javornik

Srečo Božnar, LD Polhov Gradec
Janez Češnovar, LD Zagorje ob Savi
Jakob Godejša, LD Grahovo pri Cerknici
Alojz Gojčič, LD Starše
Ladislav Gor, LD Žalec
Alojz Grazer, LD Velunja, Šoštanj
Ferdo Hodnik, LD Golavabuka
Jože Imperl, LD Zabukovje
Avugst Jeromelj, LD Podgorje
Vid Kambič, LD Gradac
Vlado Kenda, LD Porezen, Cerkno
Miroslav Kocjančič, LD Kočevje
Edo Kofler, LD Sovodenj
Janez Kovač, LD Borovnica
Mirko Kovač, LD Hrstnik
Stane Kovačič, LD Dobrič
Stane Lagoj, LD Gradišče, Košana
Alojz Lavrin, LD Mlinše
Marjan Lavrin, LD Izlake
Franc Makuc, LD Rakitna
Adolf Mikložič, LD Dravograd
Julij Pap, LD Prosenjakovci
Alojz Pelicon, LD Štanjel
Stanko Peternej, LD Sorica
Janez Plaustejner, LD Rače
Franc Pribošek, LD Artiče
Srečo Pušnik, LD Boč na Kozjaku
Trifun Radenovič, LD Gorica
Ludvik Racek, LD Dolenja vas
Silvano Rojc, LD Kojnik, Podgorje
Rino Sabadin, LD Marezige
Ivan Sintič, LD Veliki Podlog
Aleksander Skok, LD Menges
Jože Šiftar, LD Pečarovci
Franc Trstenjak, LD Središče ob Dravi
Stane Vehovec, LD Grosuplje
Franc Vidergar, LD Moravče
Anton Zidanšek, LD Slovenske Konjice
Ivan Žalec, LD Sinji Vrh

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Foto: G. Bolčina - Diana

Zaradi ljubezni do petja in narave - vodja Lovskega okteta LD Peca - Mežica

Znano je, da Korošci radi pozujemo in vedno znova dokazujemo, da je Koroška prava zibelka naše slovenske pesmi. Zavedamo se tudi, da sta pesem ali melodija iz narave. To je pesem lova, starejša od vseh drugih. Njen vpliv na človeka se je z razvojem večal in postaja vse bolj občuten. S pesmijo izpovedujemo veselje, žalost, ljubezen, tudi ljubezen do lova, gozda, polja, divjadi – skratka, ljubezen do narave!

Tudi v naši LD smo vedno radi prepevali na lovskih prireditvah, zato smo se na pobudo takratnega vodstva LD Peca - Mežica in nekaterih lovcev, ljubiteljev petja, odločili ustanoviti svoj Lovski oktet!

S prvo pevsko vajo smo začeli februarja 1983, vodil pa jo je dosednji pevovodja **Jože Grauf**. Ob nekem najinem kramljanju mi je pripovedoval med drugim tudi, da se je kot nelovec težko odločil za prevzem tako odgovorne naloge, vendar ga je premagala ljubezen do petja in narave. V zborovskem petju je sicer sodeloval že kot otrok v osnovni

šoli, nižji gimnaziji in pozneje v poklicu kot tehnik lesarske stroke.

Sodeloval je v moških in mešanih pevskih zborih in si tako ob dobrih pevovodjih kot samouk nabiral pevsko znanje. Bil je soustanovitelj moškega zbora Mežiški knapi, v katerem poje sedaj. Dolgo je vodil Cerkveni mešani pevski zbor v Mežici, kjer še vedno sodeluje, za kar je prejel priznanje mariborske škofije. Tudi Občina Mežica mu je podelila priznanje za dolgoletno delo na kulturnem področju. Pod njegovim vodenjem pojemo že 23 let. Slovensko pesem in lovsko kulturo smo ponesli večkrat v Liechtenstein, Švico, Avstrijo, Italijo, Hrvaško. Bili smo prireditelji 15. srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in rogostov v Mežici, sodelovali smo pri ustvarjanju videokasete Lovstvo na Slovenskem, posneli smo svojo kaseto in zgoščenko, veliko pojemo tudi v domačem okolju na raznih prireditvah. Doslej smo zabeležili že 536 javnih nastopov in 1.664 ur pevskih vaj.

Ko smo 23. februarja letos proslavljali v našem novem lovskem domu v Mežici, na njegovo povabilo za njegov 70. rojstni dan, smo mu iz srca zapeli pozdravno pesem Zadoni nam zadoni ... Sedanji predsednik okteta **Hubert Simetinger** mu je ob zahvalnem govoru izročil naše darilo, pevci pa smo mu z lepimi

željami iskreno čestitali.

Slavnosti se je udeležil tudi starešina naše LD **Pavel Steblovnik**, ki mu je čestital v imenu LD Peca - Mežica, in mu podaril spominsko sliko ter sporočil, da je LD s sklepom zbora lovcev njega in člana okteta **Eda Rastočnika** imenovala za častna člana LD Peca - Mežica.

Pepi, kot ga kličemo, se je zahvalil za čestitke in darila. Med drugim je povedal, da se med zeleno bratovščino vedno dobro počuti. Veseli ga, ker smo povsod lepo sprejeti, zelo vesel pa je, če oktet tudi lepo zapoje. Tudi skupnih lovov se rad udeležuje, je poudaril, saj so vedno povezani s petjem. Ob opazovanju

divjih živali v naravi je vedno podoživljal svoja mladostna leta!

Mirko Skudnik - Fridl
LD Peca - Mežica

Nevsakdanji »ulov«

Lanska polharska sezona (2005) bo našim polharjem ostala v spominu kot ena najrevnejših, kar zadeva ulov sivih košatorepov ponočnjakov. Nastavljene pasti so bile po večini stalno prazne, a so med polharji kljub temu ostali prijetni spomini po druženjih ob ognju sredi gozdov.

Da bo poljšja bera slaba, je bilo mogoče napovedati že spomladi, ko so se pokazali cvetovi bukve. Poletje je domnevo samo še potrdilo, saj na vejah ni bilo drugega kot listje in morda tu in tam kakšen žir. Da hrane ne bo dovolj, so polhi začutili že spomladi, ko so prilezli iz svojih polšin. Narava je pri takšnih predvidevanjih nezmotljiva; zato se tudi niso razmnoževali!

Bilo je v drugi polovici oktobra. Zelo se je ohladilo in že v nekaj dneh je z drevja odpadalo skoraj vse listje. Nedaleč stran od dobro uglajene stečine sem se odločil napraviti novo kalužo za jelenjad. V tla sem izkopal kotanjo, veliko približno 3 x 3 m. Odvečno zemljo sem odložil na njen rob in ga še dodatno utrdil. Med kopanjem sem naletel tudi na kakšen kamen. Ko sem tako odvalil nekoliko večjo skalo, se

Foto: F. Rotar

Jože Grauf, dolgoletni vodja LO LD Peca - Mežica, je prejšnji teden praznoval svojih 70 let.

Foto: L. Skvarča, Diana

Drevesni polh (*Dryomys nitedula*) se od navadnega razlikuje po manjši velikosti in črni lisi, ki se mu vleče od smrčka prek oči.

je pod njo prikazala za dve pesti velika vdolbina, v njej pa je ležala v klobčič zvita siva živalca. Polh.

Videti je bilo, da že spi zimsko »spanje«. Ker je bil videti prav majhen, sem domneval, da je poljšji mladič. Torej so se kljub slabemu obrodu bukve nekateri polhi le odločili za nadaljevanje svoje vrste. Sprva sem se ustrašil, da sem ga pri kopanju poškodoval, ker se ni premikal. Vzel sem ga med dlani, kjer se je napol otrepel polh počasi razklenil. Sledilo je presenečenje: od smrčka se mu je prek oči do uhljev vlekla črna progga. »O, to pa ne bo navaden polh (*Glis glis*), kakršne smo navajeni loviti. To ne bo nihče drug kot drevesni polh (*Dryomys nitedula*),« sem ga takoj prepoznal po njegovih značilnostih. Ko sem se ga dotaknil s prstom, se je z nogami odrinil od »napadalca« in zacvilil. Glas me je še najbolj spominjal na javkanje majhnih mačk.

Še enkrat sem pogledal vdolbino, ki je bila kakšnih dvajset centimetrov pod površjem. V njej ni bilo nobenega nastilja, samo zglajena zemlja. Spoznal sem, da sem mu pri kopanju uničil prezimovališče in ga tako otrepel ne morem pustiti na planem. Zato sem ga dal v prsni žep srajce in preden sem prišel do doma, se je že prebudil. Med potjo je ves čas »komentiral prevoz«, nazadnje pa je bil že trdno odločen, da bo na vsak način tudi izstopil.

Doma sem ga nastanil v odsluženo ptičjo kletko. Že prvo noč je postal ubežnik in naslednje jutro se je začelo iskanje po stanovanju. Dobra stran tega je bila, da je bil prah za omarami po dolgem času spet pometen – jesenska generalka. Sklenil sem, da če se bo zunaj otoplilo, ga bom od-

nesel nazaj v naravo, sicer pa bo moral počakati v ujetništvu do pomladi. Imel sem dovolj časa, da sem si ga temeljito ogledal.

Po velikosti je veliko manjši od navadnega polha, a nekoliko večji od podleska. Kožušček je zgoraj sivo rjav, pod vratom in na trebuhu pa umazano bel. Od smrčka se mu prek oči do uhljev vleče črna lisa. Ne preveč na gosto odlakan rep je približno toliko dolg kot trup. Na prednjih tačkah ima štiri, na zadnjih pa pet prstov. Po načinu gibanja bi mu prisodil, da je bližje mišjemu rodu kakor poljšjemu, vsaj po energičnosti gibov sodeč.

Čez nekaj dni se je otoplilo in odločil sem se, da ga vrnem v njegovo okolje, tja, kjer sem ga našel. Gotovo ima kje v bližini še kakšno skrivališče, kjer bo lahko prezimil. Za spomin mi je prijatelj Lojze napravil nekaj fotografij.

Andrej Logar
Logatec

Skalni strnad

Zima, kakršna je bila letos, me spominja na čase pred tridesetimi leti, ko je vsako zimo že zgodaj zapadlo veliko snega, nakar je pritisnil še hud mraz. Vmes je bila za krajši čas tudi odjuga, ki pa ni pobrala preveč snega. V našem kraju sta bili reka Savinja in Ljubnica domala vso letošnjo zimo zamrznjeni. Včasih se je led tako dvignil, da se je predvsem reka Ljubnica ponekod razlila iz svoje struge in zalila bližnje njive in trško gmajno, kjer se je čez leto pasla maloštevilna domača živina. V domačem kraju pa življenje tudi v tem času ni zamrlo.

Spominjam se, da je imela v naših krajih v tistih časih vsaka

hiša svoj kokošnjak, marsikje pa tudi hlev za govedo in svinjake za prašiče. Pozimi so se pred njimi zadrževale in prehranjevale velike jate rumenih strnadov. Kadar sem kot otrok lahko odšel pobirat jajca v kokošnjak, sem se vedno hitro zagnal, da se je velika jata strnadov in drugih ptic dvignila ter v strahu razbežala na vse strani. Pogosto se je v odprt kokošnjak zaletelo in ujelo tudi do deset ptic. Ujel sem eno po eno in si jo podrobno ogledal. Že takrat, v rani mladosti, sem občudoval njihovo lepoto perja in lahkotno težo, ki je bila v moji roki skoraj nezaznavna. Po krat-

kem občudovanju sem vsako ptico zopet previdno izpustil iz rok, da se je vrnila k svoji jati. Tudi vrišč njihovih glasov je bil izredno glasen in odmeven. Takrat je bilo življenje zelo živo.

Tudi letošnja zima mi je naklonila nenavaden strnadov obisk. V začetku januarja sem nekega mrzlega jutra pred domačim kozolcem na tleh zagledal nenavaden obarvano ptico. Takoj ko je vzletela s tal in se je v zraku oglasila s tankim piskom »zi, zi...«, sem pomislil na strnada. Na srečo je ptica zletela samo na sosedovo slivo v bližini naše hiše. Na hitro sem poiskal daljnogled in si jo podrobno ogledal. Ptica je bila izredno lepa. V spomin sem si vnesel vsako podrobnost,

ki sem jo opazil na njej. Posebno močno in temno poudarjeni »brki« pod kljunom in temna progga prek oči so bili tako izraziti, da sem si jih dobro zapomnil. Pri vzletu s tal sem v repu opazil zunanja bela peresa. V ornitološkem priročniku sem najprej poiskal strnade in takoj ugotovil, da je na dvorišču pred kozolcem hrano iskal **skalni strnad** (*Emberiza cia*). Odkritja ptice sem bil zelo vesel. Kot posebno značilnost sem pozneje še ugotovil, da skalni strnad pride zelo zgodaj zjutraj iskat hrano, tudi do pol ure pred drugimi pticami. Čez dan odleti neznano kam, proti večeru pa se zopet vrne in hrano išče na tleh do poznega mraka. Prenčuje kar na kozolcu, kjer si najde svoj mir.

Do letos se nisem še nikjer v naših krajih ali bližnji okolici srečal s skalnim strnadom niti nisem slišal, da živi pri nas. Tudi v naši strokovni literaturi je najti zelo malo podatkov o opazovanjih skalnega strnada pri nas.

Zima v naših krajih (ko to pišem – 31. 1. 2006) še vedno traja in tudi skalni strnad še vedno pred našim kozolcem brska za hrano, ki mu jo nasujem vsak dan. Jutra in dnevi, ko na tleh pred kozolcem zagledam strnada, so lepša ...

Milan Cerar
Ljubno

Ugibanj o jelenu brez uhljev ni več!

Ljubitelji narave in lova, ki so v zadnjih petnajstih letih na krmišču v Jelendolu opazovali divjad, nikakor niso mogli spregledati postavnega, starega jelena kapitalca, ki pa je bil za razliko od drugih brez obeh uhljev.

Prvič je bil kot lep, obetajoč dvanajsterak v 4. ali 5. letu starosti opažen že brez uhljev pozimi 1992–93. Pred tem ni nikoli kakor koli odstopal od drugih jelenov, pozneje pa je lepo napredoval in je leta 2000 v ruku končal svoje 13- ali 14-letno življenjsko obdobje. Vsa zadnja leta je redno hodil na krmišče, pozimi se je zadrževal v tropu, čez leto pa je živel kot samotar. Le nekajkrat so ga opazili v ruku.

Lani se je bistremu očesu lovca, ko je oprezal za odpadlim rogovjem, ponudil prizor, ki ni ravno pogost. Nedaleč od krmišča, na pobočju, kjer se jelenjad navadno ni zadrževala, je iz trave štrlelo nekaj, ki je bilo podobno rogovju. Za profesionalca je to

Brezuhi jelen s tropom na krmišču v Jelendolu

Srednji fotografiji prikazujeta brezuhega jelena po uplenitvi (za rogove mu je bilo prisojenih 200 točk CIC), na spodnji fotografiji pa je v travi najdeni rog, ki je razkril oziroma potrdil domneve Zdenka Primožiča, poklicnega lovskega čuvaja v Jelendolu, LPN - Kozorog.

izziv in uganka je bila razrešena. Odpadli rog je bil na tistem mestu najden maja 2005, po približno 14 letih, ves poraščen z mahom, obgrizen od glodavcev ter prepleten z nekaj metri žice, s katero so včasih kmetje in pastirji ogradili planinske pašnike.

Nesrečnež se je torej očitno zapletel med žice. Predstavljajte si, kakšna moč se porodi v divji živali v trenutku, ko dobi občutek, da je ujeta. Ko gre za agonijo biti ali ne biti, preživeti ali ostati ujet, je 3 mm žica postala rezilo, ki je živali v trenutku odrezalo oba uhlja.

To ni edini primer, da se je jelen z rogovjem zapletel v žičnato ograjo. V Kokri je bilo pred leti najdeno celotno rogovje. Z žico sta bila oba rogova prepletena skupaj. Ena veja je bila oddvojena od čelnega nastavka na »normalnem mestu«, pod rožo druge pa se je držal kar lep kos čelničnega roženega nastavka, ki ga je jelen odtrgal v trenutku agonije. Kakšna moč, kakšna volja po življenju?!

Vsi rogači pa niso takšni srečneži. Marsikateri je za vedno ostal zapleten v žicah bodisi starih ali premnogih dandanašnjih ograj, ki divjadi tako nasilno omejujejo življenjski prostor in ji kratijo pravico do preživetja.

Miro Dovžan

Volkovi so prestali zimo brez izgub

Že naslov prispevka zgovorno pove, da je bila letošnja zima ugodna za volkove. Zakaj?!

Kot dobri gospodarji z divjadjo smo pozimi čim bolj skrbeli za divjad, da je v letošnji zimi, ki je bila v naših krajih za rastlinojedo divjad ena hujših po letu 1986, lažje prestala to neugodno obdobje. Visoka snežna odeja, ki je v takšnih razmerah srnjadi in jelenjadi (pa tudi gamsom) oteževala normalno gibanje, pa je bila po drugi strani za volkove v tem času zelo ugodna. O sami prisotnosti volka na Menišiji sem že pisal v Lovcu, zato mi ni treba ponavljati. Dodal bi le, da so v našem lovišču LD Begunje volkovi stalno prisotni, natančno število, koliko jih je, pa je vprašljivo, saj vemo, koliko terena predstavniki te vrste lahko obidejo, ko iščejo hrano in druge ugodne življenjske razmere. Po videvanjih in sledenju sodeč naj bi jih bilo pri nas od 2 do 7, največkrat jih je mogoče slediti po dva ali štiri skupaj. Razumljivo

je, da se volkovi ne gibljejo samo v lovišču naše LD; če imamo srečo, jih tudi kakšen teden ni.

Ugodnosti in neugodnosti letošnje zime za eno in drugo divjad so razvidne iz tega, da je bilo že do 19. marca letos najdenih 20 glav srnjadi, kar naj bi bilo plen volkov. Za vse osebe je bilo nesporno ugotovljeno, da jih je pokončal volk. K sreči smo pri ostankih našli tudi čeljusti z zobovjem, s katerim lovci lahko dokažemo izgubo (izločitev) zaradi volkov. Po ogledu čeljusti smo ugotovili, da so bile v večini stare živali in mladiči. Lovci se bojimo, kaj vse bomo še našli zdaj, ko bo skopnel sneg in se nam bo razkrilo še marsikaj. Zaradi visoke snežne odeje tudi nismo želeli vznemirjati divjadi z lovskimi obhodi po lovišču. Zato izgub med jelenjadjo še ne moremo oceniti.

Zelo podobne rezultate pregledov lovišč bodo imele verjetno tudi druge LD, kjer se volk rad zadržuje. Znanec mi je prinesel pokazat fotografije, ki jih je posnel v začetku februarja nad Peklom; ostanke dveh gamsov, ki naj bi bila tudi plen volkov.

Kako je volk odločen pri iskanju svojega plena, je zgovoren podatek, da so v noči od 18. 3. na 19. 3. 2006 v neposredni bližini vasi Kožljek uplenili 3 glave srnjadi ne dlje kot 150 m od hiš! Kljub glasnemu godrnjanju vaških psov volkovi niso popustili pri svoji nameri. Od enega oseba srnjadi ni ostalo dejansko nič, razen 10 cm črevesja, par iztrebkov in krvav madež na snegu. Drugih dveh pa niso uspeli požreti do konca, ker jih je z jutranjim sprehodom prepolnil Damjan S. Po dokumentiranju ostankov in pregledu kraja dogodka je bilo po sledih mogoče ugotoviti, da je pri »volčji jagi« sodelovalo pet volkov.

Lovci naše LD Begunje se upravičeno sprašujemo, ali imamo tako bogato lovišče zaradi dobrega gospodarjenja ali je le zima tista, ki je bila za srnjad in jelenjad neugodna in je botrovala toliko večjim izgubam. Ali pa se je volk konec koncev le preveč udomačil v našem lovišču? Upoštevati moramo tudi, da se kakšne glave ne bo našlo ali pa so katero žival pojedli domala vso. Ob tem se porajajo tudi vprašanja glede plačevanja koncesije, saj je volk poskrbel že za skoraj pol načrta odvzema srnjadi. Bomo morali zato lovci globlje seči v svoj žep!? Konec koncev pa se nas večina zaveda, da

Foto: M. Dovžan

mora živeti tudi volk, saj bi bili skrajno neodgovorni do te vrste avtohtone zveri, če bi menili drugače. Jim je pa bila zadnja zima v veliko uslugo. Lahko je pričakovati tudi kakšno lovsko neupravičeno in protizakonito dejanje, tako da bo kakšen volk plačal del koncesnine tudi s svojim življenjem. Pri trmastih in nepoučenih je volk še vedno preveč osovražen tekmeč, čeprav bi se morali dandanes že vsi nujno zavedati, da je neločljivi sestavni del našega naravnega okolja, prav tako kot so tudi srnjad, jelenjad in druge vrste ...

Pavel Nared

Žična ograja je bila usodna za jelena

Neenavadna nezgoda se je zgodila 11. 12. 2005 v lovišču **LD Kozje Stena**, ki je bila usodna za jelena. **Marijan Peljhan**, lovec in član omenjene LD, se je popoldne omenjenega dne odpravil na lov na zajca s svoji-

ma preizkušenima istrijancema. Nedaleč od doma v revirju Kovk, ob vznožju hriba Obli vrh, sta psa pognala jelena. Vodnik ju je želel odpoklicati, a se na klic nista odzvala. Že po približno 400 metrih od mesta, kjer sta jelena dvignila in pognala, se je pogon nenadoma ustavil in psa sta lajala na mestu. Marjan je pohitel za njima in ves začuden na tleh zagledal ranjenega jelena deseteraka. Jelen je še kazal znake življenja, na vratu pa je imel rano, iz katere je krvavel. O dogodku je takoj obvestil gospodarja in njegovega pomočnika. Po natančnem pregledu jelena in ogledu kraja dogodka je bilo ugotovljeno, da se je jelen pri begu zaletel v mrežasto ograjo, s katero je ograjen travnik za pašo drobnice. Jelen je ograjo verjetno spregledal in bi jo v normalnih okoliščinah lahko preskočil, saj ni višja od 1 m. Očitno je bilo za nesrečo krivo dejstvo, da jelen ograje ni opazil pravočasno, ker je bila postavljena tik ob gozdnem robu. Po vsej verjetnosti je jelena mreža tako nesrečno odbila, da si je z ostrim parožkom

Žična ograja v lovišču LD Kozje Stena je bila usodna za jelena deseteraka, ki jo je očitno spregledal pri begu pred psi.

Šestletni, leta 2000 v GL Ljubljanski vrh markirani jelen, se je verjetno v jeseni nesrečno zapletel v eno od številnih žičnih ograj, si pri tem tudi zlomil nogo in v nepopisnih mukah shiral v minuli zimi.

desne veje prebil lakotnico, poškodoval aorto – glavno krvno žilo odvodnico – tako, da je zaradi močne krvavitve obležal že po približno 200 metrih. Na tistem mestu je bil tudi najden.

O nezgodi oziroma nesrečnem dogodku smo obvestili pristojnega lovskega inšpektorja in predsednika komisije za gojitev jelenjadi pri zahodnovisokokraškem lovskoupravljalškem območju. Poskrbljeno je bilo za ogled kraja dogodka, kjer smo proučili vse okoliščine. Glede na dejstvo, da je bil jelen najden ta-

koj po nesrečnem dogodku in da ni bilo ugotovljenih drugih poškodb, niti nismo ugotovili drugih vzrokov smrti, smo poskrbeli za ustrezen veterinarski pregled in jelena oddali v promet.

Pri omenjenem nesrečnem dogodku se je pokazalo, da je **neustrezna postavitev mrež in drugih ograj za pašo živine lahko zelo nevarna za divjad in kot v našem primeru tudi usodna zanje**. Tudi z lovske strani bi morali ukrepati in **lastnike takšnih in podobnih ograj opozoriti na možnost nesreč in škode na divjadi**. Lovci pa bi morali tovrstne ograje na stečinah označiti vsaj z opozorilnimi trakovi, da bi divjad lažje opazila ograje.

Srečno naključje je hotelo, da je lovec ravnal v skladu s pravili in lovsko etiko ter bil pozoren na oglašanje njegovih lovskih psov, zato je hitro našel kraj, kjer je obležal jelen. Kot je bilo že omenjeno, je prišel na kraj dogodka v času, ko je bil jelen še živ.

Andrej Bizjak

Jelenov steak, pečen na soli

Za šest oseb potrebujemo:

1 do 1,5 kg dobro uležanega jelenovega rostbifa, ki smo ga pred tem tri do osem dni marinirali v globokem olju na hladnem, 1 kg grobe morske soli, dve žlici dijonske gorčice, en jajčni beljak, sveže mleti poper; **za prilogo:** svežo mlado zelenjavo; bučke, por, melancane, paradižnik češnjevce, zeleno papriko.

Meso odcedimo, odrežemo za dva prsta debele steake, s kuhinjskim papirjem z njih popivnemo odvečno olje, jih popopravimo s sveže mletim poprom, na tanko namažemo z gorčico in narahlo potolčemo z roko. Meso ne solimo!

Žarno ploščo dobro segrejemo, hkrati pa narežemo oprano zelenjavo, jo položimo na cedilo in posolimo ter po želji posujemo s karijevo mešanico.

V posodi dobro zmešamo jajčni beljak in grobo morsko sol. Na segreto ploščo naložimo sol, jo s paletto ali kuhalnico oblikujemo v pravokotnik približne velikosti 35 x 20 cm, dober centimeter na debelo. Počakamo, da se sol segreje – približno dve minuti – ter na segreto sol naložimo steake.

Čas pečenja je odvisen od tega, koliko prepečeno meso želimo zaužiti; priporočam manj pečeno meso. Na mesu, pečenemu na soli, po zunanji strani ne nastane značilna skorjica, zato je popolnoma drugačnega okusa.

Če imamo dovolj velik žar, lahko na njem hkrati pečemo tudi svežo pomladno zelenjavo, a le toliko, da se zasveti oziroma postekleni.

Nato steake naložimo na krožnik, morebitno odvečno sol odstranimo in postrežemo z zelenjavo in dobrim olivnim oljem.

Matjaž Erzar - Matiček
prmaticku@siol.net

Kulinarični kotiček

Na plošči sol in beljak oblikujemo v pravokotnik. Ko se segreje, naložimo steake.

Jelenov steak, pečen na soli.

Foto: M. Erzar

Lahka lovska zložljiva pohodniška palica nam bo v pomoč

Znano je, da hoja s pohodniškimi palicami razbremeni sklepe, posebno kolena in kolke, in je koristna za celovitejše razgibanje telesa. Zato ne preseneča, da obstajajo tudi **lovske zložljive pohodne palice**. Hoja s palico v vsaki roki je prijetnejša in lažja kot brez palic, vendar pa na lovu ni najbolj praktična. Dovolj je, če z eno roko držimo puško, z drugo pa se, če je treba, med vzpenjanjem oprijemamo dreves. V takem primeru in tudi sicer nam je v precejšnji pomoč lovska pohodniška palica s plastično rogovilo za naslon puške pri streljanju.

Par lovske pohodniške palice se razen v barvi ne razlikuje od običajnih zložljivih pohodniških

palic, palica z **rogovilo** pa je nekaj posebnega. Je namenska lovska pohodniška palica, ki nam pride lahko zelo prav pri lovu (še posebno pri zalazu) na veliko

divjad. Služi kot pripomoček za lažjo in stabilnejšo hojo, posebno med vzpenjanjem in sestopanjem, pa tudi za zanesljivejši strel na divjad. Konico palice, ki

je narejena iz karbidne trdine, lahko čvrsto vbodemo v tla. Če hodimo po skalovju, na konico natakemo gumijasto kapico, ki omogoča dober oprijem in tiho postavljanje na tla med hojo. Ker je ročaj palice plutovinast, je v dlani prijeten občutek lovske palice. Enak namen ima plutovina-sta obloga pod ročajem, saj pri vzpenjanju palico lahko primemo tudi pod ročajem ali pa puško prislonimo ob ta del. Najpomembnejša značilnost raztegljive lovske palice je rogovilo, ki je na vrhu ročaja. Palico namreč s konico učvrstimo v tla ali jo naslonimo na skalo. Tako imamo primeren naslon vedno pri roki. Palica je tridelnna in zložljiva, tako da jo takrat, ko je ne potrebujemo, preprosto zložimo ter pričvrstimo na nahrbtnik. Tudi v avtu nam ne bo povzročala preglavic, kot nam jih lahko leskova lovska palica iz enega dela.

Dario Cortese

Neizprosna smrt je 1. oktobra lani zopet kosila med našim članstvom; vzela nam je najdražjega **Franca Omana** st., člana, ki je osnoval temelje naše LD. Življenjska knjiga modrosti in lovskega življenja se je z njim za vedno zaprla.

Kako preprosto je bilo stopiti do ata Omana in ga vprašati: »Niste potrebovali enciklopedije, lovske knjige ...?« Naš Franc je odgovoril: »Nisem, v svojih spominih in navadno zraven povedal še kakšno svojo lovsko ali življenjsko dogodivščino. Strpnost, prijateljstvo, delavnost so ga krojili vse življenje.

Njegovo življenje se je začelo na Omanovi kmetiji na Zg. Dražen Vrhu leta 1929. Tam je tudi preživel otroštvo in s pridnimi rokami ter vednim razpoloženjem od očeta prevzel kmetijo. Ljubezen do dela v naravi je iz kmetijskega prenesel tudi na svoj prosti čas ter se v pomladanskih mesecih leta 1955 vključil v LD Velka.

V začetkih razvoja lovstva na Veliki so člani zelene bratovščine svoj dom našli prav na Omanovi domačiji, ki je kot lovski dom nudila zavetje lovcem vrsto let. Njegove pridne roke in prijazna beseda so našle svoj odmev tudi pri krajanjih, ki se Franca spominjajo predvsem po številnih opravljenih strojnih urah in nenehni pripravljenosti pomagati jim v stiski. Tako je prijateljstvo in znanstvo zasnoval v celotnem lovišču in nam vsem pokazal, kako je treba sodelovati z drugimi uporabniki prostora.

Ideje, iskre besede ter pridne roke so kmalu našle svojo veljavo tudi v lovske vrstah.

Od leta 1967 pa vse do leta 1993 je neprekinjeno – v taki ali drugačni obliki – snoval prihodnost naše družine v IO LD. Bil je blagajnik, kinološki referent in gospodar, v letih od 1975 do 1981 in od 1989 do 1993 pa tudi starešina naše družine.

Njegovo vestno delo, razumno besedo in lovske modrost so poznali in spoštovali tudi širše. LZS ga je za lovske zasluge odlikovala z znakom in redom III. in II. stopnje. A bolj kot odlikovanja ga je odlikovala njegova skromnost, pa tudi iskro in vedro razpoloženje. Svoje lovske tovariše je našel v širšem prostoru Slovenije; bil je med pobudniki pobratenja z LD Dreta - Nazarje. A njegov lovski duh je šel tudi prek meja, predvsem v Avstrijo, od koder še vedno med nas zahajajo številni njegovi prijatelji.

Svoje znanje je rad prenašal na mlade, katerim je bili mentor in zgled. Odločna je bila njegova beseda na lovu, strumen je bil njegov korak, v očeh na zadnjih pogonih pa veselje.

Franc je svoje veliko lovske srce pokazal tudi v zadnjih dneh svojega življenja, ko je avgusta lovske pravičino uplenil svojega zadnjega smrjaka. Kmalu ni več zapuščal svoje postelje ... Bolezen je premagala njegovo plemenito in lovske srce. V zgodnjem jutru prvega oktobrskega dne se je ata Oman poslovil od svoje domačije, od svojih najbližjih in od članov LD Velka. Na njegovi zadnji poti je število lovcem pričalo o njegovih dejanjih.

Boleča je izguba, boleča je praznina v nas, a velika je obenem Vaša lovska zapuščina, dragi lovske tovariši. Hvala Vam!

LD Velka – M. B.

Lovci LD Kog smo imeli 19. 11. 2005 tradicionalni »veliki lov« na malo divjad skupaj z našimi lovske gosti, ki se tega lova že vrsto let tradicionalno udeležujejo.

V programu je bil lovski krst, predviden na zadnjem pogonu istega dne ob 15. uri. Starešina je po začetku prvega pogona prejel obvestilo, da je istega dne zaradi zahrbtnosti bolezni umrl naš ustanovni član **Ivan Čurin ml.** iz Vodrancev. Prekinili smo lov in na zboru vse lovce seznanili z žalostno novico ter se z enominutnim molkom poklonili spomenu na zaslužnega lovca.

Ivan Čurin se je rodil 1. maja 1932 v Vodranceh. V lovske organizacije je vstopil leta 1950 in dve leti pozneje opravil lovski izpit. Ob ustanovitvi LD Kog je bil med ustanovnimi člani. Že leta 1952 je opravljal naloge lovskega čuvaja (paznika) in njegova lovska kariera je rasla vsa naslednja leta. V letih od 1972 do 1986 je bil večkratni starešina LD Kog. Naloge gospodarja je opravljal od leta 1969 do 1974 in od 1986 do 1988, tajnika od 1957 do 1959, član UO LD Kog pa je bil že v letih 1962 do 1964. Referent za kinologijo je bil od leta 1980 do 1982. Vse do leta 1985 se je aktivno udeleževal tudi različnih strelskih tekmovanj. Z velikim uspehom in veseljem je opravljal naloge mentorja lovske pripravnika, nazadnje v letih 2000/2001. V okviru LD je opravljal še druge naloge: bil je član nadzornega odbora in predsednik komisije za odlikovanja in ves ta čas tudi kinolog. Zadnje omenjeni funkciji je opravljal vse do zadnjega dne.

Njegova lovska aktivnost je bila povezana z delom v različnih telesih ZLD Ptuj - Ormož, kjer je bil dolgoletni član UO, član NO in član komisije za gojitev divjadi v isti zvezi.

Za svoje delo je prejel pisno plaketo LD Kog, od LZS pa je dobil znak za lovske zasluge ter red III. in II. stopnje. KZS ga je odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

Vse do lani se je Ivan aktivno udeleževal vseh delovnih akcij in drugih prireditev v okviru lovske družine, aktivno se je udeleževal lova na malo in veliko divjad.

V soboto, 26. novembra 2005, ob 14. uri se je na kogovskem pokopališču oglasil lovske rog. Zaslužnega

lovskega tovariša smo z zadnjimi častmi pospremili v večna lovišča. S klobukov smo vzeli zelene vejice in se še zadnjič poklonili spomenu na našega nepozabnega »kogovskega jagra«.

LD Kog – S. F. K.

Po hudi in zahrbtni bolezni nas je globoko pretresla vest, da nas je za vedno zapustil naš dolgoletni lovske tovariš **Janez Jurca**, član LD Tomišelj. Njegovo plemenito srce se je ustavilo za zidovi bolnišnice 24. 11. 2005 ob prisotnosti najožjih članov njegove družine. Odšel je tiho, spokojno, a kljub temu dokončno, kot je tudi živel. Od njega smo se poslovili z vsemi lovske častmi na viškem pokopališču v Ljubljani. Otožni glasovi lovske rogov in mnogi prapori lovske družin so se mu poklonili v zadnji pozdrav.

Janezova življenjska pot se je začela 10. 8. 1930 v številni kmečki družini v Petkovcu nad Logatcem. Očeta Franca, ki je bil tudi lovec in zakupnik lovišča, je Janez že kot deček spremljal na lovske pohode. Tako je že v rani mladosti občutil lovske strasti. V otroštvu je moral trdo delati. Po končani osnovni šoli se je v Ljubljani izučil za avtomehnika. Pozneje je postal samostojni obrtnik in je svoje delo opravljal vse do svoje upokojitve, ko sta njegovo delo prevzela sinova.

V LD Tomišelj se je včlanil leta 1964, lovski izpit je opravil 3. 6. 1966. Veselje do lova in narave mu je vlivalo dodatnih moči, da se je po napornem delu v svoji delavnici opravljal na lov, delovno akcijo ali naloge, povezane s funkcijami v naši LD. Tako je bil od leta 1968 do 1982 gospodar LD, od 1984 do 1986 starešina, od 1988 do 1990 namestnik starešine. Od 1991 do 1993 mu je bila zaupana tudi funkcija predsednika NO, od 1993 do 1994 pa je bil član disciplinskega razsodišča. Pri gradnji lovskega doma je bil med tistimi, ki so vložili največ truda in opravili nešteto delovnih ur. Janez je bil odličen strellec in dolga leta se je temu športu z veseljem uspešno predajal, kar dokazujejo mnogi ekipni pokali v lovske domu. Bil je tudi velik ljubitelj in vodnik lovske psov, posebno nemških kratkodlakih ptičarjev. Svoje bogate lovske izkušnje je kot mentor prenašal na mnoge

mlade lovce. Janez je vse naloge, ki so mu bile zaupane, vedno vestno in odgovorno opravljal.

Premalo je prostora, da bi našli še vse druge njegove vrline; moramo pa omeniti, da je bil velik ljubitelj gora. Marsikdo mu je zavidal pogum in odločnost, ko se je večkrat s prijatelji peš odpravil na Triglav od svojega doma v Šiški.

S svojim delom in odgovornim ravnanjem si je pridobil veliko spoštovanje pri večini lovcov. Za dolga leta aktivnega in prizadevnega dela v vodstvu LD Tomišelj je prejel številne pohvale, priznanja in lovske odlikovanja, med drugim znak LZS za lovske zasluge in red III. in II. stopnje, KZS pa ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge.

Žal se je Janezu pot iztekla ravno v času naših jesenskih lovov; na enem izmed njih je bil še en teden pred smrtjo.

Janeza se bomo spominjali po njegovem vedrem in družabnem značaju, dobrodušnosti, konstruktivnih razpravah na sestankih in tudi po njegovem prelepem glasu, kadar se je oglasila slovenska pesem.

Iskrena hvala ti, Janez, za vse, kar si dobrega storil za lovstvo in našo LD!

LD Tomišelj – B. G.

OPOZORILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš e-naslov: lovec@lovskazveza.si.

Slike in uraden dopis (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pošljite z navadno pošto.

Še vedno veljajo natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov, ki so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 11/2000, str. 93 in 1/2005, str. 40.

Uredništvo

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Bruno Grossi, LD Hrenovce, * 19. 3. 1941, + 4. 3. 2006.
Janez Legat, LD Udenboršt, * 21. 11. 1921, + 6. 2. 2006.
Jože Jerič, LD Remšnik, * 2. 12. 1967, + 1. 3. 2006.
Milan Fric, LD Hoče, * 5. 6. 1927, + 23. 2. 2006.
Dušan Leskovec, LD Mokrc, * 19. 3. 1927, + 5. 2. 2006.
Milan Zupan, LD Dobrča, * 3. 8. 1923, + 5. 3. 2006.
Janez Pevec, LD Trbovlje, * 24. 5. 1936, + 27. 3. 2006.

Mihael Ferk, LD Muta, * 17. 4. 1943, + 21. 12. 2005.
Ignac Peruš, LD Muta, * 16. 10. 1916, + 14. 11. 2005.
Anton Šikar, LD Paloma, Sladki Vrh, * 9. 5. 1957, + 13. 3. 2006.
Štefan Tašner, LD Destnik, * 24. 12. 1928, + 29. 3. 2006.
Josip Legović, LD Šmarje, * 27. 1. 1947, + 1. 4. 2006.
Jože Zamida, LD Toplice, * 9. 1. 1950, + 5. 4. 2006.
Tomaž Krek, LD Iga vas, * 19. 4. 1938, + 31. 3. 2006.

Umrli časten spomin!

Pregled iskanj obstreljene divjadi v letu 2005

Leto je naokrog in čas je, da objavimo obljubljeni rezultate o zbranih podatkih, ki zajemajo iskanje obstreljene divjadi v letu 2005 in podatke o pregledih nastrelnih mest po domnevno zgrešenih strelah na parkljesto divjad in medveda. Zahtevke za to dejavnost, ki jo predstavljamo, izhaja iz Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov – 1; Ur. list RS, št. 16/04), določil še vedno veljavnega Pravilnika o uporabi psov v loviščih (Ur. list SR; št. 98/02) ter določil Pravilnika o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (6. člen – način zasledo-

vanja divjadi in velikih zveri; Ur. list SR št. 73/05).

Leta 2005 je pri iskanjih ranjene in obstreljene divjadi sodelovalo 131 lovcev, ki so **Delovni skupini LZS za spremljanje dela psov in vodnikov, usposobljenih za delo po krvnem sledu**, poslali poročila o sledenjih in opravljenih kontrolnih pregledih nastrellov. Omenjenih 131 lovcev je opravilo 1.775 iskanj, od katerih je bilo 778 pregledov nastrelnih mest domnevno zgrešenih strellov. Iz **preglednice 1** so razvidni rezultati po letih, od začetka spremljanja te dejavnosti, t. j. od 1992 pa do 2005. Iz pripadajočega **grafa 1** na str. 267, pa je razvidno v tem

obdobju naglo povečanje števila lovcev, ki so zdaj usposobljeni za iskanje obstreljene divjadi.

Povečanje števila kontrolnih pregledov je jasno razvidno iz **grafa 2** in **preglednice 2**, ki nam kaže, kako se je z leti večalo to število.

Preglednica 2

Leto	Skupaj iskanj	Uspešnih pregledov	% uspešnosti
1996	211	40	18,9
1997	297	88	29,6
1998	378	90	23,8
1999	400	89	22,2
2000	409	82	20,0
2001	441	99	22,5
2002	487	109	22,4
2003	453	106	23,4
2004	612	94	15,4
2005	778	138	17,7

Uspešnost kontrolnih pregledov ni sledila številu, ampak se je zmanjšala na 17,7 % uspešnosti. Za uspešnost kontrolnega pregleda se namreč upošteva dejstvo, da je lovec strelec prijavil svoj domnevno zgrešen strel potem, ko na mestu nastrela ni našel vidnih znakov obstrelitve in je divjad po strelu odskočila oziroma ni padla na mesto. Poklicani vodnik psa krvosledca pa je pozneje s psom našel obstreljeno ali že mrtvo divjad.

Leta 2005 se je število najdene divjadi povzpelo na 837, kar je pri 1.775 iskanjih **47,2 % uspešnost**. Skupni podatki so razvidni v **preglednicah 1** in **3**, ki pa ponujata pregled vseh iskanj, tudi po vrsti divjadi. Največ iskanj je, po pričakovanjih, po strelh na

Preglednica 1

Leto	Število evidentiranih vodnikov	Število evidentiranih iskanj	Število kontrolnih iskanj	Število najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	0	234	60,62
1993	48	591	0	347	58,71
1994	67	736	0	456	61,96
1995	72	823	0	448	54,43
1996	84	824	40	455	55,22
1997	125	1040	171	624	60,00
1998	145	1246	378	666	53,45
1999	124	1250	400	681	54,50
2000	97	1179	409	635	53,90
2001	86	1159	441	606	52,30
2002	101	1363	487	644	52,80
2003	104	1319	453	629	47,70
2004	126	1613	612	797	49,40
2005	133	1775	778	837	47,20
Skupaj		1.5104		8.060	

Preglednica 3

Vrsta divjadi	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/SN v %	Skupaj	Delež v %
SRNJAK	218	80	45	218	263	298	46,9	561	31,6
DIVJI PRAŠIČ	143	96	28	149	171	245	41,1	416	23,4
SRNA	100	33	19	69	119	102	53,8	221	12,5
MLADIČ	96	33	11	75	107	108	49,8	215	12,1
JELEN	37	20	15	31	52	51	50,5	103	5,8
GAMS	32	10	4	41	36	51	41,4	87	4,9
TELE	32	10	5	29	37	39	48,7	76	4,3
KOŠUTA	32	7	10	8	42	15	73,7	57	3,2
MUFLO	4	3	1	11	5	14	26,3	19	1,1
MEDVED	4	6	0	7	4	13	23,5	17	1,0
DAMJAK	1	0	0	2	1	2	33,3	3	0,2
Skupaj:	699	298	138	640	837	938	47,2	1775	100,0

OZNAKE IN NJIHOV POMEN:

RU – po strelu ranjena divjad z znaki zastrelitve na mestu nastrela in po iskanju tudi najdena divjad

RN – na nastrelu najdeni znaki zastrelitve in po sledenju divjad ni bila najdena

KU – na nastrelu ni bilo znakov zastrelitve, domnevno zgrešen strel, s psom je divjad najdena

KN – na nastrelu ni bilo znakov zastrelitve, najdena krogla v okolici in drugi pokazatelji o zgrešenem strelu, divjad ni najdena

SU – skupno število uspešnih iskanj

SN – skupno število neuspešnih iskanj

Delež v % – delež posamezne vrste divjadi glede na skupno število iskanj

srnjaka, kar je razumljivo, saj je srnjad naša najštevilčnejša divjad, sledijo pa iskanja obstreljenih in ranjenih divjih prašičev.

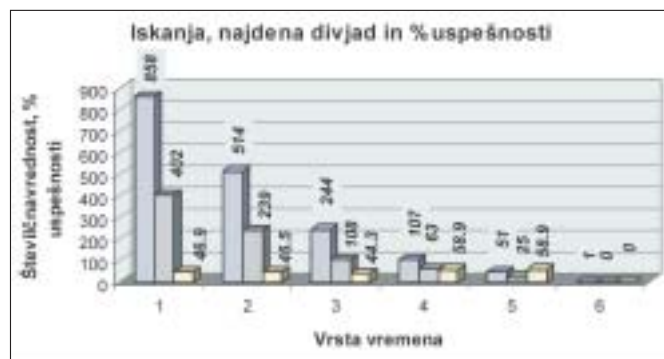
Ekonomski pokazatelji, povezani z najdeno divjadjo, so predstavljeni v **preglednici 4**. Cena trofej ni zajeta v ceni, ampak je predstavljena samo vrednost, ki so jo LD in druge organizacije dobile s prodajo mesa uplenjene in najdene divjadi.

Pri natančnem pregledu poro-

merah tudi najbolj izkušeni vodniki s psi odpovedo na zadani nalogi. Iz **grafa 3** je razvidno, v kakšnih vremenskih razmerah so vodniki in njihovi psi opravljali sledenja in kakšen uspeh so dosegli.

Podatki o uspešnosti iskanj glede na mesto zadetka divjadi pričajo, da so po uspešnosti na prvih dveh mestih strelji v prsni koš in ledveni ter trebušni del telesa. Sledovi pri iskanju divjadi po streljih v prsni koš ali ledveni

Graf 3

LEGENDA:

1 – suho vreme
2 – vlažno
3 – dež
4 – sneg

5 – veter

6 – dež – sneg

Niz 1 – število iskanj skupaj

Niz 2 – število uspešnih iskanj

Niz 3 – % uspešnosti

Preglednica 4

Vrsta divjadi	Število najdene divjadi	Povprečna teža	Skupna teža	Odkupna cena za kg	Vrednost v SIT
SRNJAK	263	18	4.734	810	3.834.540
SRNA	119	14	1.666	810	1.349.460
MLADIČ	107	9	963	740	712.620
JELEN	52	120	6.240	600	3.744.000
KOŠUTA	42	65	2.730	500	1.365.000
TELE	37	45	1.665	600	999.000
GAMS	36	20	720	740	532.800
MUFLON	5	22	110	530	58.300
DIVJI PRAŠIČ	171	55	9.405	500	4.702.500
DAMJAK	1	45	45	740	33.300
MEDVED	4	120	480	1.200	576.000*
Skupaj:	837		28.758		16.693.006

Opomba: Pri medvedu je šteta samo vrednost odkupa mesa, brez dodatne vrednosti trofeje – kožuha.

Preglednica 5

Mesto zadetka	RU	RN	% uspeha	KU	KN	SU	SN	SU/SN	Skupaj	Delež
Brez ugotovitve	0	160	0	17	581	17	741	2,2	758	42,7
Prsni koš	272	4	98,6	0	0	272	4	98,6	276	15,5
Trebušni del	266	3	98,6	0	0	266	3	98,9	269	15,2
Sprednja noga	128	32	80,0	0	0	128	32	80,0	160	9,0
Oplazni strel	12	83	12,6	2	8	14	91	13,3	105	5,9
Zadnja noga	82	8	91,1	0	0	82	8	91,1	90	5,1
Zgrešeni strel	0	0	0	0	47	0	47	0,0	47	2,6
Vrat	23	1	95,8	0	0	23	1	95,8	24	1,4
Glava	12	11	52,2	0	0	12	11	52,2	23	1,3
V zadnji del (črevesje)	14	0	100,0	0	0	14	0	100,0	14	0,8
Hrbet	9	0	100,0	0	0	9	0	100,0	9	0,5
Skupaj:	818	302		19	636	837	938	47,2	1775	

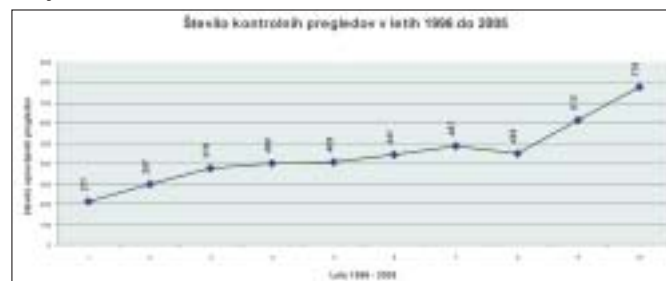
Graf 1

čil o zasledovanjih in iskanjih, ki so nam jih za namene analize posredovali vodniki psov krvosledcev, je razvidno, da so vodniki opravili iskanja na pozivno pomoč in v vsakem vremenu. Vremenu primerni so tudi rezultati iskanj. Najslabši rezultati sledenja so bili v slabem vremenu z dežjem, snegom ali pa v mrazu.

Vpliv vremena na kakovost sleda in uspešnost sledenja je izredno velik, zato občasno v takih raz-

Graf 2

del so ponavadi dolgi, a končni rezultati iskanj so pozitivni. V **preglednici 5** so predstavljeni rezultati glede na mesto zadetka.

Vodniki psov krvosledcev, izšolananih za delo po krvnem sledu, za svoje delo uporabljajo različne pasme lovskih psov. Najštevilčnejša je raba specializiranih pasem, kot sta bavarski barvar in hanovrski barvar, sledita pa jima brandel brak in brak-jazbečar. Pasma brandel brak se odlikuje po primerni ostrini in vztrajnosti, ki je potrebna za zaustavljanje ranjene divjadi. V **preglednici št. 6** so lepo razvidne pasme in us-

pešnost ter uporabnost posameznih pasem.

Predstavitev analize o iskanju obstreljene divjadi nima namena povečevati dela vodnikov psov krvosledcev, ki s svojim delom prispevajo k splošnemu stanju v lovstvu, ampak želimo prikazati, da na tak način odrekanja v R Sloveniji poteka lov na divjad na etničnih osnovah, kot terjaja zdajšnja družba. Delo naše Delovne komisije za spremljanje dela psov in vodnikov krvosledcev temelji na prostovoljnosti. Vodnikom smo dolžni zahvalo za opravljeno delo, da vam lahko posredujemo mo izsledke iskanj.

V pozivu za posredovanje smo tudi navedli, da bomo objavili imena vseh iskalcev, ki so posredovali svoje zapisnike o iskanjih naši komisiji. Obljubo ob posluhu uredništva Lovca tudi izpolnjujemo.

Delovna komisija za spremljanje dela psov in vodnikov v delu po krvnem sledu,
Marko Žigon

Seznam vodnikov, ki so leta 2005 iskali obstreljeno divjad in pregledovali nastrele ter zapiske poslali komisiji za spremljanje dela krvosledcev

Priimek in ime	Ulica	Mesto	GSM – tel.	Število iskanj
1. AHČIN Jože	Ščita 6	1315 VELIKE LAŠČE	041-591-322	13
2. BAŠKOVČ Ciril	Orlova 18	1000 Ljubljana	041-738-410	2
3. BATIČ Jože	Lokavec 128 /A	5270 AJDOVŠČINA	041-766-989	6
4. BERTONCELJ Stojan	Kropa 56	4245 KROPA	031-440-354	3
5. BEZGOVŠEK Emil	Lahomno24	3270 LAŠKO	031-269-768	7
6. BIZIAK Silva	Predmeja 64	5270 AJDOVŠČINA	041-772-965	4
7. BLAŠKO Renato	Predmeja 38	5270 AJDOVŠČINA	041-484-905	3
8. BOLČINA Zoran	Mašun	6253 KNEŽAK	041-657-329	22
9. BOŽIČ Branko	Strahomer 34	1291 IG pri Ljubljani	031-419-149	19
10. BREZOVŠEK Zdravko	Šmartno 40	2315 ŠMARTNO na Poh.	041-736-988	19
11. BRILEJ Vojko	Mali Kamen 2	8281 SENOVO	041-983-331	4
12. BRUS Andrej	Vrtnarska 1	1370 LOGATEC	040-798-255	5
13. BURAZER Tomaž	Zadružna 7	8340 ČRNOMELJ	031-659-020	20
14. BURNIK Radoš	Pot v Trnje 7	5281 SP. IDRJA	041-520-801	17
15. CILENŠEK Stojan	Livold 5	1330 KOČEVJE	051-343-292	30
16. CIZEJ Matjaž	Škocjan 58	8275 ŠKOCJAN	041-657-531	9
17. ČAR Anton	Pot v Trnje 3	5281 SP. IDRJA	041-545-717	6
18. ČEFARIN Jožko	Bate 62	5251 GRGAR	05-307-55-39	13
19. DEBERŠEK Bojan	Podgorska 83	2380 SLOV. GRADEC	041-343-373	39
20. DEŽELAK Jože	Fala 47/A	2343 FALA	040-548-145	8
21. DOLENC Boris	Petelinje	6247 PIVKA	041-807-224	23
22. DREZGIČ Branko	Prisoje	2391 PREVALJE	041-375-464	20
23. DRNOVŠEK Alojz	C. 9. avgusta 81	1410 ZAGORJE ob Savi	031-270-148	50
24. Drobež Drago	Gorenja Gomila 2	8310 ŠENTJERNEJ		20
25. FABJAN Emil	Ivana Ščeka 3	5271 VIPAVA	041-705-376	5
26. FAJFAR Jože	Šercerjeva 32	4240 RADOVLJICA	031-563-777	20
27. FERFOLJA Ermin	Renški Podkraj 24	5292 RENČE	041-250-734	9
28. FIŠER Milan	Slape 29/A	2323 PTUJSKA GORA	041-533-822	7
29. FORŠTNARIČ Tine	Ljubljanska 41	1241 KAMNIK	031-380-448	7
30. FRATNIK Jožef	Vrtobja, 9. avg. 14	5290 ŠEMPETER pri Gor.	041-905-016	1
31. FURLAN Drago	Rimska 18	1353 BOROVNICA	031-326-473	11
32. GABER Ernest	Koble 24	3215 LOČE pri Poljčanah	040-983-074	9
33. GAŠPRIN Marjan	Dolenje Kamenice 44	8000 NOVO MESTO	041-823-676	13
34. GERDIN Marko	Razbore 13	8212 VEL. LOKA	041-987-280	6
35. GLUŠIČ Ivan	J. Vrabčiča 40	3320 VELENJE	03-586-59-95	5
36. GORNIK Cveto	Črni Potok 26	1330 KOČEVJE	041-589-385	3
37. GRL Stanko	Stare Sledi 8	2391 PREVALJE	041-543-725	17
38. HORN Walter	Boreci 46/C	9242 KRIŽEVCI	031-440-874	12
39. ISKRA Anton	Erjavčeva 7	5000 NOVA GORICA	041-202-204	4
40. IVANČIČ Milan	Čezsoča 30	5230 BOVEC	041-595-255	14
41. JANČIČ Stojko	Snežatno 14/A	5211 KOJSKO	041-202-068	10
42. JUVAN Darko	Vreskovo 85	1240 TREBNJE	040-556-350	16
43. KALČEVIČ Franc	Učakovci 15	8344 VINICA	040-556-350	11
44. KAPLJA Janez	Drtija 2	1251 MORAVČE	041-527-823	17
45. KAPŠ Dejan	Prelesje 3	8342 STARI TRG ob Kolpi	041-561-932	8
46. KERIN Martin	Raka 33	8274 RAKA	031-304-388	3
47. KIKL Vojteh	Visole 8	2310 SLOV. BISTRICA	040-261-478	21
48. KLANČAR Miro	Križ 268	6210 SEŽANA	041-675-835	20
49. KLEMENČIČ Borut	Stara Loka 72/A	4220 ŠKOFJA LOKA	031-627-572	9
50. KOGOJ Boris	Goriška 3	5222 KOBARID	041-905-609	10
51. KOGOJ Urška	Goriška 3	5222 KOBARID	070-812-711	6
52. KOGOVSŠEK Franc	Velika Loka 3	1254 VIŠNJA GORA	041-657-217	21
53. KOLARIČ Franc	Breg 88	3318 POLZELA	05-572-23-17	5
54. KORELJ Peter	Cankarjeva 13	8210 TREBNJE	051-320-369	5
55. KOS Anton	Pod Gonjami 129	2391 PREVALJE	041-257-866	4
56. KOS Roman	Ravenska vas 6	1410 ZAGORJE ob Savi	041-575-115	11
57. KOSMAČ Zdravko	Hotavlje 20/A	4224 GORENJA VAS	040-889-839	10
58. KOVAČ Dejan	Čezsoča 47	5230 BOVEC	05-388-64-49	2
59. KOŽLAKAR Damjan	Cirkuš 3/A	1219 LAZE	041-275-487	10
60. KRALJ Anton	Koroška 46	4290 TRŽIČ	041-270-134	1
61. KVAC Ivan	Gorenje 26	3214 ZREČE	031-307-763	6
62. KRIVEC Jani	Zidani Most 18	1432 ZIDANI MOST	041-769-789	19
63. LAVRIN Jakob	Žvamlje 21	1411 IZLAKE	041-373-537	22
64. LEBAN Marko	Podljubin 10	5220 TOLMIN	041-458-136	13
65. LEBAN Ivan	Volfje 94	5220 TOLMIN	041-695-660	65
66. LOGAR Andrej	Grčarevec 22/A	1370 LOGATEC	040-312-594	9
67. LEGAN Slavko	Dolnji Ajdovec 9	8361 DVOR pri Žužemberk	041-514-216	10
68. LEGAT Rado	C. v Radovno 7	4281 MOJSTRANA		

Priimek in ime	Ulica	Mesto	GSM – tel.	Število iskanj
69. LETONJA Peter	Maistrova35	2250 PTUJ	041-556-531	6
70. LEVSTEK Drago	Savska 6	4258 LESCE	041-873-543	3
71. LIKAR Marjan	Predmeja7	5270 AJDOVŠČINA	070-500-323	7
72. MAROLT Miha	Župančičeva 3	4270 BLEJ	041-916-956	6
73. MUŽIČ Borut	Plešivo 5	5212 DOBROVO	031-370-884	2
74. MAHNE Jože	Bač 9/A	6242 MATERJA	031-575-880	4
75. MEKINA Janez	Hruševje 50	6225 HRUŠEVJE	041349-035	8
76. MLAKAR Alojz	Suška 49	4220 ŠKOFJA LOKA	041-647-511	47
77. MUMEL Srečko	Rdeči Breg 2/D	2344 LOVRENC na Poh.	041-429214	29
78. OCVRK Milena	Gubčeve brig. 35	1000 LJUBLJANA	01-428-37-40	8
79. OCVRK Primož	Ceneta Štuparja 124	1231 LJ.-ČRNUČE	041-404-323	14
80. ODER Lovro	Ob Radonji 81	2344 LOVRENC na Poh.	041-817-495	37
81. OICLJ Ciril	Stari Log 1	1332 STARA CERKEV	041-392-802	25
82. OKROGLIČ Vojko	Erjavčeva 11/A	5000 NOVA GORICA	041-503-620	65
83. PAČNIK Zdravko	Jamnica 2	2391 PREVALJE	040-843-497	4
84. PRESTOR Marko	Kovorska 68	4290 TRŽIČ	041-886 116	5
85. PAGON Jurij	Godovič 118	5280 IDRJA	041-698-886	71
86. PAVLOVIČ Bogdan	Palčje 2	6257 PIVKA	041-382-471	7
87. PETEK Franc	Pongrac 39	3302 GRIŽE	041-864-690	13
88. PETELINC Jože ml.	Sela 120	8257 DOBOVA	031-820872	10
89. PETELINC Darinka	Sela 120	8257 DOBOVA	07-496-74-34	3
90. PETROVIČ Vojmir	Vipavska 74	5000 NOVA GORICA	041-754-667	8
91. PLANKAR Jože	Bojanji Vrh 16	1295 IVANČNA GORICA	031-461-549	30
92. PODGORNIK Mitja	Podvrh 52	3314 BRASLOVČE	041-646-911	10
93. PODKRIŽNIK Janko	Radmirje 55	3333 LJUBNO ob Savinji	041-524-133	10
94. POLJANŠEK Dejan	Ob Drobotinki 2	1357 NOTR. GORICE	041-406-471	9
95. POTOČNIK Jože	Bistra 17	2393 ČRNA na Koroškem	041-473-296	20
96. POVH Darko	Čmoliška 1/A	3230 ŠENTJUR	041-513-535	5
97. ROPRET Roman	Vogljarska 57	4208 ŠENČUR	041-774-259	3
98. RUPAR Andrej	Begunje 80	1382 BEGUNJE pri Cerknj	031-866-400	25
99. RUPNIK Slavko	Črni Vrh 90	5274 ČRNI VRH 9		
100. RUSTJA Marjan	Idrijska 17	5270 AJDOVŠČINA	041-728-476	40
101. RUŠAR Zdenko	Grant 19	5243 PODBRDO	031-711-814	33
102. SAGADIN Jože	Makole 31	2341 MAKOLE 9		
103. SRŠEN Jože – Vesna	Mlinska 20	9224 TURNIŠČE	031-309-582	10
104. SEŠEL Štefan	Mali Vrh 34	1293 ŠMARJE SAP	041-508-921	33
105. SILOVŠEK Peter	Škale 48	3320 VELENJE	041-876-093	5
106. SINTIČ Rudi	Glinškova pl. 12	1000 LJUBLJANA	040-830-045	2
107. SKERL Mihael	Hrib 75	1318 LOŠKI POTOK	041-419-256	20
108. SRPČIČ Janez	Cerklje 2	8263 CERKLJE ob Krki	041-984-831	30
109. SVETEC Franc	Gorjanska 15	8311 KOSTANJEVICA	031-306-001	4
110. ŠČUKA Sandi	Tomačevica 46	6233 KOMEN	031-889-891	28
111. ŠIRCELJ Teodor	Gubčeva 18	6250 ILIRSKA BISTRICA	051-357-189	5
112. ŠKRBEČ Ludvik	Markovec 35/A	1386 STARI TRG	031-714-883	6
113. ŠKULJ Jure	Dolenji Lazi 41	1310 RIBNICA	031289-840	20
114. ŠOŠTERIČ Peter	Veternik 24/A	3260 KOZJE	031-802-965	34
115. ŠTUCIN Dušan	Gradišče 57	5270 AJDOVŠČINA	041-318-899	4
116. ŠTURM Iztok	Lajše 4	4224 GORENJA VAS	031-570-380	13
117. TAVČAR Brane	Sp. Sorica 33	4229 SORICA	041-461-562	9
118. TOPLAK Rudi	Kapca G.O. 32	9220 LENDAVA	041-967-869	10
119. TOVORNIK Silvo	Velike Gorenje 20	3270 LAŠKO	041-294-974	10
120. TRATNIK Ciril	Žagolje 14	5273 COL	041-590-817	12
121. UDIR Janez	Kamna Gorica 91	4264 KAMNA GORICA	031-742-481	4
122. URŠIČ Zdenko	Cirila Kosmača 152	5220 TOLMIN	041-671-849	20
123. VIČIČ Emil ml.	Harije 75	6250 ILIRSKA BISTRICA	031-794-504	5
124. VIDMAR Franc	Tuševo Dol 18	8340 ČRNOMELJ	041-657-428	7
125. ZABUKOVEC Andrej	Na Pesek 46	1317 SODRAŽICA	041-704-836	4
126. ZAJC Franc	Ter 40	3333 LJUBNO ob Savinji 10		
127. ZUPAN Štefan	Zg. Jezersko 102	4206 ZG. JEZERSKO	041-289-336	7
128. ŽIGMAN Matej	Novokračine 59	6254 JELŠANE	051-361-466	20
129. ŽIGON Marko	Jesihov štr. 34	1000 LJUBLJANA	031-580-017	4
130. PAVČNIK Tomaž	Log 1	1430 HRASTNIK	040-801-846	15
131. SVENŠEK Viktor	Zakl 30/C	2286 ZAKL	031-459-032	16

Opomba: Vodniki, ki so v obarvani koloni, so bili objavljeni v reviji Lovec skupaj z zemljevidom SLOVENIJE.

Pomoč pri iskanju obstreljene divjadi vam lahko ponudijo:

1. SERŠEN Jože
Mlinska 20,
9224 TURNIŠČE
GSM: 031/309-582

2. LETONJA Peter
Maistrova 35;
2250 PTUJ
GSM: 050/650-442

3. SVENŠEK Viktor
Zakl 30/C;
2286 ZAKL
GSM: 031/459-032

4. KIKL Vojteh
Visole 8;
2310 SLOV. BISTRICA
GSM: 040/261-478

5. BREZOVŠEK Zdravko
Šmartno 40;
2315 ŠMARTNO na Pohorju
GSM: 041/736-988

6. MUMEL Srečko
Pot Šercerjeve brig. 36;
2344 LOVRENC na Pohorju
GSM: 041/429-112

7. DEBERŠEK Bojan
Podgorska 83;
2380 SLOV. GRADEC
GSM: 041/343-373

8. POTOČNIK Jože
Topla 2;
2393 ČRNA na Koroškem
GSM: 041/473-296

9. SILOVŠEK Peter
Škale 48;
3320 VELENJE
GSM: 041/876-093

10. GABER Ernest
Koble 24;
3215 LOČE pri Poljčanah
GSM: 040/983-074

11. PETEK Franc
Pangrac 39;
3302 GRIŽE
GSM: 041/864-074

12. ZUPAN Štefan
Zg. Jezersko 102;
4206 ZG. JEZERSKO
GSM: 041/289-339

13. KLEMENČIČ Boris
Stara Loka 72/A;
4220 ŠKOFJA LOKA
GSM: 031/627-572

14. MLAKAR Alojz
Suška pot 49;
4220 ŠKOFJA LOKA
GSM: 031/647-511

15. KOSMAČ Zdravko
Hotavlje 20/A;
4224 GORENJA VAS
GSM: 040/889-839

16. PAGON Jurij*
Godovič 118;
5280 IDRIJA
GSM: 041/693-801

17. IVANČIČ Milan
Čezsoča 30;
5230 BOVEC
GSM: 041/595-255

18. LEBAN Ivo
Voljče 94;
5220 TOLMIN
GSM: 041/695-660

19. OKROGLIČ Vojko
Erjavčeva 11/A;
5000 NOVA GORICA
GSM: 041/503-626

20. RUSTJA Marjan
Idrijska 17;
5270 AJDOVŠČINA
GSM: 041/728-476

21. KLANČAR Miro
Križ 268;
6210 SEŽANA
GSM: 041/675-835

22. DOLENC Boris
Petelinje 89;
6257 PIVKA
GSM: 041/807-224

23. BOLČINA Zoran*
Mašun;
6234 KNEŽAK
GSM: 041/657-329

24. ŠIRCELJ Teodor
Gubčeva 18;
6250 ILIRSKA BISTRICA
GSM: 051/357-189

25. MAHNE Jože
Bač pri Materiji 9/A;
6242 MATERIJA
GSM: 031/575-880

26. RUPAR Andrej*
Begunje pri Cerknici 80;
1332 BEGUNJE
GSM: 031/866-400

27. SKERL Mihael
Hrib 72;
1318 LOŠKI POTOK
GSM: 041/419-256

28. BRUS Andrej
Vrtnarska 1;
1370 LOGATEC
GSM: 040/789-255

29. BOŽIČ Brane
Strahomer 34;
1292 IG pri Ljubljani
GSM: 031/419-149

30. SEŠEL Štefan
Mali Vrh 34;
1293 ŠMARJE SAP
GSM: 041/508-921

31. PLANKAR Jože
Bojanji Vrh 16;
1295 IVANČNA GORICA
GSM: 031/461-549

32. DRNOVŠEK Alojz
C. IX. avgusta 81;
1410 ZAGORJE ob Savi
GSM: 031/270-148

33. PAVČNIK Tomaž
Log 1; 1430 HRASTNIK
GSM: 040/801-846

34. ZABUKOVEC Andrej
Na Pesek 46;
1317 SODRAŽICA
GSM: 041/704-836

35. OICLJ Ciril*
Stari Log 1;
1332 STARA CERKEV
GSM: 041/704-836

36. BURAZER Tomaž
Zadružna 7;
8340 ČRNOMELJ
GSM: 041/544-002

37. LEGAN Slavko
Dolenji Ajdovec 9;
8340 DVOR pri Žužemberku
GSM: 041/514-216

38. GERDIN Marko
Čatež 14;
8214 VELIKA LOKA
GSM: 041/987-280

39. CIZELJ Matjaž
Škocjan 58;
8275 ŠKOCJAN
GSM: 041/657-531

40. SRPČIČ Janez
Cerklje 2;
8263 CERKLJE ob Krki
GSM: 041/597-831

41. PETELINC Jože ml.
Sela 120;
8257 DOBOVA
GSM: 041/597-644

42. LAVRIN Jakob
Žvamlje 21;
1411 IZLAKE
GSM: 041/373-537

43. KAPLJA Janez
Drtija 2;
1251 MORAVČE
GSM: 041/527-823

44. PODKRIŽNIK Janko
Radmirje 55
33330 LJUBNO ob Savinji
GSM: 041/524-133

Opomba: Iskalci, vpisani
pod številkami 16, 23, 26 in
35, imajo izkušnje pri iskanju
obstreljenih ali ranjenih
medvedov in so tudi kvalificirani
za iskanje medvedov.*

Predvidena legla lovskih psov

Jack russel terierji (SLRJRT):
O: 5/I, m: 5/I, 7. 5.,
Janko Ferjan, Triglavska 7,
Ribno, 4260 Bled.

Res. foksterierji (SLFor):
O: 5/- m: I/I, 26. 4.,
Andrej Puželj, Lipovščina 14,
1217 Sodražica.

Nem. lovski terierji (SLRLt):
O: 5/I, m: 5/II, 29. 4.,
Bojan Babnik,
Polje 24/a, 1217 Vodice.
O: 5/I, m: 5/I, 14. 5.,
Dušan Štucin,
Gradišče 37, 5270 Ajdovščina.
O: 4/I, m: 5/I, 26. 4.,
Slavko Lenart,
Podgorje pri Slovenj Gradcu 60,
2381 Podgorje.
O: 4/I, m: 5/I, 2. 5.,
Zdravko Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: 5/I, m: 5/II, 25. 4.,
Peter Šoštarčič,
Veterinik 24/a, 3260 Kozje.
O: 5/I, m: 5/I, 19. 4.,
Andrej Puželj,
Lipovščina 14, 1317 Sodražica.
O: 5/I, m: 4/I, 30. 4.,
Jože Gutman,
Stara cesta 23, 9240 Ljutomer.

Resasti jazbečarji (SLRJr):
O: 5/I, m: 5/II, 14. 5.,
Urh Fink,
Heroja Rojška 44, 3000 Celje.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 5.,
Jane Weber,
Dolenje Jesenice 10,
8232 Šentrupert.
O: I/I, m: I/II, 5. 5.,
Alojz Lešnik,
Galicija 58/a, 3310 Žalec.

Mali modri gaskonski gonič (SLRGmm):
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 20. 4.,
Tomaž Jamšek,
Pot v Žapuže 3, 5270 Ajdovščina.

Kdl. istrski goniči (SLRGik):
O: 5/I, m: 4/I, 1. 3.,
Jože Verbič,
Breg 6, 1296 Šentvid pri Stični.

Hanovrski barvarji (SLRHb):
O: 5/IB, m: 4/IB, 2. 5.,
Joško Čeferin,
Bate 62, 5251 Grgar.

O: 4/IB, m: 4/IB, 9. 4.,
Janko Podkrižnik, Radmirje 55,
3333 Ljubno ob Savinji.

Bavarski barvar (SLRBb):
O: 4/III, m: 4/I, 31. 5.,
Sašo Kuster, Velike Vrhe 19,
1295 Ivančna Gorica.

Brak - jazbečarji (SLRBj):
O: 5/I, m: 5/II, 15. 5.,
Jože Krže,
Retje 101, 1318 Loški Potok.
O: 5/II, m: 5/II, 14. 4.,
Jožef Šuštar,
Strmec 15, 1273 Dole pri Litiji.

Kdl. vajmarski ptičarji (SLRWpk):
O: tuj plemenjak,
m: 4/JZP-159, 8. 5.,
Anton Savorgnan,
Podvin 194, 3310 Žalec.

Gordon setri (SLRGS):
O: I/PPA, m: I/PPA, 14. 3.,
Vesna Požek in Bojan Barič,
Butorajska c. 2, 8340 Črnomelj.

Gladkodlaki prinašalci (SLR-FCR):
O: tuj plemenjak, m: I/TPR, 15. 5.,
Jasna Jeraj,
Podpeč 29/a, 1352 Preserje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Rjavci:
O: 5/I, m: 5/I, 13. 5.,
Aleksander Šela, Aljaževa 12,
2310 Slov. Bistrica.
O: 5/I, m: 5/III, 8. 5.,
Savo Strmole, Sp. Jarše,
Čevljarska 1, 1230 Domžale.
O: 5/I, m: 5/I, 21. 4.,
Sandi Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Serci:
O: 5/I, m: 4/II, 30. 3.,
Luka Založnik,
Gotovlje 38/b, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 5.,
Borut Ficko, Sp. Kamenščak 16,
9240 Ljutomer.
O: 5/I, m: 5/I, 14. 4.,
Aleš Šekoranja,
Na gmajni 4, 3000 Celje.

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE
4. 4. 2006

Mali oglasi

Gumbi iz jelenje roževine
za lovske kroje in lovske jo-
pice. Izdeluje Anton Intihar,
Kamnik pod Krimom 8/a, 1352
Preserje. Tel.: (01) 36-31-293.

**Pričakujemo leglo vrhun-
skih kratkodlakih ptičarjev,**
in sicer 24. maja 2006. Mati:
Ajda Horvatova, odl., PZP
50+20 t, JZP 189 t, ŠPP-SM 203
t l. b. n. r., vodno delo 84 t l. f. n.
r. Oče: **Hud Obrežki**, odl., dr-
žavni mladinski prvak v lepoti,
PZP 48+24 t, JZP 186 t, ŠPP -
SM 212 t l. b. n. r., vodno delo
84 t l. a. n. r., CACT. Informacije
in rezervacije: Janez Horvat,
(02) 792-52-01 in 041/925-892.

**Prodaj valilna jajca faza-
nov, jerebic in rac.** Tel.: 041/
717-464.

**Prodaj nekaj predvojnih in
povojnih letnikov revije Lo-
vec in lovsko terierko**, staro
13 mesecev. Tel.: 041/533-822.

**Ugodno prodaj Range Ro-
ver 4,6 HSE**, kupljen v Sloveniji
(servisna knjižica). Tel.: 031/
330-260.

**Prodaj mlade hannovrske
barvarje**, odličnih staršev;
oče: 5/IB, mati: 5/ IIB, Ch. Int.
Tel.: (04) 259-54-79 ali 041/774-
259.

**Prodaj novo avtomatsko
krmilnico.** Tel.: 041/785-656.

**Prodaj kratkodlake jazbe-
čarje**, stare 3 mesece. Tel.: (02)
618-00-14.

Prodaj bokarico Brno (kot
nova), kal. 7 x 57 R/12, z monti-
ranim str. daljnogledom Zeiss
Jena, s tokom in 20 krogelnih
nabojev. Cena 1000 € ali
240.000 sit. Karel Ahačič, Pod-
ljubelj 101, 4290 Tržič. Tel.: (04)
594-01-01.

Prodaj novo karabinko,
kal. 7 x 57, s str. daljnogledom
Tasco 4 - 12 x 56, ter dvogled
Panorama 9 x 58. Tel.: 031/380-
448.

Prodaj češko bokarico,
kal. 12/7 x 57R, z menjalnimi
cevmi 12 - 12. Tel.: 041/804-
789.

Prodaj terensko vozilo
Cherokee 2,5, kovinsko zelene
barve, 1996, 96.000 km. Tel.:
041/704-336.

**Prodaj nemško lovsko te-
rierko**, staro 1,5 leta. Tel.: 041/
862-603.

Prodaj risanico, kal. .30 - 06,
z rdečo piko in avtomatsko puš-
ko Beretta, tip A303, kal. 12.
Puške so vredne ogleda. Tel.:
041/707-628.

Prodaj bokarico, kal. 7 x 57
R/12, z menjalnimi cevmi 12/12
(dolge) in str. daljnogledom
Hunter 4 x 32. Zraven dodam
str. daljnogled Swarovski 6 x 42,
z montažnimi deli. Cena
160.000 sit. Tel.: 051/260-828.

Prodaj kratko karabinko
8 x 57 IS s str. daljnogledom
Kahles 6 x 42 in rdečo piko
(Suhlova montaža) ter prela-
mačo Brno, kal. .222 Rem., z
menjalno cevjo, kal. 12, in str.
daljnogledom Hunter 6 x 40.
Tel.: 051/357-183.

Prodaj kratko karabinko,
kal. .243 Win., s str. daljnogle-
dom Habicht - Swarovski 6 x 42.
Tel.: 041/657-337.

Prodaj strelni daljnogled
6 x 42 Zeiss - Wetzlar, s šino
(križ 4A). Tel.: 051/306-397.

Prodaj Suhlovo tricevko,
kal. 16 - 16/7 x 57 R, in z
vložno cevjo .22 Mag., str.
daljnogledom 3 - 12 x 56 ter
šibrenico CZ, kal. 12 - 12, z
menjalnimi cevmi 16/7 x 57 R.
Tel.: 041/755-578.

Prodaj str. daljnogled Bush-
nell 12 - 24 x 56, z osvetljenim
križem, in dvogled Sanju 7 x
42. Tel.: 031/692-255.

**Prodaj boroveljsko kombi-
nirko »biksarico«**, kal. 8 x 57 R
- 360 - 16 z menjalnimi cevmi
16 - 16; **karabinko** Mannlicher
Schönauer, kal. 6,5 x 54 Msch.,
strelni daljnogled Tasco 4 -
12 x 56, **strelni daljnogled**
Tasco 3 - 9 x 40, **dvogled** Zenit
16 x 50 in **šibrenico** brezpete-
linko 12 - 12 CZ. **Kupim pa**
naboje 6,5 x 57 R. Tel.: 031/
380-448.

**Izdelam vam umetne valil-
nice in krmilnice za ptice**
**(več vrst), montiram lov-
ske trofeje** (rogovja in roglje,
čekanje itn.) na naravne pod-
ložne deščice. Tel.: (01) 895-15-
96.

Kupim izšolanega psa za
lov na divje prašiče in psa,
izšolanega za delo po krv-
nem sledu. Tel.: 031/419-687.

Izdelujem gamsove čope
(tudi iz dlake divjega prašiča,
jelena in jazbeca). Tel.: (04) 51-
41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Prodaj slavnostno lovsko
obleko. Tel.: 041/760-179.

**Prodaj ohranjeno boroveljs-
ko bock polrisanico** (Bo-
rovnik), kal. 16/7 x 65 R, z me-
njalno cevjo 16/16 in str. daljno-
gledom Swarovski - Habicht
Nova 1,5 x 42 DV (križ 4A, Suh-
lova montaža). Tel.: 051/306-
397.

Prodaj bock šibrenico Fran-
chi, kal. 12/12, gravirano, pri-
rejeno za levičarja, ter stroj za
metanje glinastih golobov
TP: P12 (kapaciteta 150 golo-
bov) in vso avtomatiko. Tel.:
031/330-260.

Prodaj leglo (30. 3. 2006)
nemških lovskih terierjev,
odličnih staršev. Tel.: (01) 510-
10-41; 031/511-918.

**Prodaj leglo nemških pre-
peličarjev - sercev**, odličnih
staršev. Leglo bo predvidoma
21. 5. 2006. Tel.: 041/267-245.

OPOZORILO imetnikom lovskih izkaznic!

Kar nekaj lovcev je strokovno službo LZS opozorilo, da jim na lovskih izkaznicah **izginja osebna fotografija** (brisanje robov in barve). Opozoriti vas moramo, da morate vsi, ki ste opazili napake in so po vašem mnenju nastale zaradi slabe izdelave izkaznic, **to reklamirati najpozneje v roku 30 dni od ugotovitve napak**. To morate storiti pisno z **reklamacijskim zapisnikom**, v katerem morajo biti navedene vse ugotovljene napake, poleg tega pa še številka vaše lovske izkaznice iz zg. desnega vogala, vaše ime in priimek ter LD, v katero ste včlanjeni (najbolje je, da izkaznico fotokopirate in s kemičnim svinčnikom obkrožite predel, ki vam je izginil).

Reklamacijski zapisnik pošljite v določenem roku na Lovsko zvezo Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana, da se bomo o reklamaciji pogovori-
lili z izdelovalcem. Ne pozabite navesti tudi vaše telefonske številke, da
vas bomo lahko poklicali, če bomo potrebovali še kakšne podatke.

Strokovne službe LZS

Alpski brak-jazbečar

MAJ						
Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	
	vzide	zalze	vzide	zalze	začet	konec
1. Po	7:46	-----	5:49	20:10	4:35	21:24
2. To	8:45	0:58	5:48	20:11	4:33	21:26
3. Sr	9:50	1:45	5:46	20:12	4:31	21:27
4. Če	10:59	2:21	5:45	20:14	4:30	21:29
5. Pe	12:08	2:48	5:43	20:15	4:28	21:31
6. So	13:15	3:09	5:42	20:16	4:26	21:32
7. Ne	14:21	3:26	5:40	20:18	4:24	21:34
8. Po	15:25	3:42	5:39	20:19	4:22	21:36
9. To	16:30	3:56	5:37	20:20	4:20	21:38
10. Sr	17:35	4:11	5:36	20:21	4:19	21:39
11. Če	18:45	4:27	5:35	20:23	4:17	21:41
12. Pe	19:56	4:46	5:33	20:24	4:15	21:43
13. So	21:11	5:09	5:32	20:25	4:14	21:44
14. Ne	22:24	5:39	5:31	20:26	4:12	21:46
15. Po	23:32	6:20	5:30	20:27	4:10	21:47
16. To	-----	7:14	5:29	20:29	4:09	21:49
17. Sr	0:29	8:21	5:27	20:30	4:07	21:51
18. Če	1:13	9:38	5:26	20:31	4:05	21:52
19. Pe	1:47	10:59	5:25	20:32	4:04	21:54
20. So	2:14	12:20	5:24	20:33	4:02	21:55
21. Ne	2:36	13:40	5:23	20:34	4:01	21:57
22. Po	2:54	14:59	5:22	20:36	4:00	21:59
23. To	3:12	16:18	5:21	20:37	3:58	22:00
24. Sr	3:31	17:38	5:20	20:38	3:57	22:02
25. Če	3:53	18:59	5:20	20:39	3:56	22:03
26. Pe	4:19	20:20	5:19	20:40	3:54	22:04
27. So	4:53	21:36	5:18	20:41	3:53	22:06
28. Ne	5:35	22:43	5:17	20:42	3:52	22:07
29. Po	6:30	23:36	5:16	20:43	3:51	22:09
30. To	7:33	-----	5:16	20:44	3:50	22:10
31. Sr	8:42	0:18	5:15	20:45	3:49	22:11

Foto: M. Mali

10. SREČANJE
HRVAŠKIH
LOVSKIH ROGISTOV
IN PEVSKIH ZBOROV

Kraljevac na Sotli, 24. 6. 2006

Prodam karabinko Krico, kal. 5,6 x 57, ali jo zamenjam za kal. .223 Rem. (na ogled je v trgovini Orbis - Velenje), ter **karabinko** Steyr Scout, kal. .308 Win.. Tel.: 031/ 209-999.

Prodam psičko pasme beagle, z rodovnikom, odličnih staršev in z dobrimi lovskimi zasno-

vami (leglo 13. 6. 2005). Tel.: 040/839-592.

Prodam orehove plohe (debelina 7 cm) za izdelavo kopit lovskih pušk. Tel.: 040/397-311.

Prodam lovske trofeje za opremo lovske sobe, lokala: 10 rogovij jelena, 20 rogovij

srnjaka in 10 gamskih rogljev. Tel.: 040/265-624, po 15. uri.

Prodam tricevko, kal. 16 - 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom (cena 360.000 sit), risanico CZ, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom (140.000 sit) in risanico, kal. .30 - 30 Winchester (240.000 sit). Tel.: 041/534-971.

ČAROBNA LAPONSKA

MOŽNOST
LOVA NA
ŠVEDSKI
LAPONSKI
(divji petelin, belka, ruševac, evropski los)

Predstavitvene strani:
www.magiclapland.se
e-mail:
magiclapland@telia.com
Tel.: + 46-941-10450

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrava 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10

ČAKALNE VREČE IZ LODNA
3/4 JAKNE IZ LODNA
PUMPARICE IN DOLGE HLAČE IZ LODNA
ČERICE IZ LODNA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
DELOVNE SRAJCE
DELOVNE VODOODBOJNE PODLOŽENE
IN NEPODLOŽENE BOMBAŽNE HLAČE
JAKNE IZ VODOODBOJNEGA BOMBAŽA
MAJICE IZ BOMBAŽA
SPREJENAMO TUDI NAROČILA PO POŠTI

PONUDBA MESECA!

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

KAZAHSTAN
All inclusive program potovanja in lova
Ljubljana-Ljubljana:
letalo, vodnik-prevajalec, prevozi
v Kazahstanu, organizacija lova z vodenjem
1 : 1, terenska priprava trofeje, dokumenti
za izvoz/uvoz trofeje

12-dnevno potovanje s 7 dnevi lova in odstrelom
sibirskega kozoroga za 4.440 €
(avgust-november)

12-dnevno potovanje s 7 dnevi lova in odstrelom
sibirskega srnjaka za 3.945 €
(avgust-oktober)

15-dnevno potovanje z 11 dnevi lova in
odstrelom kapitalnega marala za 7.485 €
(september-november)

18-dnevno potovanje s 14 dnevi lova in
odstrelom marala in sibirskega kozoroga
za 10.440 €
(september-oktober)

14-dnevno potovanje z 10 dnevi lova in
odstrelom argali ovce
od 24.000 do 36.000 € (odvisno od podvrste)
(avgust-november)

Zaradi dolgotrajnih formalnosti prijave
sprejemamo že od zdaj naprej.

**ZAHTEVAJTE
NAŠE PODROBNE PROGRAME!**

Vzrejna komisija za barvarje pri KZS
organizira

**VZREJNI PREGLED
ZA HANOVRSKE IN BAVARSKE BARVARJE**
na Mašunu, 4. 6. 2006, z začetkom ob 9. uri.

Pogoj za udeležbo je starost psov najmanj 9 mesecev.
Psi, ki še niso telesno ocenjeni, bodo lahko ocenjeni v okviru vzrejnega pregleda.

Predhodne prijave niso potrebne.
Vodniki, s seboj prinesite rodovnik psa in tudi obojestransko kopijo rodovnika.

Za **dodatne informacije** se obrnite na **Bojana Deberška (predsednika VK za barvarje)**,
Podgorska 83, Slovenj Gradec. Tel.: 041/730-551

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro
streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30

RD 30H

RD 25H

Optična pika 2. generacije
Promerita

dolžina: 82 mm, teža: 325 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
osvetlitve, optična sonda:
60 mm x 40 mm

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

POSEBNA PONUDBA AFRIŠKE ZIME

8-dnevni safari v JAR s 5 dnevi lova v dolini reke Limpopo, odstrel 4 glav trofejne divjadi (kudu, impala, bradavičarka, duiker). Termin lova v spremstvu PASAT-a: od 7. do 16. julija. Promocijska cena 1.890 €. Ob prijavi do 15. aprila je vključen še brezplačen celodnevni izlet v Krugerjev nacionalni park.

MADŽARSKA: srnjak, 3 dni lova, osebni vodnik, 3 x polpenzion, vključno z odstrelom 3 srnjakov za 990 €.

MONGOLIJA: 8-dnevni aranžma lova na kozoroga za 2.240 € skupaj z letalskim prevozom iz Ljubljane. Odstrel kozoroga: 1.350 €.

KANADA: na terenih ob reki George River, kjer že od leta 1994 uspešno lovimo črnega medveda in karibuje. 6 dni lova v spremstvu PASAT-a od 10. do 20. 9. za 2.100 €.

Pasat, d.o.o.

>http://www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01/428 37 40 > faks: 01/428 37 44

TEHNOMAT
TEHNOMAT KRANJ, d.o.o.

ZLOŽLJIVE LOVSKE PALICE IN DEREZE

JEZERSKA CESTA 55, 4000 KRANJ, TELEFON: 04/235 18 10
HTTP://WWW.TEHNOMAT.SI, E-MAIL: INFO@TEHNOMAT.SI

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.
Aprila 15 % promocijski popust.

NE 2x-4x 39.500 SIT (184,50€)
NE 1,5-8x-64 45.200 SIT (198,00€)
NE 3,5-10x40 53.700 SIT (234,50€)

Informacije in naročila: BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

**KROJASTVO
ROŽMAN**

Slavnostne
lovske kroje,
srajce, telovnike,
hubertus plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo-rozman@siol.net

interclass
servis in prodaja vozil

VOLVO

Kranj: Ljubljanska c. 35, (04) 2355 940
Ljubljana: Gorjupova 1, (01) 2000 340

mazda
Ljubljana: Gorjupova 1, (01) 2000 955

Ugodnosti za člane LD

www.interclasscars.si

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljnost
- 10-letna garancija
- cena: 49.800,00 SIT

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
 dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
64.900,00

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
 Naravnica in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

**NAJVEČJA IZBIRA
 VARNOSTNIH OMAR
 ZA OROŽJE**

Že od
5.000,00 sit
 mesečno

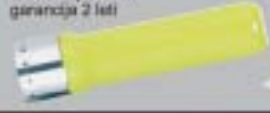

novi
 dimenzije
 varnosti

VARNOSTNI CENTER »ZAKLENI SI«, Domodrom
 BTC hala E, Šmartinska 152 1000 Ljubljana
 t: 01/585-21-90, f: www.zakleni.si, e: info@zakleni.si **PROTEKTAS**

izdelki za LOV & RIBOLOV

frogman set
 Potapljaška LED svetilka
 do 60m globine
 avtonomija 50 ur
 garancija 2 leti

19.580,00 SIT

Potapljaški NOŽ
 nerjavno rezilo
 PVC držalo
 nosilni trak

**SVETILKE,
 NOŽI, ORODJE,
 DALJNOGLEDI,
 BATERIJE,
 AKUMULATORJI,
 POLNILNIKI ...**

svetilka METAL D
 Metal Rechargeable D

žarnica: HA 5,5W/1A
 akumulator: NiMH 3Ah
 nastavlja fokus
 polnjenje 220V in 12V
 odporna na piskanje vode
 mikroprocesorsko polnjenje
 GARANCIJA 2 leti

23.290,00 SIT

Prodaja: **E-Batt** Baterijski trgovina
 Lj - Brnčičeva 13
 BTC - hala A
 CE - Menur Hudinja
 T: (01) 58-35-660
WWW.EBATT.SI

**UGODNO
 v mesecu MAJU**

Uvoznik: **rttri**
 Planina 3
 4000 KRANJ
 T: 04 23-53-710
 Em: info@rt-tri.si
WWW.RT-TRI.SI

MIKE, d.o.o.
 Brod 74, 8000
 Novo mesto
 Tel./faks:
 (07) 332 24 05

**NEPREMOČLJIVI
 NAHRBTNIKI**

LP 310
 5900 sit

PRO-LUX
 Ameriški daljnogledi, polnjeni z dušikom in
 nanoseno protiodsevno zaščito leče objektiv

CLASSIC
 4 x 20 - 3968 sit
 4 x 32 - 10208 sit
 6 x 40 - 14240 sit
 3 - 9 x 40 - 16928 sit

ELECTRIC
 osvetljeni križ
 3 - 9 x 40IR - 28768 sit
 3 - 9 x 50IR - 36000 sit

**NEPREMOČLJIVA
 FUTROLA ZA
 OROŽJE Z OPTIKO**
 128 cm - 5900 sit

RDEČA PIKA - RD-4
 32330 sit
**NASTAVITEV
 OSVETLITVE**

**VEČSTOPENJSKA
 NASTAVITEV**

**PRO-LUX®
 DVOGLEDI**
 gumirani v torbici
 8 - 32 x 50 - 30240 sit
 10 x 50 - 15648 sit
 8 x 40 - 13728 sit

NOČNI DALJNOGLEDI
 OD 155000 sit

Montaže različnih dimenzij od 1900 sit.
 Montaže za orožje Bajkal od 15812 sit.
 Snemljive montaže Leupold.
 Orožje Remington, Ruger, Martin, Blaser.
 Optika Swarovski, Zeiss, Leupold.
 Nočna optika Zenith in Davos.
 Rusko lovsko orožje BAJKAL po zelo
 ugodnih cenah.
 Puška Remington 710 v kalibru 270 Win
 ali 30-06 Spring z montiranim
 daljnogledom Bushnell 3-9 x 40 po zelo
 ugodni ceni 175000 sit.
 Revolverji Ruger od 118840 sit naprej.

Noži
PACO
 od
 2950 sit

vse na enem mestu

**Maloprodaja PE2:
 NOLD, d.o.o.
 Opekamiška 9
 3000 Celje
 Tel.: 03 4911 374
 Faks: 03 4911 375**

V CENTRU MERCATOR V CELJU

lovska oprema (labod, banner, RWS, fiocchi, cheddite,
 rottweil, pellagri, elektroplastika, bellot,
 hirtenberger, norma, sabatti, beretta,
 noži falcon, velik izbor optike - Tasco in
 Bushnell, dvogledi, strelni daljnogledi,
 zračno orožje, ikornji...)

ribiška oprema, darilni program, pirotehnika, pokali

vse na enem mestu

ANCELJ, d.o.o.
 Lebanova 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 21 081
 Faks: 07/33 23 879
 E-naslov: ancelj-nm@siol.net
www.ancelj.si

Delovni čas: od 8.30 do 13.00; 14.00 do 17.00
 Sobota od 8.00 do 12.00

**LOVSKO OROŽJE
 T O Z**

TOZ 120 12M-1E TRAP, kal. 12/12
 CENA: 91.080 SIT (380,07 EUR)

TOZ 122, kal. 308 Win.
 CENA: 82.500,00 SIT (344,27 EUR)

TOZ 78, kal. 22, Lr
 CENA: 41.900,00 SIT (174,85 EUR)

- SB TRAP 24 SUPER (5000 kos) - **34,20 SIT** (0,14 EUR)
- SB TRAP 24 SPORT (5000 kos) - **31,50 SIT** (0,13 EUR)
- SB 22 Lr Standard (5000 kos) - **8,40 SIT** (0,04 EUR)

Cene so informativne. Veljajo za blago na zalogi ob plačilu z gotovino.

GENET GTX

TEST
0-180

AIGLE

- ✗ Vodonepropusten
- ✗ Izredno udoben
- ✗ Material omogoča prihod
vsega naravnega
- ✗ Gore-tex

Uvoznik za Slovenijo: AFP, d.o.o., Sela 2, 8257 Dobova
informacije: 071468 8 300, e-mail: info@afp.si

Prodajna mesta:

SILOV d.o.o., Ljubljana 790, Ljubljana (tel.: 01/25 18 110); NOLE d.o.o., Tuzarova 15a, Maribor (tel.: 02/20 85 430);
NOLE d.o.o., Maribor center, Sostanska 3, Celje (tel.: 03041 33 74); SOAL d.o.o., Nova 3, Ljubljana (tel.: 01/25 40 770);
VEJLA d.o.o., Vlada 64 16, Trzinjce (tel.: 01/307 400); LOVEC ČISTJE, Kraljica 54, Celje (tel.: 03/24 40 440);
NRE d.o.o., Most 74, Nova mesto (tel.: 02/2 22 400); LOVEC - TRANCE d.o.o., Bregarjeva 11, Ljubljana (tel.: 01/25 12 970);
BASSI WOMAN d.o.o., Slovenska cesta 20, Ljubljana (tel.: 01/25 12 970); ACRIE d.o.o., Ajkova 20, Ljubljana (tel.: 01/25 12 970);
PUŠKARSTVO SAKOBI, Slovenska 20, Ljubljana (tel.: 01/25 12 970); PRODAJALNA DRG, Pivkova 20, Ljubljana (tel.: 01/25 12 970);
PRA LIGA OSIVA, Sela 2, Dobova (tel.: 0714 68 300).